ПРОГРАМА
ЗА
ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЕЛХОВО ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.

Програмата е приета с решение № ……
от протокол № ……..от заседание на Общински съвет Елхово

СЪДЪРЖАНИЕ

		Стр.
	Съдържание	2
	Списък на използваните съкращения	3
	Въведение	5
I.	**АНАЛИЗ НА СРЕДАТА**	7
1.	Природо-географски и териториално-административни фактори	7
1.1.	Географско положение	7
1.2	Съседни общини	7
1.3.	Релеф	8
1.4.	Климат	8
1.5.	Полезни изкопаеми	10
1.6.	Кметства и населени места	11
II.	**ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА**	13
1.	Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)	13
2.	Водни ресурси	16
2.1.	Повърхностни водни обекти и подземни водни тела на територията на Община Елхово	16
2.2.	Водоснабдяване. Водопроводна мрежа	22
2.3.	Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	25
2.4.	Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	26
2.5.	Източници на замърсяване	32
3.	Отпадъци	33
3.1.	Генерирани отпадъци по видове и източници	33
3.1.1.	Битови отпадъци	34
3.1.2.	Производствени неопасни отпадъци	36
3.1.3.	Строителни отпадъци	36
3.1.4.	Опасни отпадъци	37
3.2.	Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци	38
3.2.1.	Събиране и транспортиране на отпадъци	38
3.2.2.	Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	41
3.3.	Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината	43
3.4.	Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците	45
4.	Почви и нарушени терени	46
4.1.	Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители	48
4.2.	Ерозирали почви	49
4.3.	Вкислени и засолени почви	50
4.4.	Физически нарушени почви и терени	50
5.	Защитени природни територии и зони и биоразнообразие	51
5.1.	Защитени природни територии	51
5.2.	Защитени зони	55
5.3.	Биоразнообразие	63
5.4.	Лечебни растения	73
5.5.	Горско стопанство	76
6.	Шум	77
7.	Зелени площи в Община Елхово	81
8.	Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	83
9.	Управленски ресурси	86
10.	Икономически показатели	89
10.1.	Развитие на отделните отрасли в общината	89
10.2.	Състояние на инфраструктурата на Община Елхово	93
11.	Финансови показатели	96
12.	Демографски показатели	96
13.	Социално-икономически показатели	98
III.	**АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-АНАЛИЗ)**	99
IV.	**ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЕЛХОВО**	100
V.	**ЦЕЛИ**	100
VI.	**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ**	103
VII.	**ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА**	113
VIII.	**ПРИЛОЖЕНИЯ**	116

Списък на използваните съкращения:

°C	- градус целзий
dB	- децибела
NO	- азотен оксид
NO_2	- азотен диоксид
АИС	- автоматична измервателна станция
ал.	- алинея
лв.	- лева
БАН	- Българска академия на науките
БДЗП	- Българско дружество за защита на птиците
БДИБР	- Басейнова дирекция източно беломорски район
ПУРБ	- План за управление на речните басейни
ТБО	- твърди битови отпадъци
БПК	- биологична потребност от кислород
ВиК	- Водоснабдяване и канализация
РДНО	- регионално депо за неопасни отпадъци
g/s	- грам за секунда
гр.	- град
р.	- река
ГПСОВ	- градска пречиствателна станция за отпадъчни води
dka	- декар
dm^3/s	- кубичен дециметър за секунда
ДБ	- държавен бюджет
ДВ	- държавен вестник
ДОАС “OPSIS”	- Диференциална оптична автоматична система “OPSIS”
ЕМП	- електромагнитни полета
ЕП	- електрическо поле
ЕС	- Европейски съюз
ЛМС	- Локални мониторингови станции
ЗБР	- Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	- Защитена зона
ЗЗТ	- Закон за защитените територии
ЗЗШОС	- Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	- Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	- Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	- Закон за опазване на околната среда
ЗСПЗЗ	- Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ЗУТ	- Закон за устройство на територията
ЗУО	- Закон за управление на отпадъците
ИАОС	- Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИЕО	- индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	- излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	- качество на атмосферния въздух
кв.	- квартал
kg/h	- килограм за час
КР	- комплексно разрешително
КПС	- канална помпена станция
к-с	- комплекс
l/s	- литър за секунда
m	- метър
m/s	- метър за секунда
m^2	- квадратен метър
m^3	- кубичен метър

m^3/год	- кубичен метър годишно
m^3/s	- кубичен метър за секунда
ср/ден	- средно денонощно
mg/m^3	- милиграм на кубичен метър
mm	- милиметър
ha	- хектар
ВЕИ	- възобновяеми енергийни източници
МЗ	- Министерство на здравеопазването
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
МП	- магнитно поле
МПС	- моторни превозни средства
МРРБ	- Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НДЕ	- норми за допустими емисии
НСМОС	- Национална система за мониторинг на околната среда
НСИ	- Национален статистически институт
НЕМ	- Национална екологична мрежа
НПО	- Неправителствена организация
НМ	- национален мониторинг
НВ	- неразтворени вещества
ОВОС	- Оценка на въздействието върху околната среда
ОДК	- Общински детски комплекс
ЦДГ	- Целодневна детска градина
ОП	- Обществена поръчка
ИПГВР	- Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ПООС	- Програма за опазване на околната среда
ПРСР	- Програма за развитие на селските райони
ОПОС	- Оперативна програма околна среда
ЕС	- Европейски съюзо
ОПРР	- Оперативна програма регионално развитие
ТГС	- Трансгранично сътрудничество
ОО	- Организация по оползотворяване
ОУП	- Общ устройствен план
ПДК	- пределно допустима концентрация
ПЕВП	- полиетилен висока плътност
ПЗ	- промишлена зона
ПМ	- пункт за мониторинг
ПСКР	- пределна стойност за консумация на разтворители
ПУДООС	- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РДВ	- Рамковата директива по водите
РЗИ	- Регионална здравна инспекция
РИОСВ	- Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	- Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	- републиканска пътна мрежа
ПУМ	- първостепенна улична мрежа
cm	- сантиметър
СГ	- средногодишна /концентрация/
СГН	- средногодишна норма
СД	- среднодененощна /концентрация/
СДН	- среднодененощна норма
СДК	- среднодененощна концентрация
СГК	- средногодишна концентрация
т.	- точка
ФПЧ	- фини прахови частици
$ФПЧ_{10}$-	- фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата "Програма за опазване на околната среда на Община Елхово за периода 2014 - 2020 г." е разработена на основание чл.79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво.

Програмата има за цел актуализация на действащата в момента Програма за опазване на околната среда на Община Елхово за периода 2009-2013г. и постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

В структурно отношение програмата е оформена съгласно методическите указания на Министъра на околната среда и водите, а съдържанието й е подчинено на целите на Закона за опазване на околната среда и Националната стратегия за околна среда.

Наред с общинския план за развитие, съществуват и редица други общински стратегически документи, които на практика представляват интегриран инструментариум за планиране на политиката за местно развитие, в това число и по отношение опазване на околната среда. В тази връзка програмата за опазване на околната среда на Община Елхово е основният документ за провеждане на политика по околна среда в общината. С нея се идентифицират и планират нужните действия с техните времеви срокове и източници на финансиране. Основната мисия на тази програма е да спомогне за създаването на оптимална екологична обстановка в района на Община Елхово, осигурявайки интегрирано опазване на околната среда.

Основната цел на Общинската програма за опазване на околната среда е запазване и подобряване състоянието на околната среда, съхраняване на природните дадености на региона и подпомагане развитието на икономиката и туризма в общината.

Подцелите на програмата са:

- Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- Подобряване качеството на живот на населението на общината;
- Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие на общината;
- Приоритизиране на проекти на общината в областта на околната среда, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;

- Обединяване на усилията на общинските органи, държавни институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на проблемите свързани с опазване на околната среда;
- Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси и съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните и належащи проблеми свързани с опазване на околната среда на територията на общината.

Независимо от специфичния си характер, формулираните цели са съобразени с елементите на Националната политика по опазване на околната среда и са насочени към реализирането им на местно ниво.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическото планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда на Община Елхово е съобразена с националните и регионални приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда:

- План за развитие на Община Елхово за периода 2014-2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на Област Ямбол 2014-2020 г.;
- Националната стратегия за околна среда 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.);
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р.България за периода (2011-2020 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Стратегически план за биологично разнообразие 2011-2020 г.

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни фактори

1.1 Географско положение

Община Елхово се намира в югоизточната, периферна част на Република България. В административно отношение тя е част от област Ямбол и попада в Югоизточния район за планиране. Територията на Община Елхово заема най-южната част на област Ямбол и включва земите от средното течение на р.Тунджа.

Общата площ на Община Елхово е 701.7 квадратни километра, което представлява 20.9% от територията на област Ямбол и 4.8 % от територията на Югоизточния район за планиране.

1.2. Съседни общини

На север Община Елхово граничи с Община Тунджа, на североизток има малка контактна зона с Община Стралджа (при с. Леярово и с. Поляна), а на изток граничи с Община Болярово. Западната граница се отличава с това, че по-голямата част преминава по долината на р. Тунджа и я отделя от община Тополовград, а по-малка част южно от селата – Изгрев, Пчела и Малък манастир е сухоземна. Южната граница на Община Елхово съвпада с държавната граница на страната с Р Турция.

Фиг. I-01. Административна карта на област Ямбол

1.3. Релеф

Територията на общината е разположена в Тракийско – Среднотунджанската подобласт - по средното поречие на р. Тунджа и включва Елховското поле и част от Дервентските възвишения. Преобладава равнинния и равнинно - хълмист релеф. Елховското поле е с надморска височина 100 – 150 m и се простира от двете страни на р. Тунджа, която протича от север на юг. В периферната си част полето постепенно преминава в полегатите склонове на Манастирските (600 m н. в. на запад) и Дервентските възвишения (450 m н. в. на югоизток). На североизток Елховското поле се огражда от възвишението Бакаджици, което служи за вододел между Черноморския и Средиземноморския басейн.

Дервентските възвишения се простират на изток от долината на р. Тунджа и по-голяма част от билото им минава Българо-турската граница. Манастирските възвишения са разположени между долините на реките Сазлийка и Тунджа, отделени с ниска седловина на север от Светиилийските възвишения и на юг от планина Сакар.

Равнинният релеф не ограничава развитието на селищната мрежа и техническата инфраструктура на общината (транспортна мрежа, водоснабдителни мрежи, напоителни системи и др.).

1.4. Климат

Преходно-континенталният климат в общината се формира под влияние на фактори, характерни както за континенталния, така и за континентално-средиземноморския тип климат. Важна роля за формиране на климата в Община Елхово играе релефа и близостта на Черно море и Средиземно море. На север Старопланинската верига ограничава нахлуването през зимата на студени въздушни маси. От югозапад Рило-Родопската област ограничава проникването на топли въздушни маси формирани над Средиземно море. Нахлуването на въздушни маси с различен произход се съпровожда със силни ветрове и незначителни валежи и с образуването на трайни термични инверсии и мъгли. През късна пролет и ранна есен при подобни условия се образуват вредоносни слани.

Климатични елементи

- ***Температура на въздуха***

Средногодишната температура на въздуха е в диапазона 12 – 12.4º С. Термичният режим се характеризира със сравнително мека зима - средна януарска температура 0º - 1ºС и горещо лято - средна юлска температура около 23º С (*Таблица I-01).*

Таблица I-01. Средна месечна и средногодишна температура на въздуха

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.год.
Ямбол	0.2	2.5	5.6	11.3	16.4	20.3	23.2	22.6	18.5	13.0	7.8	2.8	12.0
Елхово	1.1	3.3	5.6	11.5	16.6	20.4	22.9	22.8	18.2	13.1	8.7	3.4	12.3

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

- ***Валежи***

Годишните валежи на територията на общината са в диапазона 550 – 650 mm. Това се дължи на създадената от високите оградни планини валежна сянка. Валежният режим се характеризира с относително увеличение на летните валежи, но средномесечения максимум се проявява през м. ноември и м. декември. Почти изравнени са валежните суми през останалите сезони на годината (Таблица I-02 и I-03).

Таблица I-02. Месечно разпределение на валежите (mm)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Ямбол	37	35	29	46	63	66	52	35	35	40	54	49	541
Елхово	46	42	35	45	53	58	43	28	36	44	59	56	547
Г. Дервент	77	63	51	52	58	53	41	20	34	48	69	80	646

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Таблица I-03. Сезонно разпределение на валежите (mm)

Станция	Зимен	пролетен	летен	есенен
Ямбол	121	138	153	129
Елхово	145	133	129	139
Голям Дервент	220	161	114	161

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Снежната покривка е нетрайна и се задържа около 50–110 дни. Интензивното снеготопене на снежната покривка във високите части на водосбора на р. Тунджа в съчетание с обилни валежи, особено през студената част на годината, предизвиква епизодични наводнения. Ето защо по протежение на реката са изградени диги. Голяма част от тях се нуждаят от рехабилитация. Необходимо е и изграждане на система за ранно предупреждение на населението от общината за опасността от наводнения и други природни бедствия.

- ***Ветрове***

Посоката на ветровете е разнообразна поради влиянието на много динамични природни фактори (*Таблица I-04)*. Преобладаващи са, североизточните ветрове, които са с по-голяма средна скорост. Те са особено силни през студеното полугодие на годината. Характерен е южният вятър “беломорец”, който духа по долината на р. Тунджа.

Таблица I-04 Честота на вятъра по географски посоки (в %)

Станция	Честота по посока	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Ямбол		10.8	30.3	12.9	5.2	10.7	9.6	6.8	13.8
Елхово		22.8	25.7	9.6	4.9	14.4	6.8	6.8	9.1

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

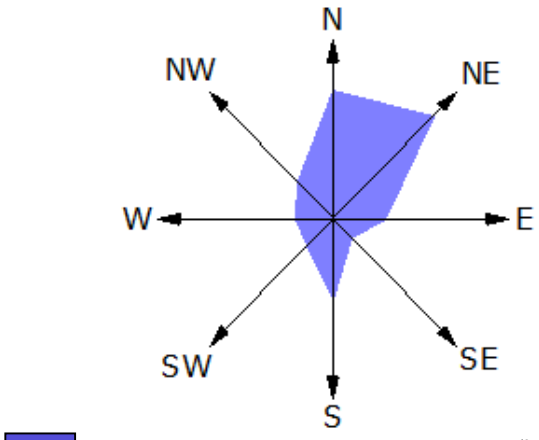

- Честота на вятъра по посоки (%)

Фиг. I-02. Роза на вятъра

Средната годишна скорост на вятъра се колебае между 1.5 и 2.5 m/s. Най-голяма е средната месечна скорост през зимата (м. март и м. април) - достига до 3.4 m/s (Таблица I-05).

Таблица I-05. Средна месечна и годишна скорост на вятъра (m/s)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср.год.
Ямбол	3.5	3.9	4.3	4.1	3.2	3.0	2.8	2.8	2.9	3.0	2.9	2.7	3.2
Тихо време %	33.9	28.0	25.4	22.8	28.6	30.7	32.1	30.2	33.4	36.1	38.1	35.2	31.3
Елхово	2.6	2.7	3.4	3.1	2.7	2.1	2.4	2.3	2.2	2.4	2.2	2.4	2.5
Тихо време %	51.1	43.3	41.1	42.1	46.4	52.4	49.4	52.8	51.3	53.3	55.2	54.8	49.2

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Преобладаващи през годината са N и NE силни ветрове, но общия брой дни със силен вятър за района на гр. Елхово са само 6 (Таблица I-06). Силните ветрове влияят благоприятно за хоризонталното разсейване на имисионните вещества, и поддържат подходяща естествена вентилация на атмосферния въздух.

Таблица I-06. Честота на силните ветрове по географски посоки (в %)

Станция	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Ямбол	11.7	48.2	11.8	1.9	4.9	2.9	6.2	12.3
Елхово	25.3	23.5	7.9	5.6	22.1	9.4	2.9	3.2

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

- ***Мъгли***

Мъглите са характерно явление за студеното полугодие (м. октомври – м. март), когато средния общ брой на дни с мъгла е между 30 и 45. Месеците декември и януари се характеризират с най-голям брой дни с мъгла – 5-9 дни (Таблица I-07).

Таблица I-07. Брой на дни с мъгла по месеци полугодие и годишно

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VI I	VII I	IX	X	XI	XI I	IV - IX	X - III	Год.
Ямбол	8.6	5.8	4.0	2.8	2.4	1.2	0.4	0.6	1.0	4.3	7.5	8.8	7.8	39	46.8
Елхово	6.6	4.3	2.8	1.9	2.8	2.2	1.2	1.8	1.6	5.0	7.0	8.3	11.2	34.3	45.5

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

1.5. Полезни изкопаеми

Геоложкото и палеогеографско развитие на територията на общината определят вида и териториалното разпределение на полезните изкопаеми. Находищата на минерални и енергийни ресурси са разположени в Устремското поле и Елховското лигнитно находище.

Направените до момента анализи и специални геоложки изследвания на залежите на полезни изкопаеми в Община Елхово доказват, че въпреки тяхното съществуване не е рентабилно развитието на промишлен добив от гледна точка на регионалната ефективност (икономическа, социална, екологична). Изключение правят инертните материали - чакъл, пясък, както и добива на скално-облицовъчни материали – мрамори, гранити, андезити и сиенити.

Върху територията на селищна система Елхово са разпространени южнобългарски гранит, триаски пясъчници, доломити и варовици, песъчливо-глинести скали, палеогенски гранити. Находищата на минерални и енергийни ресурси, попадащи на територията на Община Елхово, са в два района:

Устремското рудно поле обхваща югозападната част от общината, в която са съсредоточени основните количества запаси от оловно-цинкови руди и попътни компоненти в тях. Това находище се експлоатира чрез рудник “Лесово”, който е закрит през 1995 г.

Елховското лигнитно находище обхваща територии по поречието на река Тунджа. Доказаните запаси се изчисляват на около 600 млн. тона с ниска калоричност и високо съдържание на сяра.

Прогнозни запаси от *медни руди* се съдържат в *находище Лалково*, което не е разработено. На територията на общината има запаси от барит (Дервентските възвишения) и строителни материали – сиенит, гранит, андезит, чакъли, пясък.

"Сакарела мрамор и гранит" ООД – гр. Елхово е най–голямата фирма в България за добив и производство на гранитни изделия, както и най-големия износител и производител на гранитни павета и бордюри в страната. Дружеството експлоатира гранитни находища в землището на с.Гранитово, Община Елхово – Кариера Гранитово. Физико- химическите свойства на гранитите отговарят на всички европейски изисквания и имат съответните сертификати от български и западни лаборатории. В производството влизат цяла гама изделия за ниско и високо строителство с характерните за естествените камъни обработки като цяло: полиране, шлифоване, термообработка, бучарда, пришилване, цепене, рязане, глиц и други. В номенклатурата на изделията влизат: гранитни и мраморни плочи с всички видове и размери, стъпала, подпрозоречни плочи, павета от всички видове и стандарти, венецианска и римска мозайка, рязани и цепени бордюри и всякакъв вид разнокаменни изделия.

С Решение № 798/09.11.2010 г. на Министерски съвет на "ПСФ МОСТИНЖЕНЕРИНГ" АД, Ямбол е предоставено на концесия за добив на подземни богатства – строителни материали – доломити и варовици, Находище „Бояново - 2", разположено на около 4 km северозападно от с. Бояново и на около 20 km северно от гр. Елхово. Срокът на концесията е за период от 25 години, с концесионна площ с размер на 216 455 m^2, включваща площта на утвърдените запаси на находище "Бояново-2" и необходимите площи за осъществяване на дейността по концесията.

Кариера Бояново, собственост на "ПСФ МОСТИНЖЕНЕРИНГ" АД Ямбол, е специализирана за производство на всички видове фракции, необходими за производство на асфалтови смеси, бетонови разтвори, както и НТК за направа на настилки. ТСИ е с производителност 700 m^3/mcm. Дружеството разполага със собствена механизация, специализирана за изпълнение на всички видове земни, пътни и други строителни работи.

1.6. Кметства и населени места в общината

Община Елхово обхваща 22 населени места, в т.ч. общинският център град Елхово и 21 села. Градът се намира на около 335 километра от столицата София и на 39 километра от областния град Ямбол.

Кметствата в Община Елхово са: с. Бояново, с. Гранитово, с. Жребино, с. Изгрев, с. Кирилово, с. Лесово, с. Маломирово, с.Мелница, с. М.Манастир, с. Пчела, с. Раздел и с. Трънково. Останалите села, а имено с. Борисово, с. Вълча поляна, с. Г.Дервент, с. Добрич, с. Лалково, с. Чернозем, с. Малко Кирилово, с. Славейково и с. Стройно са със статут на кметски наместничества.

Разстоянията на населените места до областния център гр. Ямбол и общинския център гр. Елхово са посочени в Таблица I-08:

Таблица I-08

№ по ред	Населено място	Разстояния до областен център гр.Ямбол в km	Разстояние до общинския център гр.Елхово в km
1.	гр. Елхово	40	**-**
2.	с. Борисово	41	21
3.	с. Бояново	32.5	12.5
4.	с. Вълча поляна	69	29
5.	с. Голям Дервент	77	37
6.	с. Гранитово	50	10
7.	с. Добрич	49	9
8.	с. Жребино	40	20
9.	с. Изгрев	44	4
10.	с. Кирилово	35.5	7.5
11.	с. Лалково	63	23
12.	с. Лесово	68	28
13.	с. Малко Кирилово	65	25
14.	с. Маломирово	48.5	8,5
15.	с. Малък манастир	56	16
16.	с. Мелница	59	19
17.	с. Пчела	48	8
18.	с. Раздел	59	19
19.	с. Славейково	55	15
20.	с. Стройно	40	20
21.	с. Тръново	48.5	8.5
22	с. Чернозем	54	14

На Фиг. I-03 е представена карта с отбелязано местоположението на населените места, намиращи се на територията на Община Елхово.

Фиг. I-03. Карта с отбелязано местоположението на населените места намиращи се на територията на Община Елхово

- административна граница на Община Елхово

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие са издавани различни нормативни актове, имащи за цел защитата здравето на човека и на цялата околна среда от отрицателните им последици. С тези закони и норми се ограничават:

- ✓ **емисиите** – въз основа на видовете източници се определят допустимите концентрации вредни вещества в т. н. димни газове, които могат да бъдат изпускани в атмосферния въздух – Норми за допустими емисии (НДЕ);
- ✓ **имисиите** – определят се допустимите (граничните) концентрации на вредните вещества, чието наличие в атмосферния въздух не е свързано със здравен риск за населението – Пределно допустими концентрации (ПДК). Пределно допустима концентрация (ПДК) е максималната концентрация на вредно вещество, която за определен период от време не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху човека.

Норми за нивата на замърсителите в атмосферния въздух:
Норма за качество на атмосферния въздух е всяко ниво, установено с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и/или околната среда, което следва да бъде постигнато в определен за целта срок, след което да не бъде превишавано. Нормите се установяват с оглед избягване, предотвратяване или ограничаване на свързаните с тези замърсители вредни въздействия върху човешкото здраве и/или околната среда в нейната цялост.

Качеството на атмосферния въздух в населените места се регулира с *Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух*, издадена от Министерството на околната среда и водите и Министерството на здравеопазването, в сила от 30.07.2010 г. (Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010 г.) и *Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 14/1997г. за норми на пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух* (ДВ.бр.88/97, бр.46/99, бр.8/02, бр.14/04 г.).

Таблица II-01. Пределно допустими норми на SO_2, NO_2, $ФПЧ_{10}$

Норма	Период на осредняване	Стойност	Допустим брой превишения в рамките на една КГ	Дата, към която нормата трябва да бъде спазена
Серен диоксид				
СЧНОЧЗ	1 час	350 μg/m³	24	01.01.2005 г.
СДНОЧЗ	24 часа	125 μg/m³	3	01.01.2005 г.
НОПЕ	1 кал.година и зима	20μg/m³		
Азотен диоксид и азотни оксиди				
СЧНОЧЗ	1 час	200 μg/m³	18	01.01.2010 г.
СДНОЧЗ	24 часа	-	-	01.01.2010 г.
СГНОЧЗ	1 календарна година	40 μg/m³	-	
НОР	1 кал.година	30μg/m³	-	
$ФПЧ_{10}$				
СДНОЧЗ	24 часа	50 μg/m³	35	01.01.2005 г.
СГНОЧЗ	1 календарна година	40 μg/m³	-	01.01.2005 г.

Легенда:
"-" няма норма; - СЧНОЧЗ – средночасова норма за опазване на човешкото здраве; - СДНОЧЗ – средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве; - СГНОЧЗ – средногодишна норма за опазване на човешкото здраве; - НОПЕ – норма за опазване на природните екосистеми; - НОР – норма за опазване на растителността; - СДКПДК – средноденонощна пределно допустима концентрация; - МЕКПДК – максимално еднократна пределно допустима концентрация.

Качество на атмосферния въздух:
Общинската територията не е индустриална и е със запазена екологично чиста околна среда и добро състояние на атмосферния въздух. Съществуват предприятия свързани с машиностроенето, лека и хранително-вкусовата промишленост, но съществуващите източници на емисии са с незначителна мощност и са с локален характер.

Липсата на тежка инфраструктура и отдалечеността от големи промишлени замърсители са причина за малкия обхват на атмосферно замърсяване, което е главно с транспортен произход.

Съгласно Заповед № РД-969/21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите за определяне на районите за оценка и управление на КАВ и на зоните, в които са превишени нормите с допустимите отклонения, в Община Елхово няма превишаване на нормите за качеството на атмосферния въздух. На територията на общината не са

изградени пунктове, като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НАСЕМ) за контрол на качеството на атмосферния въздух.

Източници на замърсяване на територията на Община Елхово

Източници с транспортен произход:

Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на прахови частици. Влиянието на автотранспорта върху КАВ има съществено значение, тъй като той е най-динамично развиващия се източник на емисии в атмосферния въздух. В относителен план транспорта има значителен дял (спрямо отделните групи източници на емисии, вкл. и промишленост, битов сектор) при формиране имисиите на $ФПЧ_{10}$.

Неблагоприятните фактори влияещи върху КАВ са: нарастване на броя на МПС; висок относителен дял на автомобилите „втора употреба"; висока средна възраст на МПС; изоставане на пътната инфраструктура в сравнение с бързо увеличаващия се брой на МПС; лошо развита улична мрежа, ниска пропускателна способност.

Основните пътни артерии в общината са първокласния I-7 от границата с Румъния през Ямбол и ГКПП Лесово-Хамзабейли; втори клас: път II-76 Елхово-Харманли; път II-79 Елхово-Бургас; Трети клас: път III-7008 Елхово-Скалица; път III – Бояново-Леарово-Стефан Караджово; път III-7901 Маломирово-Голям Дервент. Останалите пътища в общината са четвъртокласни общински пътища.

Други източници на територията на общината са:

Битово отопление:

За отопление основно се използват традиционните битови горивни уредби. В тях горивният процес протича в първичния си вид, с използване на дърва и въглища, газьол (нафта), газ "пропан-бутан" и др. При битово отопление най-масово се използват печките за дърва, въглища или брикети.

Като заплахи за замърсяване на атмосферния въздух, на територията на общината, могат да бъдат посочени:

- нарасването количеството на остарелия автомобилен парк;
- увеличеното потребление на твърди горива през зимния период.

Проблеми:

- липсва постоянен пункт за мониторинг на въздуха;
- няма достатъчно данни за замърсяването на въздуха и относителния дял на промишлеността, комунално-битовия сектор и транспорта;

Насоки и мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух съгласно действащото екологично законодателство:

- Повишаване енергийната ефективност в общината, чрез изпълнение на проекти, включени в Програмата за енергийна ефективност на Община Елхово;
- Провеждане на разяснителни кампании, относно замърсяването на въздуха с $ФПЧ_{10}$, влиянието им върху здравето на хората и връзката между замърсяването и домашните уреди с твърдо гориво;
- Благоустрояване и озеленяване на междублоковите и крайпътните пространства;
- Ограничаване достъпа на тежкотоварни автомобили до определени райони и контрол на строителните фирми за недопускане замърсяване на районите около строежите, с оглед предотвратяване и намаляване запрашваемостта на въздуха;

- Рехабилитация на общинската пътна мрежа, изграждане на съпътстваща инфраструктура в новите територии отредени за застрояване, преасфалтиране на улиците;
- Почистване и планомерно измиване на уличните платна;
- Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух;
- Информиране на населението за качеството на атмосферния въздух.

2. Водни ресурси

2.1. Повърхностни водни обекти и подземни водни тела на територията на Община Елхово

Повърхностни водни обекти

Територията на Община Елхово попада в Източнобеломорски район за басейново управление с административен център гр. Пловдив. Района заема части от Южна България и обхваща водосборите на реките Марица, Тунджа, Арда и Бяла (Фиг.II-01).

Фиг. II-01. Водосборен басейн на Източнобеломорски район за басейново управление на водите

В по-конкретен план, територията на Община Елхово попада във водосборния басейн на р.Тунджа, заемащ Североизточната част на Източнобеломорския район (Фиг. II-02).

Река Тунджа води началото си от Централна Стара планина. Изворът й е под вр. Юрушка грамада (2136 m) източно от връх Ботев. Координатите на извора са 42°43'40" с. ш. и 24°58'10" и. д. при кота 1940 m. Старото име на р. Тунджа е Тунзус. Тунджа е най-големият приток на р. Марица, който се влива в нея на турска територия. Поради голямата площ на водосборната й област (7901 km^2) и понеже до границата тече като самостоятелна река, то р. Тунджа се разглежда като отделен басейн. Координатите при границата са 41°51'20" с. ш. и 26°34'00" и. д. с кота 44 м н. в. и при заустването й в Марица са 41°42' с. ш. и 26°34' и. д. Дължината на реката до границата е 350 km с водосборна площ 8029 km, което представлява 22,43% от площта на Източнобеломорски район. Има 44 първи притока с обща дължина 393,9 km. По-значителните са р. Мочурица — водосборна площ 1278 km^2, дължина 86 km; р. Синаповска — площ 871 km^2 и дължина 55 km; р. Поповска и

др. Средният наклон на главната река е 5,4 ‰ с коефициент на извитост 2,1. Средният наклон и коефициентът на извитост за притоците варират съответно между 1,4 ‰ (р. Мочурица) и 68 ‰ (Магарешка река) и между 1,06 (Куруджадере) и 2,4 (р.Поповска). Изключение по отношение степента на извитост правят реките Воденска, начало на Поповска, и Мочурица, чийто коефициент има значителната стойност - 4,0 съответно 4,5. Гъстотата на речната мрежа за 15 от по-значителните притоци, както и за главната река, има сравнително ниски стойности и се движи между 0,23 km/km^2 (р. Мараш) и 0,66 km/km^2 (р. Поповска), за което главна причина е ниската надморска височина на цялата водосборна област - 386 m н. в. Южната част на басейна се простира южно от Ямболския пролом на р. Тунджа до турската граница. Тя обхваща Ямболското (150 m) и Елховското поле, хълмистата област източно и западно от Елховското поле и областта на Сремския пролом на р. Тунджа. Под гр. Ямбол р. Тунджа навлиза в широкото Ямболско поле. Долината тук е много широка, 10-25-40 km, неясно изразена. До гр. Елхово реката прави най-силно извити меандри по цялото си течение. Югоизточно от с. Маломир реката проломява тесния и нисък рид Баалар - Кайряк и навлиза в продълговатата Елховска долина. Видът на долината до с. Княжево не се различава от този през Ямболското поле. В един голям участък от гр. Тервел до гр. Елхово р. Тунджа тече през една залесена с широколистна гора ивица. Над гр. Елхово прави голям ръкав – Малка Тунджа, дълъг към 10 km. Широчината на речното корито в този участък е от 40-50 m със средна дълбочина 1-1,5 m. Бреговете са ниски, полегати, обрасли с върбалак. Дъното на реката е песъчливо, но в района на с. Коневец е от едър и дребен чакъл и пясък. Наклонът на коритото е към 0,70‰.

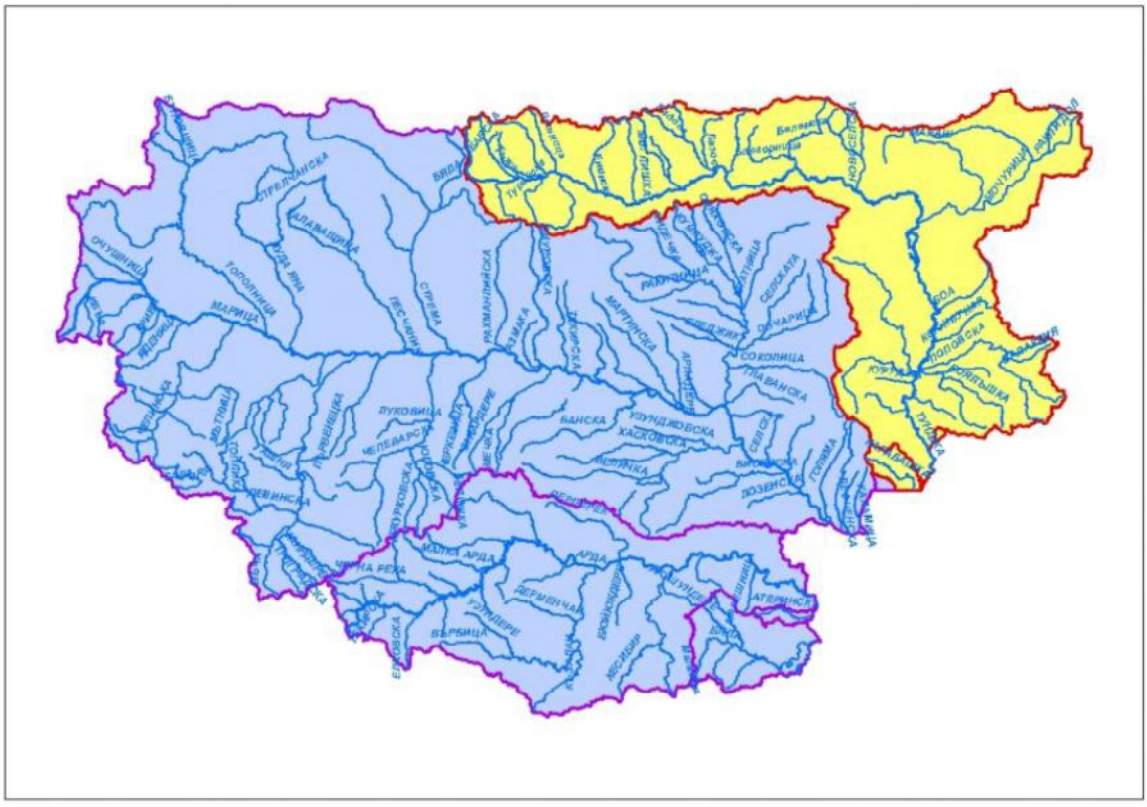

Фиг. II-02. Басейн на река Тунджа

Повърхностните водни тела (ПВТ) в басейна на река Тунджа на територията на Община Елхово и определените типове са представени в Таблица II-02.

Таблица II-02. ПВТ в басейна на р.Тунжа на територията на Община Елхово

№	Описание на водното тяло	Код	Код на Тип	Тип	Химично състояние
1	река Тунджа от вливане на река Симеоновска до гр.Елхово	BG3TU500R016	TP 002110	Големи реки	добро
2	река Тунджа от вливане на река Мелнишка до границата	BG3TU100R002	TP 002110	Големи реки	добро
3	река Тунджа от гр.Елхово до вливане в река Мелнишка и река Коруджа	BG3TU135R005	TP 002110	Големи реки	добро
4	река Калница	BG3TU200R007	TP 012111	Малки и средни реки с фин субстрат	добро
5	река Дряновска	BG3TU500R015	TP 012111	Малки и средни реки с фин субстрат	добро
6	река Дереорман	BG3TU500R018	TP 011011	Пресъхващи реки	добро
7	река Мелнишка	BG3TU100R004	TP 011011	Пресъхващи реки	добро
8	река Поповска от язовир Малко Шарково до устие, р.Ахлатийска	BG3TU500R012	TP 011011	Пресъхващи реки	добро
9	река Араплийска, река Коруджа и река Боялъшка	BG3TU500R011	TP 011011	Пресъхващи реки	добро
10	язовир Кирилово	BG3TU500L017	TE 010020	Малки и средни равнинни язовири	добро

**Източник План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район*

Мониторинг на химичното състояние на повърхностни води в басейна на река Тунджа, във връзка с Директива 91/676/СЕЕ на територията на Община Елхово, се извършва в пункт с наименование: р. Тунджа на моста на гр.Елхово (ХМС) с код на пункта – BGTU00539MS0060.

На официалната страница на Община Елхово е публикуван публичен регистър на издадените от общината разрешителни за ползване на повърхностни водни обекти, а именно:

Таблица II-03. Регистър на разрешителни за ползване на повърхностни водни обекти в общ.Елхово

№	Разреши-телно	Дата	Титуляр	Краен срок	Воден обект	Код на водното тяло	Поречие	Населено място	Цел на водоползането	Площ на ползване-то dka
1	РПВО-01	02.01. 2013Г.	„Марти 2203 ЕООД”	18.09.2022 г.	Язовир в ПИ 73328.35.22	BG30000195TU500R015	р.Дряновска	с.Трънково	Аквакултури и свързаните с тях дейности	451.183
2	РПВО-02	29.01. 2013г.	ЕТ „Милена Кафеджиева”	29.04.2014 г.	Водоем в ПИ 27382.14.15	BG0000195	р.Тунджа	гр.Елхово	Аквакултури и свързаните с тях дейности	19.589
3	РПВО-03	11.03. 2013г.	ЕТ „Клавдия Каракушева 2012”	27.07.2022 г.	Язовир с.Пчела, ПИ 000320	BG3TU200R007	р.Калница	с.Пчела	Аквакултури и свързаните с тях дейности	90.786
4	РПВО-04	25.11. 2013г.	„Маргарита” ЕООД	13.06.2021 г.	Язовир в ПИ 000133	BG30000195TU500R018	р.Дереорман	с.Борисово	Аквакултури и свързаните с тях дейности	200.933

На територията на общината има 98 броя язовири, рибарници и водоеми общинска собственост с обща площ 2871.67 dka В землището на с. Кирилово има един язовир – държавна собственост за промишлен риболов.

Въпреки големия брой на язовирите не всички могат да се ползват за рибовъдна дейност. Отдадени под наем за срок от 5 години са над 20 броя язовири и също над 20 броя са отдадени за срок от 10 години за рибовъдна дейност и за други дейности, разрешени от закона. Язовирите с много малка площ се използват за водопой на селскостопански животни.

Подземни води

В Източнобеломорски район за управление на водите подземните водни тела са определени въз основа на местоположение, граници и площ, геоложки особености и възраст, тип на водоносния хоризонт и степен на водообилност и са групирани в 6 водоносни хоризонта: неоген –кватернер, палеоген –неоген, креди, триас и протерозой. Разглежданата територия на Община Елхово попада в обхвата следните водни тела:

- Порови води в Неоген-Ямбол-Елхово с код BG3G000000N014;
- Порови води в Кватеренер – Ямбол – Елхово с код BG3G000000Q017.

Подземно водно тяло с наименование порови води в неоген Ямбол - Елхово и код BG3G000000N014, е разположено в най-източния край на Горнотракийската низина и заема едноименната котловина. През нея от гр. Ямбол до с. Княжево преминава р. Тунджа и притоците й – Поповска и Калница, Араплийска и Явуз дере. Населени места – гр.Елхово, с.Бояново, с.Малък манастир, с.Маломир, с.Роза и др. Водоносния хоризонт е напорен, покриващите подземното водно тяло пластове в зоната на подхранване са глинести пясъци. Литоложкия строеж на водоносния слой е от пясъци, гравелити, песъкливи глини, варовици, пясъчници и въглища. Средната дебелина на подземното водно тяло е 25 m, средната водопроводимост – 375 m^2/ден, а средния коефициент на филтрация – 15 m/ден. В одобрения със Заповед на Министъра на околната среда и водите №РД 292/22.03.2012 г. План за управление на речния басейн на Източнобеломорски район, химичното състояние на подземното водно тяло с код BG3G000000N014 е определено като лошо. В количествено отношение състоянието на подземното водно тяло е добро.

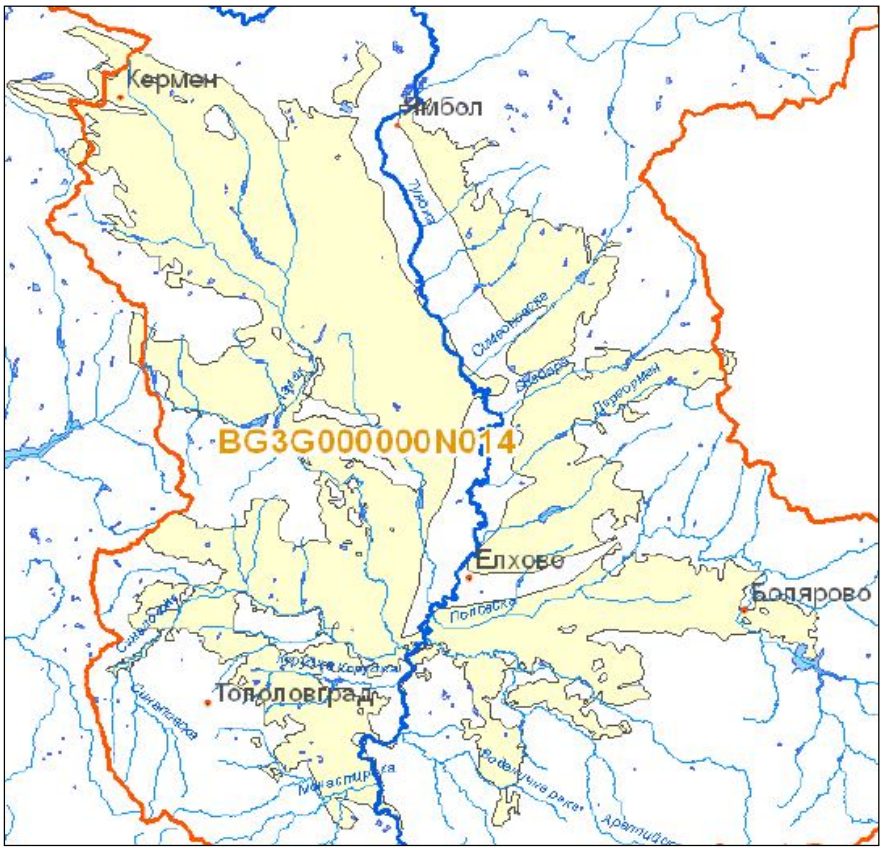

Фиг. II-03. Извадка от Карта Порови води в неоген, М 1:400 000
(източник План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район)

Условни знаци:

	Неоген
	Речни басейни

На територията на Община Елхово, се извършва оперативен мониторинг на химичното състояние на подземното водно тяло (ПВТ) в следните пунктове:

Таблица II-04. Оперативен мониторинг на ПВТ с код BG3G000000N014

№	Наименование на пункта			Код на пункта (ИАОС)	Нов код на пункта	Код на ПВТ	Регионална лаборатория
	Име на пункт	Населено място	Община				
1	ПС - Кладенец	Бояново	Елхово	нов	BG3G000000NMP044	BG3G000000N014	Стара Загора
2	ПС - Дренаж	Малък манастир	Елхово	нов	BG3G000000NMP045	BG3G000000N014	Стара Загора
3	ПС–ПБВ Фазанария	Елхово	Елхово		BG3G000000NMP118	BG3G000000N014	Стара Загора

Подземно водно тяло с наименование Порови води в Кватернер – Ямбол – Елхово и код BG3G000000Q017 е разположено в най-източния край на Горнотракийската низина, заема ниската тераса на р. Тунджа и притоците й Поповска и Калница, Араплийска и Явуз дере. Терасата най-отгоре е заета от дебел глинесто-пясъчен слой, под който следват пясъци и чакъли с глинести прослойки. В по-голямата си част алувия на терасата заляга върху плиоцена и по-малко върху скална подложка. Водоносния хоризонт е безнапорен. Литоложкия строеж на водоносния слой е от пясъци, глини и гравелити. Средната дебелина на подземното водно тяло е 8-25 m, средния коефициент на филтрация – 100-110 m/ден. В одобрения със Заповед на Министъра на околната среда и водите №РД

292/22.03.2012 г. *План за управление на речния басейн на Източнобеломорски район* за ПВТ е определен химичен статус – лошо състояние. В количествено отношение състоянието е добро.

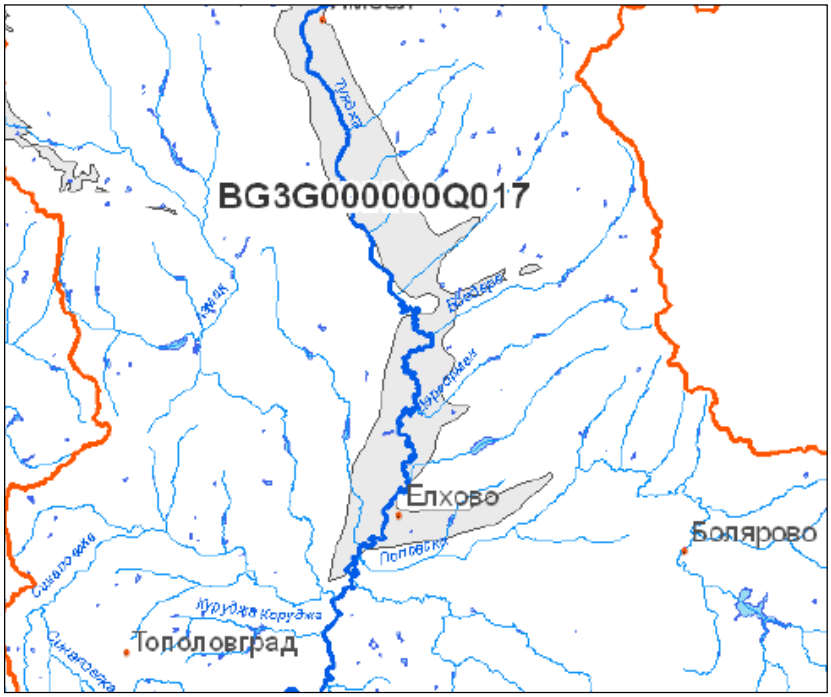

Фиг. II-04. Извадка от карта Порови води в кванернер и неоген-кватернер, М 1:400 000 (източник План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район)

Условни знаци:

	Неоген
	Речни басейни

На територията на Община Елхово, се извършва оперативен и контролен мониторинг на химичното състояние, както и мониторинг на количественото състояние на подземното водно тяло в следните пунктове:

Таблица II-05.

№	Наименование на пункта			Код на пункта (ИОАС)	Нов код на пункта	Код на ПВТ	Контролен мониторинг	Оперативен мониторинг	Количествен мониторинг (водно ниво)	Регионална лаборатория
	Име на пункт	Населено място	Община							
1	Кладенец ПС – ПБВ	Елхово	Елхово	0072	BG3G000000QMP052	BG3G000000Q017	X	X	-	Стара Загора
2	Кладенец НИМХ №561	Елхово	Елхово	-	BG3G000000NQMP057	BG3G000000Q017	-	-	Честота на наблюдение – шест пъти годишно	Стара Загора

В следващата таблица е представена обща количествена оценка на описаните подземни водни тела:

Таблица II-06. Количествена оценка на ПВТ

Код на подземното водно тяло	Обща площ, km^2	Модул на подземния отток, l/s/km^2	Експлоата-ционни ресурси, l/s/km^2	Екологичен минимум, l/s	Разполагаеми ресурси, l/s	Разрешено водовземане l/s	Свободни количества l/s
BG3G000000Q017	206	6	1236	260	976	79.4	896.6
BG3G000000N014	1231	0,6	739	210	529	51.7	477.3

** Източник – План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район*

2.2. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Водоснабдяване

Всички населени места на територията на Община Елхово са с изградена водопроводна мрежа. На територията на Община Елхово, експлоатацията на водоснабдителните и канализационни мрежи се извършва от "ВиК" ЕООД – Ямбол. Община Елхово се водоснабдява предимно от подземни води, от терасите на реките, протичащи през нейната територия. Водоснабдяването на гр.Елхово се осъществява от:

- *Водоснабдителна група „Воден – Елхово – Шарково" – Първа част* (каптиран извор „Голям Кайнак" при с.Воден, Община Болярово);
- *Водоснабдителна група „Воден – Елхово – Шарково" – Втора част* (каптиран извор „Голям Кайнак" при с.Шарково, Община Болярово);
- Водоснабдяване от шахтови кладенци през ЦПС Поповска 1 и 2, и Фазанария (ЦПС Поповска 1 и Фазанария принципно не се използват. Включват се рядко аварийно).

За водоснабдяването на гр.Елхово от *Водоснабдителна група „Воден – Елхово – Шарково" – Първа част* постъпват 1 060 000 m^3/год. Общото водно количество от тази водоснабдителна група е 1 319 200 m^3/год, като от този водоизточник се захранват и селата Воден, Малко Шарково, Мамарчево, Златиница, Добрич, Кирилово и гр.Болярово.

За нуждите на водоснабдяването на гр. Елхово са изградени 3 бр. напорни водоеми (НВ) и хлораторни стопанства, североизточно от гр. Елхово както следва, Фиг. II-05:

- Напорен водоем „Поповски" – 3000 m^3 (изграден през 1976 г.)
- Напорен водоем „Шарковски" – 1250 m^3 (изграден през 1962 г.)
- Напорен водоем „Воденски"(нов) – 3000 m^3 (изграден през 1993 г.)

С построяване на напорен водоем („Воденски") 3000 m^3 в гр. Елхово и завършването на новата хлораторната станция изцяло е решен проблемът с денонощното изравняване и качеството на питейната вода.

Фиг. II-05. Сателитна снимка на района с отбелязано местоположението на напорните водоеми и хлораторни сгради в землището на гр.Елхово

Водопроводна мрежа

По данни на “ВиК” ЕООД – Ямбол загубите по водопроводната мрежа са над 80%. Изградената водопроводна мрежа на гр.Елхово е от етернитови и стоманени тръби с диаметър Ø80 и работно налягане 10-15 атм. Обща дължина на водопроводната мрежа: 423.1 km, от които външна мрежа: 213.2 km и вътрешна мрежа: 209.9 km.

Около 65% от вътрешното градските водопроводи са изградени преди 1980 г., от които 25% са в периода 1930-1950г., 10% са изградени след 1980г. Продължителната експлоатация обуславя големите загуби, намалената проводимост и честите аварии. Всичко това води до влошено качество на питейните води, което доказва необходимостта от подмяна на остарелите и амортизирани водопроводи.

Мрежата, която е изграждана преди 1995 г. е от етернитови, стоманени и поц. стомана тръби. След 1995 г. изградените водопроводи са от ПЕВП тръби. По-долу са дадени по дължини и диаметри подменените водопроводи. Общата дължина на подменената мрежа за периода 1995-2014 г. е 12 603 m.

Диаметър, mm	Ø110	Ø125	Ø140	Ø160	Ø200	Ø250	Ø280
Дължина, m	6882	470	1566	1564	940	551	630

Водопроводната мрежа е изградена като сключена с изключение на малък брой крайни тупикови улици.

През 2002 г. е изработен технически проект за обект „Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа на гр. Елхово". Проектът е разработен в 16 етапа. През 2005 г. е започнало поетапно изпълнение. Предвидено е етернитовите и стоманени тръби да бъдат заменени с ПЕВП, като очакванията са да се намалят загубите и авариите по водопроводната мрежа.

Насоки за развитие:

* реконструкция, модернизация и подмяна на водопроводната мрежа в населените места от общината;
* обезпечаване с достатъчно водни ресурси на изградените водоснабдителни системи за всички населени места на територията на общината;
* изграждане на ефективна система за измерване и отчитане на изразходваната вода;
* създаване на система за мониторинг на водоизточниците и на качеството на питейната вода;
* намаляването на загубите на питейна вода в мрежата чрез:
  - намаляване на загубите, произтичащи от водопроводната мрежа: видими течове, погрешно зониране, високи налягания, стари водопроводи все още под налягане, малки течове, големи скрити течове.
  - намаляване на загубите произтичащи от управлението: неточност на водомери, повредени водомери, неработещи водомери, преоразмерени водомери, неизмервани връзки, незаконни връзки, неизмерена вода от хидранти.

Възможностите за намаляване на загубите по водопроводната мрежа и подобряване на състоянието на водоснабдяването на населението на общината са чрез подмяна на изградените мрежи чрез инвестиционата програма на "ВиК" ЕООД Ямбол и въвеждане на организационни мерки от експлоатиращото дружество.

Възможности пред Община Елхово и "ВиК" ЕООД Ямбол са да кандидатстват пред финансиращи фондове и програми: национални, ПУДООС, Оперативните програми на ЕС и др.

Хидромелиоративни системи - описание на ситуацията

Хидромелиоративната инфраструктура на територията на общината е изградена в периода 1958-86 г. и обхваща землищата на гр. Елхово и селата – Добрич, Маломирово, Трънково, Кирилово, Бояново, Жребино. Основните водоизточници са яз. "Малко Шарково", язовир Кирилово на р.(Коюмбунар) и р. Тунджа. Основните технически съоръжения и параметри са представени в Таблица II-07:

Таблица II-07.

Изградени изравнители на:		**Изградени напоителни канали**			**Изградени помпени станции**	
Име	**Обем m^3**	**Име**	**Дължина (m)**	**Max.Q (m^3/s)**	**Име**	**Застроено водно количество, l/s**
Канал С – 4 при км 5+800, с.Кирилово	35 000	С -1, гр.Елхово и с.Кирилово	4 500	1.05	Трънково-1	100
Герен дере, гр.Елхово	120 000	С-4, с.Кирилово и с.Бояново	10 215	0.64	Трънково-2	500
Канал С-2, с.Жребино		С-5, с.Бояново	3000	0.30	Бояново-1	900

Изградени изравнители на:		**Изградени напоителни канали**			**Изградени помпени станции**	
Име	**Обем m^3**	**Име**	**Дължина (m)**	**Max.Q (m^3/s)**	**Име**	**Застроено водно количество, l/s**
Канал С -4 при км. 8+200, с.Кирилово и с.Бояново	30 000	С-2, с.Кирилово и с.Жребино	6.250	1.05	Бояново -2	300
		Р-1 с.Добрич, с.Маломирово и гр.Елхово	14 790	1.40	Кирилово	1200
		Р- 2, с.Добрич, с.Маломирово	6 500	0.60		

**Източник: Общински план за развитие на Община Елхово 2014-2020 г.*

Към хидромелиоративния фонд на общината се отнасят и още четири ПС (Добрич, Сухата река, ЖП мост, Жребино), които са бракувани, както и главен тръбопровод ГТ-1 към ПС "Трънково", в землището на с.Трънково, с обща дължина 575 m. Второстепенните водопроводи са с обща дължина 5 600 m. Изградените поливни площи са 20 734 dka в т.ч. 14 160 dka за гравитачно напояване и 6 574 dka за помпено напояване.

2.3. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Град Елхово има изградена канализационна мрежа около 92 % спрямо уличната мрежа, като около 96 % от населението е включено към нея. Изградените канализационни отклонения са над 1330 броя. Мрежата на канализацията не е изградена изцяло.

Канализацията в гр. Елхово е смесена - отвежда съвместно битови и дъждовни отпадъчни води. Проектирана е с един главен колектор в посока север-юг (преминаващ под ул. „Ал. Стамболийски") и още четири основни колектора с посока изток-запад (преминаващи под улиците „Царибродска", „Черно море", „Търговска" и „Ж. Петков"). Тръбите са бетонови с различен диаметър от Ф200 до Ф1200 mm. Общата дължина на мрежата е 33 700 m и включва колектори с обща дължина 6076 m, разпределителната мрежа с дължина 25 748 m и 1876 m канализационни отклонения.

В периода от 2002 г. до 2010 г. в град Елхово са изградени общо 3792 m улична канализация, от които:

- ✓ 148 m Ф300Б – със средства от ПУДОС – 2010 г.;
- ✓ 624 m със средства от Община Елхово- от 2006 г. до 2009 г.;
- ✓ Около 3020 m в ромския квартал – със средства от Фонда за регионални инициативи – 2002 г.

През 2014 г. на територията на гр. Елхово по проект са изградени три канализационни клона по ул. „Кара Кольо", ул. „13-ти март" и ул. „Марица" от РР ф315 с обща дължина 397.60 m и тласкател с дължина 106 m за припомпване на битовите отпадъчни води в съществуващи РШ. Изпълнени са 12 броя РШ от полипропилен кополимер и стоманобетонна Канална помпена станция.

Съществуващата канализационна мрежа има няколко недостатъка – малки наклони и скорости, недостатъчна проводимост, не почистено и затлачено речно корито, водещо до

връщане на водата и наводняване на големи площи при проливни дъждове, чести аварии по мрежата.

В останалите населени места от Община Елхово няма изградена канализационна мрежа.

На база съществуващото състояние и изготвеното Предивестиционно проучване по проект: „Проектиране и строителство на пречиствателна станция за отпадъчни води, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово" са изведени следните проблеми:

- Отпадъчните води от населеното място се заустват директно, без да се пречистват в р. Тунджа. Това създава сериозна заплаха за замърсяване на повърхностните и подземни води в общината и разрушаване на речната екосистема на р. Тунджа и нейните притоци.
- В района на гр. Елхово коритото на р. Тунджа е разлято и плитко с високи амплитуди на водните нива през различните сезони. Поради топографията на терена, заустванията на отливните канали са направени над минимално водно ниво, което води до подприщване на канализацията с наносен материал от реката.
- Изградената част от събирателния колектор по поречието на р. Тунджа, който е предвиден да отвежда оттока до бъдещата ГПСОВ , в участъка между ул. „Янко Бакалов" и ул. „Трети март" до ул."Тунджа" и ул. „Яница" е компрометиран. Диаметрите на колектора са недостатъчни да поемат оразмерителните водни количества, а на много места има и обратни наклони, водещи до подприщване и образуване на наслаги в тръбите.
- В най-южната част на града е изпълнена канализация от бетонови тръби Ф200, които директно се заустват в близко дере.

Насоки и мерки за подобряване качеството на водите съгласно действащото екологично законодателство:

- изграждане и доизграждане (за гр.Елхово) на цялостните канализационни системи на всички населени места на общината;
- изготвяне и реализация на проект: „Проектиране и строителство на пречиствателна станция за отпадъчни води, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово";
- изграждане на канализация и локални пречиствателни станции в селата;
- повишаване ефективността на изградените канализационни мрежи и канални колектори;
- решаване на въпроса с утайките, отделени от работата на бъдещата ПСОВ;
- контрол и изпълнение на забраните в крайбрежните заливаеми ивици – за строителство и експлоатация на животновъдни ферми, стопански и жилищни постройки;
- мониторинг и създаване на база данни за качеството на подземните и повърхностните води и информиране на населението;
- стриктен контрол на техническото състояние на язовирите намиращи се на територията на Община Елхово.

2.4. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

В Община Елхово към настоящият момент няма изградена пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ). Предвид на това, общинската администрация е предприела необходимите действия и е в процес на изпълнение на проект за: „Проектиране и строителство на Пречиствателна станция за отпадъчни води, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово", общ. Елхово, обл. Ямбол,

финансиран съгласно договор № DIR-51011119-CO24/17.02.2012г. по Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013г.” Проектът предвижа отпадъчните води от града да се третират в ГПСОВ до постигане на изискванията за заустване в „чувствителна зона” – р.Тунджа, т.е. с предвидено отстраняване на азот и фосфор.

Предприетите мерки ще дадат възможност за изпълнение изискванията на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места, Националната програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води за населени места с големина над 10 000 еквивалентни жители в Република България, в съответствие с изискванията и задълженията на страната ни за опазване на р.Тунджа от замърсяване. Чрез изграждането на канализационни колектори и съпътстващи ги водопроводи, както и на съвременна ПСОВ в гр. Елхово, ще се елиминира неконтролируемото изпускане на непречистените отпадъчни води в приемника и ще се ограничи замърсяването на околната среда.

Следвайки принципите на устойчивото развитие и опазването на природните ресурси, Община Елхово се стреми, чрез подпомагане реализацията на проекта да постигне следните специфични цели:

- ✓ Опазване на обществената хигиена и здраве и повишаване качеството на живот в населените места;
- ✓ Опазване на чистотата на водоприемника – р. Тунджа, съобразно установените нормативни показатели за качество на водите в точката на заустване и понижаване на риска от стомашно-чревни заболявания;
- ✓ Възстановяване на биоразнообразието и качеството на обитание на растителните и животинските видове около и в р. Тунджа;
- ✓ Създаване на условия за отдих и спорт за населението по бреговете на реката;
- ✓ Комплексно устройство, развитие и изграждане на територията и инфраструктурата на селищната агломерация;
- ✓ Намаляване на риска от замърсяване на подземните води в района;
- ✓ Осигуряване на нормативния срок за експлоатация на мрежата и станцията;
- ✓ Осигуряване на хидравлична проводимост и функционалност на канализационната мрежа;
- ✓ Осигуряване на нормални условия за поддръжка и експлоатация;
- ✓ Осигуряване на предпоставки за здравословни и безопасни условия на труд на персонала при експлоатация на мрежата и ПСОВ.
- ✓ Съвместяване на проектното решение със съществуващата и нова инженерна инфраструктура.

Във връзка с изпълнението на проект „Проектиране и строителство на Пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово” са разгледани три площадки за изграждане на ПСОВ – гр. Елхово. Площадките са в съседство една с друга, разположени са югозападно от регулацията на населеното място, като западно площадките граничат с обслужващ път широк 6 m и р. Тунджа.

Площадка I за ПСОВ

За Площадка I е предложен, избран и разгледан поземлен имот с идентификатор 27382.57.134, с площ 21973 m^2, местност “Долен герен”, гр. Елхово.

Характеристики на площадката

Парцелът е общинска собственост с трайно предназначение на територията: Земеделска и

начин на трайно ползване: Нива. Теренът на площадката е равнинен. Подходящ водоприемник на пречистените води след ПСОВ е р. Тунджа. На изток площадката граничи с обслужващ път и регулационната линия на гр. Елхово. Площта на имота е достатъчна за реализиране на инвестиционно намерение – изграждане на ПСОВ, гр. Елхово.

Площадка II за ПСОВ
За Площадка II е предложен, избран и разгледан поземлен имот с идентификатор 27382.57.135, с площ 20736 m^2, "Долен герен", гр. Елхово.
Характеристики на площадката
Парцелът е общинска собственост с трайно предназначение на територията: Земеделска и начин на трайно ползване: Нива. Теренът на площадката е равнинен. Подходящ водоприемник на пречистените води след ПСОВ е р. Тунджа. Северозападно площадката граничи с обслужващ път и регулационната линия на гр. Елхово. Площта на имота е достатъчна за реализиране на инвестиционно намерение – изграждане на ПСОВ, гр. Елхово.

Площадка III за ПСОВ
За Площадка III е предложен, избран и разгледан поземлен имот с идентификатор 27382.57.144, с площ 52069 m^2, местност "Долен герен", гр. Елхово.
Характеристики на площадката
Парцелът е общинска собственост с трайно предназначение на територията: Урбанизирана и начин на трайно ползване: Друг вид поземлен имот без определено стопанско предназначение. Теренът на площадката е равнинен. Подходящ водоприемник на пречистените води след ПСОВ е р. Тунджа. Площадката отстои на 125 m от регулационната линия на гр. Елхово. Площта на имота е достатъчна за реализиране на инвестиционно намерение – изграждане на ПСОВ, гр. Елхово. Съгласно одобрен ОУП на гр. Елхово, имота е отреден за производствен терен.

На база направени проучвания и сравнителна оценка между положителни и отрицателни характеристики на терените, както и технико-икономическата обосновка, като най-подходяща за изграждане на пречиствателна станция с Протокол-Решение №1/15.01.2013 г. на ОбЕСУТ е избрана **Площадка I в ПИ 27382.57.134 с площ 21973 m^2, местност "Долен герен", гр. Елхово.**

По отношение технологичната схема на пречистване на отпадъчните води също са предложени вариантни решения.

Описание на възможните технологични схеми за пречистване на отпадъчните води
Разгледани са следните варианти:

- Вариант I – Механично стъпало, Биологично пречистване с предварителна денитрификация, нитрификация, физико-химично отстраняване на фосфора и разделна аеробна стабилизация на утайките, UV-дезинфекция на изход ПСОВ;
- Вариант II – Механично стъпало, Биологично пречистване с предварителна денитрификация, нитрификация, физико-химично отстраняване на фосфора и продължителна аерация (за аеробна стабилизация на утайките), UV-дезинфекция на изход ПСОВ.

Предлаганата технологична схема за I-ви вариант на ПСОВ предвижда следните сгради и съоръжения:

а) по линията на водата:
- Сграда груби и фини решетки;
- Помпена станция на вход ПСОВ (разположена между груби и фини решетки);
- Мазниноуловител;
- Тангенциален пясъкозадържател;
- Биобасейн със Селектор, с предварителна денитрификация и нитрификация, физико-химично отстраняване на фосфора и разделна аеробна стабилизация на утайките;
- Вторичен радиален утаител;
- UV модул за дезинфекция.

б) по линията на утайките:
- Аеробен стабилизатор;
- Утайкоуплътнители;
- Силоз за утайки;
- Съоръжения за обезводняване на стабилизираните и уплътнени утайки;
- Изсушителни полета за естествено обезводняване при аварийни случаи;
- Приемна станция за външни утайки.

в) спомагателни сгради и/или помещения към тях и съоръжения:
- Сграда обезводняване с предвидено реагентно стопанство към нея;
- Сграда въздуходувки;
- Помпена станция за РАУ и ИАУ;
- Помпена шахта за плаващи вещества от вторичен утаител;
- Помпена станция за техническа вода към помпена станция за стабилизирани утайки;
- Административно-лабораторна сграда с работилница към нея;
- КПП;
- Трафопост;
- Аварийно захранване – дизелагрегат;
- Паркинг;
- Биофилтри за пречистване на въздуха от сгради Входна помпена станция и Сграда обезводняване на утайки.

Предлаганата технологична схема за II-ри вариант на ПСОВ предвижда следните сгради и съоръжения:

а) по линията на водата:
- Сграда груби и фини решетки;
- Помпена станция на вход ПСОВ (разположена между груби и фини решетки);
- Мазниноуловител;
- Тангенциален пясъкозадържател;
- Селектор;
- Биобасейн с предварителна денитрификация и нитрификация, физико-химично отстраняване на фосфора и продължителна аерация за стабилизация на утайките;
- Вторичен радиален утаител;
- UV модул за дезинфекция.

б) по линията на утайките:
- Утайкоуплътнители;
- Силоз за утайки;
- Съоръжения за обезводняване на стабилизираните на уплътнени утайки;
- Изсушителни полета за естествено обезводняване при аварийни случаи;

- Приемна станция за външни утайки.

в) спомагателни сгради и/или помещения към тях и съоръжения:

- Сграда обезводняване с предвидено реагентно стопанство към нея;
- Сграда въздуходувки;
- Помпена станция за РАУ и ИАУ;
- Помпена шахта за плаващи вещества от вторичен утаител;
- Помпена станция за техническа вода към помпена станция за стабилизирани утайки;
- Административно-лабораторна сграда с работилница към нея;
- КПП;
- Трафопост;
- Аварийно захранване – дизелагрегат;
- Паркинг;
- Биофилтри за пречистване на въздуха от сгради Входна помпена станция и Сграда обезводняване на утайки.

Основната разлика в технологичните схеми между първи и втори вариант се състои в следното: При биологичното пречистване с продължителната аерация (Вариант II), аеробната стабилизация на утайката протича в биобасейна, при което отпада необходимостта от разделна стабилизация на утайките в аеробен стабилизатор. Възрастта на утайката в биобасейна при вариант II е по-голяма, което обуславя и по-големия обем на биобасейна в сравнение с този при първи вариант. Процесите на пречистване протичат без първично утаяване.

С Протокол-Решение № 2/05.02.2013 г. на ОбЕСУТ при Община Елхово е избрана технологична схема на I-ви вариант на ПСОВ.

Таблица II-08 .Капацитет на ПСОВ – Елхово

Отпадъчни водни количества	**Ед. мярка**	**2012***	**2042**
Средно-денонощни отпадъчни водни количества			
Население на гр. Елхово	**бр.**	**10347**	**7264**
Временно пребиваващи	**бр.**	**470**	**480**
Приходящи	**бр.**	**103**	**103**
Общо (приравнени жители)	**бр.**	**10920**	**7847**
Водоснабдителна норма	l/ж.d	150,00	150,00
Отводнителна норма	l/ж.d	135,00	135,00
Население - Qср.д. нас.	m^3/d	**1474,20**	**1059,35**
	m^3/h	61,43	44,14
	l/s	17,06	12,26
Животни - Qср.д. жив.	m^3/d	**3,28**	**3,28**
	m^3/h	0,14	0,14
	l/s	0,04	0,04
Общо Промишленост - Qпр.	m^3/d	**26,60**	**84,73**
	m^3/h	2,55	10,59

	l/s	0,71	2,94
Сума Qср.д. (нас. + жив. + пром.):	m^3/d	**1504,08**	**1147,36**
	m^3/h	64,11	54,87
	l/s	17,81	15,24
Инфилтрация - Qинф.**	m^3/d	**1037,00**	**933,30**
(240,16 ha x 0,05 l/s)	m^3/h	43,21	38,89
	l/s	12,00	10,80
Средно-денонощно водно количество в сухо	**m^3/d**	**2541,08**	**2080,66**
време - Qср.д. = Qср.д. (нас. + жив. + пром.) +	m^3/h	107,32	93,75
Qинф.	l/s	29,81	26,04
Максимални-часови водни количества			
Коеф. на обща неравномерност - $komax_{нас.}$	-	**2,34**	**2,44**
Qmaxh нас.	m^3/h	**143,69**	**107,72**
	l/s	39,91	29,92
Коеф. на неравномерност - $ko_{пром.}$		**3,00**	**3,00**
Qmax h пром.	m^3/h	**7,65**	**31,77**
	l/s	2,13	8,83
Коеф. на неравномерност - $ko_{жив.}$	-	**2,00**	**2,00**
Qmaxh жив.	m^3/h	**0,27**	**0,274**
	l/s	**0,08**	**0,076**
Qmax.h.сухо= Qmaxh нас. + Qmax h пром. + Qmaxh жив.	**m^3/h**	**151,62**	**139,76**
	l/s	42,12	38,82
Коеф. на обща неравномерност - ko_{min}	-	0,33	0,33
Qmin.h.сухо	m^3/h	**21,38**	**18,01**
	l/s	5,94	5,00
Qminh общо = Qminx.h.сухо + Qинф.	m^3/h	**64,59**	**56,90**
	l/s	17,94	15,81
Инфилтрация - Qинф.	m^3/h	**43,21**	**38,89**
	l/s	12,00	10,80
Qmaxh общо = Qmax.h.сухо + Qинф.	**m^3/h**	**194,83**	**178,65**
	l/s	54,12	49,63
Qор. = 2Qmax.h.сухо + Qинф.	**m^3/h**	**346,44**	**318,41**
	l/s	96,23	88,45
Замърсяващи товари			
Еквивалентен брой жители - по БПК5	**бр.**	**11100**	**8000**

Специфични натоварвания на вход			
$БПК_5$	g$БПК_5$/(ЕЖ d)	60,00	60,00
ХПК	gХПК /(ЕЖ d)	120,00	120,00
НВ	gНВ /(ЕЖ d)	70,00	70,00
Nобщ	gNобщ/(ЕЖ d)	11,00	11,00
$N\text{-}NH_4$	g$N\text{-}NH_4$/(ЕЖ d)	7,50	7,50
Робщ	gP/(ЕЖ d)	1,80	1,80
Общи натоварвания на вход			
$БПК_5$	kg$БПК_5$/d	666,00	480,00
ХПК	kgХПК/ d	1332,00	960,00
НВ	kgНВ/d	777,00	560,00
Nобщ	kgNобщ/d	122,10	88,00
$N\text{-}NH_4$	kg$N\text{-}NH_4$/(ЕЖ d)	83,25	60,00
Р – общ	kgP/d	19,98	14,40
Концентрации на вход			
$БПК_5$	mg/l	262,09	230,70
ХПК	mg/l	524,19	461,39
НВ	mg/l	305,77	269,15
Nобщ	mg/l	48,05	42,29
$N\text{-}NH_4$	mg/l	32,76	28,84
Робщ	mg/l	7,86	6,92
Концентрации на изход			
$БПК_5$	mg/l	25,00	25,00
ХПК	mg/l	125,00	125,00
НВ	mg/l	35,00	35,00
Nобщ	mg/l	15,00	15,00
Робщ	mg/l	2,00	2,00
pH		от 6 - 9,0	от 6 - 9,0

*****Оразмерителният капацитет за ПСОВ, гр. Елхово е капацитета на станцията определен за 2012 г., предвид по-големите водни количества и замърсителни товари получени за 2012 г.
**Източник Прединвестиционно проучване*

2.5. Източници на замърсяване

Основни замърсители на повърхностните води се явяват отпадъчните води от населеното място, които се заустват директно в р. Тунджа без да се пречистват. Това създава сериозна заплаха за замърсяване на повърхностните и подземни води в общината и разрушаване на речната екосистема на р. Тунджа и нейните притоци.

Друг източник на замърсяване е до скоро действащото ДТБО на гр.Елхово, намиращо се на около 500 m западно от града и в непосредствена близост до р.Тунджа. Към настоящият момент на депото се извършва рекултивация по одобрен проект. След

окончателното приключване на двата етапа по проекта: техническа и биологична рекултивация, ще се прекрати замърсяването на подземните води в района на гр.Елхово.

3. Отпадъци

През 2012 г. бе приет нов Закон за управление на отпадъците (ЗУО), обн. ДВ бр.53 от 13 юли 2012 г., който въвежда в българското законодателство изискванията на Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС, в т.ч. за прилагане на йерархията при управление на отпадъците, разработване на планове за управление на отпадъците и на програма за предотвратяване на образуването на отпадъците, както и изпълнение на количествените цели за оползотворяване и рециклиране на битови и строителните отпадъци.

Съгласно чл. 52 от действащия ЗУО общините трябва да разработват и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията общината за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г., приет с Решение № 831 на Министерския съвет от 22.12.2014 г.

Промяната в нормативната база по отношение на управление на отпадъците в национален план поставя нови изисквания към местните власти. Със Заповед №РД-211/31.03.2015г. на Министъра на околната среда и водите са утвърдени методически указания за разработване (актуализиране) на общински и регионални програми за управление на отпадъците.

Предвид цитираните изисквания, предстои Община Елхово да изготви Програма за управление на отпадъците, която да бъде съобразена изцяло с новите изисквания и дадените с указанията методически насоки, а имено:

- Програмата следва да бъде изготвена на основата на анализи на състоянието на управлението на отпадъците в Община Елхово към 2014 година и съответните прогнози за развитието на общината до 2020 година, като се вземат предвид и възможностите за финансиране на общински проекти в сектор „Управление на отпадъците“ от европейски и национални фондове и програми.
- При разработването на програмата да се отразят промените в нормативната уредба и фактическите условия за постигане на устойчиво управление на отпадъците в Община Елхово.
- Общинската програма за управление на отпадъците трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в ЗУО и свързаните с него подзаконови нормативни актове.
- Обхвата и съдържанието на общинската програма за управление на отпадъците следва да бъдат съобразени с утвърдените със Заповед № РД-211/31.03.2015 г. от МОСВ, Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците и структурата, целите и предвижданията в Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.

3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници

Съгласно изискванията на чл.22, ал.1 от Закона за управление на отпадъците е изготвена и приета от Общински съвет Елхово, *Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово*. Наредбата третира събирането, извозването и обезвреждането на следните видове отпадъци:

- Битови отпадъци от домакинствата и стопанските обекти и биоотпадъци;
- Строителни отпадъци, земни маси и инертни материали;
- Производствени отпадъци;
- Масово разпространени отпадъци – отпадъци от опаковки, негодни за употреба

батерии и акумулатори /НУБА/, излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/, нефтопродукти, масла.

Количеството на отпадъците, депонирани на „Депо за неопасни отпадъци на общините Елхово и Болярово", в землището на с. Добрич за периода 2012-2014 г. е посочено в Таблица II-09.

Таблица II-09.

№ по ред	Отчетна година	Количество на отпадъци, депонирани от Община Елхово, (тон)	Количество на отпадъци, депонирани от община Болярово, (тон)	Общо количество, (тон)
1	2012	1249.33	474.60	1723.93
2	2013	1318.74	441.540	1760.28
3	2014	1521.38	383.92	1905.30

**Източник общинска администрация Елхово*

3.1.1. Битови отпадъци

Твърдите битови отпадъци се състоят от органични и неорганични съставки. Съотношението на компонентите в състава на отпадъците е променливо и зависи от редица фактори:

- Степен на благоустроеност на населеното място;
- Тип на селищната система;
- Климатични условия;
- Стандарт на живот и култура на населението;
- Демографски условия и др.

По смисъла на ЗУО "Битови отпадъци" са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите. Тези отпадъци не изискват специален подход при събиране, транспортиране и депониране. Могат да се изхвърлят в обикновени контейнери, да се събират от колите и персонала без да има специални изисквания. Те се състоят главно от хартия, пластмаси, стъкло, метали хранителни отпадъци, градински отпадъци. Голяма част от този поток може да се рециклира.

Твърдите битови отпадъци – битова и улична смет, опаковъчни материали, кухненски и градински отпадъци и др. са хетерогенен материал с непрекъснато променящи се свойства – химически и фракционен състав, плътност, специфична топлина на изгаряне и др. Съставът и количеството им подлежат на сезонни и регионални изменения. Така количеството на твърдите битови отпадъци расте пропорционално на големината на селището, а влагата зависи от сезона. Най-висока влажност комуналните отпадъци имат през летните и есенните месеци, когато е увеличен делът на кухненските отпадъци. През зимните месеци в отпадъците преобладават пръст, пепел и хартия, които са с незначително съдържание на влага.

Над 50% от битовите отпадъци са биоразградими, като морфологията включва градински и зелени отпадъци, хранителни отпадъци, хартия, картон и други биоразградими отпадъци (Фиг. II-06).

Фиг. II-06. Градински и зелени отпадъци, хранителни и отпадъци от картон

Във връзка с поетите ангажименти на България в областта на управление на отпадъците и по-специално в изпълнение изискванията на Директира 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците е изготвен Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.). Съгласно чл.5 на Директивата, количеството на биоразградимите отпадъци постъпващи на депа, трябва да се намали до 35% в срок до 2020 г. по отношение на количеството депонирани биоразградими отпадъци през 1995 г.

В новата Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕО се въвежда понятието биоотпадъци. Това са биоразградими отпадъци от паркове и градини, хранителни и кухненски отпадъци от домакинства, ресторанти, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от хранително-преработвателните предприятия. Те се разделят на два основни потока: зелени отпадъци от паркове и градини, които съдържат около 50-60% влага и повече дървесина и кухненски отпадъци, при които съдържанието на влага достига до 80%. В биоотпадъците не се включват отстатъци от горскостопанска или селскостопанска дейност, естествени торове, утайки от отпадъчни води или други биоразградими отпадъци като естествен текстил, хартия или обработена дървесина.

Целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци, съгласно чл.8, ал.1 от *Наредба за разделно събиране на биоотпадъците* (Обн., ДВ, бр.107/13.12.2013г.) са както следва:

- ✓ до 31 декември 2016 г. – не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- ✓ до 31 декември 2020 г. – не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- ✓ до 31 декември 2025 г. – не по-малко от 70 на сто от количеството на биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Ежегодно в срок до 15 август, министърът на околната среда и водите назначава със заповед, комисия с представители на ИАОС, РИОСВ и МОСВ за проверка и констатации за изпълнение на целите по чл.8, ал.1 от общините.

Вариантите за управление на биоотпадъците включват, освен предотвратяване образуването на отпадъците, събирането (разделно или като смесени отпадъци), анаеробно разграждане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят от гъстотата на населението, инфраструктурата и климата, както и от наличието на пазари за крайния продукт (енергия, компост и др.).

Организацията на дейностите по третиране на биоотпадъците са разписани в *Наредба за третиране на биоотпадъците,* приета с ПМС №235/15.10.2013г. (обн., ДВ.

бр.92/22.10.2013г.) и в Раздел шести от *Наредбата за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово.*

3.1.2. Производствени неопасни отпадъци

"Производствени отпадъци" са отпадъците, образувани в резултат на промишлената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Изискванията за управление на производствените отпадъци са регламентирани в *Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци*, приета с ПМС № 53/1999 г. (ДВ, бр. 29 от 1999 г.).

Неопасните отпадъци и тези с характер на битови отпадъци от производствените предприятия се депонират на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Елхово и Болярово", притежаващо Комплексно разрешително № 134/2006 г. от ИАОС, за което се води строга отчетност.

Третирането на производствените отпадъци се извършва по реда на Раздел осми от *Наредбата за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово.*

Съществен дял от производствените отпадъци ще представляват отпадъците от пречистването на отпадъчните води в бъдещата ПСОВ Елхово, като средно им количество, съгласно изготвеното Прединвестиционно проучване за обекта се очаква да бъде около 859 тона/година (Таблица II-10).

Таблица II-10.

Наименование на отпадъка	**Код съгласно Приложение №1 на Наредба 2 от 23.07.2014г.**	**Количество, тона/година**
Отпадъци от решетки и сита	19 08 01	186
Отпадъци от песъкоуловители	19 08 02	454
Утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места	19 08 05	219

3.1.3. Строителни отпадъци

"Строителни отпадъци" са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Състоят се главно от бетон, тухли, камъни, земни маси и керамика, изолации, дървесни материали и пластмаси, хидроизолации, керемиди и др.

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, отговорността за управлението на строителните отпадъци (СО) е на притежателите им – лицата, при чиято дейност се образуват или лицата, в чието владение се намират тези отпадъци. Задължение

на притежателите е да покрият разходите за управлението им и да организират извършването на дейностите с отпадъците в съответствие с нормативните изисквания.

Съгласно чл.4, ал.1 от *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали* (приета с ПМС №277/05.11.2012г., и обн. в ДВ, бр.89/13.11.2012г.), преди започване на строително-монтажни работи и/или премахване на строеж, възложителят е отговорен за изготвянето на план за управление на строителни отпадъци по чл.11, ал.1 от ЗУО. Изискванията не се прилагат за: премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 100 m^2; реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 500m^2; промяна предназначението на строежи с РЗП по-малка от 500 m^2; строеж на сгради с РЗП, по-малка от 300 m^2 и премахването на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган.

Съгласно чл.11, ал. 4 от ЗУО, Плановете за управление на строителни отпадъци се одобряват:
1. за строежи, за които се изисква одобрен инвестиционен проект - като част от процедурата за съгласуване и одобряване на инвестиционни проекти по реда на глава осма, раздел II от Закона за устройство на територията от органа, отговорен за тяхното одобряване;
2. за обекти, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект - от кмета на община или оправомощено от него длъжностно лице, на чиято територия се реализира проектът.

Възложителите на СМР на проекти, финансирани с публични средства, отговарят за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани СО за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно приложение № 10 от Наредбата за строителни отпадъци, където са посочени целите за изпълнение по видове дейности до 2020 г.

Депонирането на отпадъци от строителни материали е основния метод за обезвреждане на този вид отпадъци в страната, в т.ч. и на територията на Община Елхово, където към настоящият момент няма изградено депо за строителни отпадъци. Съгласно издаденото Комплексно разрешително (КР) № 134/2006 г. на РДНО на Общините Елхово и Болярово, могат да се приемат отпадъци с цел тяхното обезвреждане с код и наименование: 17 01 07 – смеси от бетон, тухли, керемиди, фаянсови плочки и керамични изделия различни от упоменатите в 17 01 06. Оползотворяването на посочените отпадъци включва основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетката за неопасни отпадъци при експлоатацията на депото. Част от тях в случай, че са подходящи, биха могли да се използват за дренаж на газовите кладенци, изграждане на временни пътища за достъп и рампи, както и при бъдеща рекултивация на работната клетка.

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Третирането на строителните отпадъци и излишните земни и скални маси на територията на Община Елхово се извършва по реда на *Раздел седми от Наредбата за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово*.

3.1.4. Опасни отпадъци

"*Опасни отпадъци*" са тези отпадъци, чийто състав, количество и свойства създават риск за човешкото здраве и околната среда и са определени като такива от Базелската

конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане и Наредба № 2/2014 г. за класификация на отпадъците. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредба, приета с ПМС № 53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г./.
Фирмите, притежаващи разрешение/регистрационен документ по чл.35 от ЗУО, представят в ИАОС годишни отчети за образуваните опасни отпадъци. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по чл.35 от ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. Най-голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

Отпадъци от хуманното здравеопазване:
Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално събиране и третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Дейностите по събиране и третиране на медицински отпадъци са записани в *Наредба №1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр.13 от 17.02.2015г.).* Съгласно чл.5 от Наредбата, лечебните заведения, притежатели на опасни отпадъци, с цел опазване на общественото здраве и околната среда са длъжни: да разделят отпадъците при източника на образуване по вид, състав и свойства; да спазват условията на съхраняване на отпадъците в съответствие с изискванията на наредбата; да опаковат и обозначават разделно събраните отпадъци; да транспортират отпадъците до мястото за предварително съхраняване на отпадъците; да третират самостоятелно и/или да предават за съхраняване, транспортиране и третиране отпадъците само въз основа на сключен договор с лица, притежаващи съответния документ по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности с отпадъци, класифицирани със съответния код, съгласно *Наредба № 2 от 2014г. за класификация на отпадъците*; да водят отчетност и да попълват идентификационен документ при предаването на опасните отпадъци, съгалсни изискванията на *Наредба № 1 от 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51 от 2014г.);* да спазват йерархията по управление на отпадъците по смисъла на чл.6 от ЗУО.

3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

В Община Елхово е въдена система за организирано събиране и извозване на твърди битови отпадъци. В организираното сметосъбиране е обхванато 100% от населението, включващо всички 22 населени места разположени на територията на общината, в т.ч. и гр.Елхово.

Услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци и транспортирането им до депо, се извършва от фирма „НЕО ТИТАН" ООД, гр.Димитровград, избрана след проведена процедура по реда на Закона за обществени поръчки. Възлагането е извършено след сключването на договор № 87-01/18.07.2014 г., за срок от 5 години и включва услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в гр.Елхово и населените места на територията на Община Елхово и други урбанизирани територии. За извършването на посочените дейности фирмата разполага с два специализирани автомобила модел «Мерцедес», за обслужване на съдове тип «Бобър» и кофи за отпадъци. Броят и вида на обслужваните съдове за битови отпадъци е представен в Таблица II-11.

Таблица II-11.

№ по ред	**Населено място**	**Контейнер тип „Бобър" /брой/**	**Кофа -120 литра /брой/**
1	гр.Елхово	179	2600
2	с.Борисово	7	
3	с.Бояново	27	
4	с.Вълча поляна	6	
5	с.Голям Дервент	7	
6	с.Гранитово	22	
7	с.Добрич	5	
8	с.Жребино	9	
9	с.Изгрев	17	
10	с.Кирилово	15	
11	с.Лалково	7	
12	с.Лесово	27	
13	с.Малко Кирилово	4	
14	с.Маломирово	15	
15	с.Малък Манастир	25	
16	с.Мелница	15	
17	с.Пчела	16	
18	с.Раздел	10	
19	с.Славейково	2	
20	с.Стройно	4	
21	с.Тръпково	8	
22	с.Чернозем	6	

**Източник общинска администрация Елхово*

Честотата на сметосъбиране и сметоизвозване е веднъж седмично за гр. Елхово и два пъти месечно за всички останали населени места на територията на общината. Урбанизираните територии извън регулацията на населените места, включени в системата се обслужват два пъти месечно, с изключение на Контактната зона към ГКПП „Лесово-Хамзабейли", където честотата на извозване е веднъж седмично. Графикът за извършване на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци на територията на Община Елхово е представен в Табл. II-12, II-13 и II-14.

Таблица II-12. Първи район - гр.Елхово

№	ПОНЕДЕЛНИК	СРЯДА	ЧЕТВЪРТЪК	ПЕТЪК
1	ул.”Ангел Вълев”	ул. ”Черно море”	ул.”Момчил войвода”	ул.” Тракия”
2	ул.” Сан Стефано”	ул.”Ал.Стамболийски”	ул.” Чаталджа ”	ул.”Царибродска ”
3	ул.”Обединение”	ул.”Вардар” от ул.”Търговска”	ул.”Лом ”	ул.” Янтра”
4	ул.”Белград”	ул.” Охрид”	ул.”Средна гора ”	ул.”Витоша ”
5	ул.”Славянска”	ул.”Асен Златаров”	ул.”Кокиче ”	ул.”Лозенград ”
6	ул.”Дунав ”	ул.”Паисий Хилендарски”	ул.”Драгоман ”	ул.”Морава ”
7	ул.”Бистрица ”	ул.”д-р Пирогов”	ул.”Ангел Ников”	ул.”Мургаш”
8	ул.” Янчо Бакалов”	ул.”Трети март ”	ул.”Видин”	Ромски квартал
9	ул.”Ангел Михов ”		ул.”Марица”	
10	ул.”Рила”			
11	ул.”Лом”от ул.”Ал.Стамболийски”			
12	Индустриална зона			

Таблица II-13. Населени места

	ВТОРНИК I-во направление /II-ра и IV-та седмица от месеца/	**ВТОРНИК II-во направление /I-ва и III-та седмица от месеца/**
1	с.Гранитово	с.Кирилово
2	с.Мелница	с.Бояново
3	с.Лесово	с.Жребино
4	с.Малко Кирилово	с.Борисово
5	с.Добрич	с.Стройно
6	с.Маломирово	с.Трънково
7	с.Чернозем	с.Изгрев
8	с.Раздел	с.Пчела
9	с.Голям Дервент	с.Малък Манастир
10	с.Вълча Поляна	
11	с.Лалково	
12	с.Славейково	

Таблица II-14. Втори район

№	ПОНЕДЕЛНИК	ВТОРНИК	СРЯДА	ЧЕТВЪРТЪК	ПЕТЪК
1	ул.”Търговска”	ул.”Левски”	ул.”Марица”	ул.”Ж.Петков”	ГКПП Лесово-Контактна зона
2	ул.”Чаталджа”	ул.”Тунджа”	ул.”Велико Търново”	ул.”Плиска”	ул.”Шипка”
3	ул.”Момчил войвода”	ул.”П.Д.Петков”	ул.”Хан Аспарух”	ул.”Панагюрище”	ул.”Г.Бенковски”
4	ул.”Ал.Стамболийски”	ул.”Любен Каравелов”	ул.”Вардар”	ул.”Момина сълза”	ул.”Иван Тенев”
5	ул.”Преспа”	ул.”Георги Бахчеванов”	ул.”Хаджи Димитър”	ул.”Ивайло”	ул.”Беласица”
6	ул.”Кирил и Методий”	ул.”Стефан Караджа ”	ул.” Иван николо”	ул.”Цар АлександърII ”	ул.”Кара Кольо ”
7	ул.”П.Р.Славейков ”		ул.”Антим I”	ул.”Цар Самуил”	ул.”13-ти Март”
8	ул.”Д.К.Атанасов”		ул.”ЙосифI”	ул.”Родопи”	ул.”Хан Крум”
9	ул.”Ангел Кънчев”		ул.”Иван Вазов”	ул.”Г.Попов”	ул.”Сакар”

№	ПОНЕДЕЛНИК	ВТОРНИК	СРЯДА	ЧЕТВЪРТЪК	ПЕТЪК
10	ул.”Балабанска”		ул.”Странджа”	ул.”Индже войвода”	ул.”Поп Богомил”
11	ул.”Цар Асен”			ул.”Цар Симеон”	ул.”Яница”
12	Пл.”Христо Ботев”			ул.”Победа”	ул.”Иван Шишман
13				ул.”Пирин”	
14				ул.”Г.С.Раковски”	
15				ул.”Шипка”	
16				ул.”Калоян”	

**Източник общинска администрация Елхово*

За услугите по събиране, извозване, обезвреждане на отпадъците в депа или други съоръжения и поддържане чистотата на места за обществено ползване, извършвани на територията на общината, данъчно задължените лица заплащат такса за битови отпадъци, по реда на Закона за местни данъци и такси (ЗМДТ). Таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка.

3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Събраните битови отпадъци се депонират на „Депо за неопасни отпадъци на общините Елхово и Болярово”. Депото се намира на територията на Община Елхово в землището на село Добрич, в кв. 69, УПИ I 96007, местността „Хумата” и представлява регионално депо за неопасни отпадъци, което приема отпадъци от общините Елхово и Болярово. Съгласно българското законодателство, депото е класифицирано като “депо за неопасни отпадъци” и като такова приема само домакински (твърди общински) и неопасни производствени отпадъци.

Депото се експлоатира от 15.11.2010 г., съгласно издадено от Министерство на околната среда и водите КР № 134/2006 г. Собственик и оператор е Община Елхово. Регионалното депо се състои от клетка № 1 изградена и Клетка № 2 - неизградена. Съгласно КР № 134/2006 г. на него се приемат битови и производствени отпадъци генерирани от населението на общините Елхово и Болярово.

№	Инсталация	Капацитет
1	Депо за неопасни отпадъци на общините Елхово и Болярово	7.81 t/d, 2835 t/y, Общ капацитет на депото: 56 705 t
	Клетка I	26 090 t
	Клетка II	30 615 t

Общата площ на Депото за неопасни отпадъци на общините Елхово и Болярово е 57 599 m^2 в това число:

- клетка 1 за натрупване на отпадъци - 7453 m^2;
- площадка за хумус - 7467 m^2;
- вътрешно площадкови пътища и площадки - 2110 m^2;
- лесозащитен пояс - 4635 m^2;
- сгради и съоръжения - 957 m^2;
- ограда и охранителни канавки - 1218 m^2;
- тротоари - 386 m^2;

Обособени са следните зони по предназначение:

1. Зона за приемане на отпадъци с контролно - пропускателен пункт
2. Основна (производствена) зона, включваща:
   - I-ва клетка (I-ви етап) за натрупване на отпадъци;
   - Площадка за депониране на хумус;
   - Ретензионен резервоар, помпена станция за инфилтрат;
   - Площадкови комуникации - тръбопроводи за дренажни води, тласкатели за инфилтрат, ревизионни и кранови шахти.
3. Спомагателни сгради и съоръжения както следва:
   - Автомивка;
   - Дезинфекционен трап;
   - Битова сграда с гаражи и работилница;
   - Мачтов трафопост.
4. Инфраструктурни подобекти:
   - Вътрешно площадкови пътища и площадки, обслужващи депото;
   - Площадков водопровод;
   - Охранителни канавки;
   - Ограда;
   - Районно осветление.
   - Лесозащитен пояс.
   - Тротоари.

Регионалното депо има прекъснат режим на работа, т.е. работното му време е всеки ден от понеделник до петък от 8.00 часа до 17.00 часа. Извън работно време, инсталацията е затворена за прием на отпадъци, главният вход е заключен и районът се охранява.

Видовете отпадъци, които могат да се приемат на територията на площадката, с цел тяхното обезвреждане са с код и наименование:
04 02 22 – отпадъци от отработени текстилни влакна,
15 01 06 – смесени опаковки,
17 01 07 – смеси от бетон, тухли, керемиди, фаянсови плочки и керамични изделия различни от упоменатите в 17 01 06,
19 07 03 – инфилтрат от депа за отпадъци, различен от упоменатия в 19 07 02 (утайки от инфилтратни води),
19 08 01 – отпадъци от решетки и сита,
19 08 02 – отпадъци от песъкоуловители,
19 08 05 – утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места,
20 01 10 – облекла,
20 01 11 – текстилни материали,
20 01 39 – пластмаси,
20 02 01 – биоразградими отпадъци,
20 03 01 – смесени битови отпадъци,
20 03 02 – отпадъци от пазари,
20 03 03 – отпадъци от почистване на улици,
20 03 04 – утайки от септични ями,
20 03 06 – отпадъци от почистване на канализационни системи,
20 03 07 – обемни отпадъци,
в общо количество до 2 835 t/y,
както и специфични потоци отпадъци с код и наименование:
- 13 01 10* Нехлорирани хидравлични масла на минерална основа и 13 02 05* -

Нехлорирани моторни, смазочни и масла за зъбни предавки на минерална основа се съхраняват на закрита, бетонирана площадка с ясни надписи за предназначението й.
- 16 06 01* Оловни акумулаторни батерии се съхраняват на закрита, бетонирана площадка, в специализирани съдове и ясно обозначени надписи.
- 20 01 21* Флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак се събират и съхраняват разделно, на закрита , оградена и обозначена с табели площадка и оборудвана с херметически затворени съдове за съхраняване на счупени лампи.

Основните дейности свързани с експлоатацията на депото започват от прием; проверка и визуален контрол; регистриране на количествата на постъпващите отпадъци чрез измерване с електронна везна; депонирането на отпадъците в клетка 1 и тяхното пресоване с цел намаляне на обема им. В тази връзка за по-доброто уплътняване на депонираните отпадъци и спазване на изискванията заложени в Комплексно разрешително КР№134/2006г., през 2014г. след провеждане на процедура по реда на ЗОП, е закупен и доставен един брой компактор.

След като постъпилите в клетката отпадъци бъдат обработени, се извършва междинно покритие с почва позволяваща свободно дрениране или с други подходящи инертни или промокаеми материали, с цел намаляване рисковете от възникването на пожари и излъчването на миризми, от издухването на сметта от вятъра, и предотвратяване достъпа на преносители на зараза до отпадъците.

След полагане на първоначалния слой отпадъци на дъното на работната клетка на депото, ще бъдат изградени кладенци за събиране на газовете успоредно с нарастване на височината на запълване. Кладенците ще бъдат изграждани от едрозърнест чакъл и камък или трошени минерални строителни отломки или отпадъци от разрушаване инсталирани като вертикални "комини" в масата с отпадъците. Към момента все още този първоначален слой не е запълнен и съответно изграждането им не е започнало.

Снимка II-01. Изглед от РДНО на Общините Елхово и Болярово

3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината

На територията на Община Елхово има един брой недействащо депо (в процес на закриване), находящо се на запад от гр.Елхово на разстояние 500 m по посока към

с.Изгрев. За него има издадена заповед № РД-08-120/23.07.2009 г. от директора на РИОСВ–Стара Загора за преустановяване на дейността, считано от датата на въвеждане в експлоатация на РДНО в с.Добрич. Към настоящият момент за това депо са предприети дейности по проект: *„Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на гр.Елхово”*. Проектът се финансира от Оперативна програма Околна среда, чрез ПУДООС. Изборът на изпълнител е определен след проведена обществена поръчка, открита с решение № 24-00-211 от18.12.2012 година. С решение № 1 от 13.02.2013 година за изпълнител е определен “ПСТ Холдинг” АД гр. София и е сключен договор за изпълнение № 39-01 от 03.04.2013 г. След съгласуване на проведената процедура е сключен договор № 9303 от 17.10.2013 година между ПУДООС и Община Елхово за финансиране дейностите по закриване и рекултивация на депото. За строежа са одобрени инвестиционни проекти и е издадено разрешение за строеж №16/30.04.2013 година. Министерство на околната среда и водите с Решение № 70–ОС/2010 г. за преценяване на вероятната степен на отрицателно въздействие, съгласува проекта за закриване и рекултивация на общинското депо за битови отпадъци.
Целта на цитирания проект е натрупаните през годините отпадъци да се покрият с изолиращи пластове и да му се даде форма и наклон, които да позволят използването на терена за други цели. По този начин рекултивираното депо ще се впише в околния ландшафт.

Основните дейности част от проектното предложение, включват:
1. Извършване на строително-монтажни работи (СМР);
2. Техническа рекултивация, която включва:
   - Изграждане на горен изолиращ екран;
   - Газов дренаж;
   - Минерелен запечатващ пласт;
   - Дренаж за повърхностни води;
   - Почвен слой;
   - Газови кладенци.

3. Биологична рекултивация включваща:
   - Обработка и подготовка на терена за затревяване и засаждане на храстова растителност;
   - Поддръжка, наторяване и поливане на растителността.

С оглед ландшафтното оформяне на депото и осушаване на терена около периферията му (в случаите, когато има преовлажняване на почвата), проекта за биологична рекултивация предлага периферно извън петата на депото да се засадят редица влаголюбиви дървесни видове като елша, топола, ясен и клен. За затревяване, се предвижда посевна норма от 20kg/dka и използване на тревна смеска.

След изискуемия нормативно три годишен период за поддържане на растителността при спазване на технологичните изисквания за извършване на биологична рекултивация, рекултивираното депо ще се впише в околния ландшафт.

4.Мониторинг на депото.
Съгласно изискванията на *Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* е необходимо да се осъществява поддръжка и следексплоатационни грижи на депото в т.ч. контрол по наблюдение на параметрите на околната среда, за срок не по-кратък от 30 години след закриването му. В

тази връзка Община Елхово има изготвен *План за контрол и мониторинг на депото*, съгласуван с Басейнова дирекция за управление на водите в Източнобеломорски район с център гр.Пловдив.

Опазването на подземните води е предвидено чрез изграждане на три пункта за мониторинг, пробовземане и анализ на подземни води по индикаторните показатели за очакваното замърсяване. Пунктовете представляват сондажни пиезометри с дълбочина до 6 m под дъното на депото и диаметър 300 mm, оборудвани с техническа колона от плътни и перфорирани PVC тръби с диаметър не по-малък от 150 mm. Към настоящият момент, проекта е в процес на реализация.

В изпълнение на договор по обществена поръчка № 33-01/20.04.2010 г. между Община Елхово и „БКС - Елхово" ООД, през 2010 г. са закрити всички 21 (двадесет и едно) сметища в селата: Борисово, Бояново, Вълча поляна, Голям Дервент, Гранитово, Добрич, Жребино, Изгрев, Кирилово, Лалково, Лесово, Малко Кирилово, Маломирово, Малък Манастир, Мелница, Пчела, Раздел, Славейково, Стройно, Трънково и Чернозем, намиращи се на територията на Община Елхово.

3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците

Както бе посочено в т.3.3 в настоящата програма, Община Елхово е предприела необходимите мерки за предотвратяване замърсяването на околната среда в резултат от депонирането на отпадъци със закриването на сметищата по селата. Успешното изпълнение на проекта за *„Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на гр.Елхово"* и следексплоатационните грижи заложени в Плана за мониторинг, ще доведат до подобряване на параметрите на околната среда, запазване на екологичното равновесие и повишаване на екологичната културата на населението.

На територията на Община Елхово действащите наредби, свързани с опазването на околната среда са *Наредба №2 за опазване чистотата и околната среда в Община Елхово* и *Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово.* Контрола по спазване на наредбите е възложен на определени със заповед на кмета на общината, длъжностни лица. Броят на направените предписания и съставени актове за нарушение на действащата нормативна уредба на общината по отношение на опазване на околната среда са представени в Таблица II-15.

Таблица II-15

№ по ред	Отчетна година	Брой съставени актове	Брой направени предписания	Вид на извършените нарушения
1	2012	8	-	Неправомерно депониране на отпадъци
2	2013	3	-	Неправомерно депониране на отпадъци
3	2014	-	Около 77	Неправомерно депониране на отпадъци

На площадката на РДНО на Общините Елхово и Болярово, се провежда мониторинг на компонентите на околната среда. Анализите се извършват от акредитирани лаборатории, по показатели и честота, съгласно КР №134/2006 г. и Плана за контрол и мониторинг на депото.

Анализът на съществуващото положение налага следните приоритетни насоки за развитие:

- предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци;
- оползотворяване, повторно използване и рециклиране;
- екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- работа с обществеността.

Основни проблеми в управлението на отпадъци на територията на Община Елхово:

- Финализиране на проекта за рекултивация на общинското депо за битови отпадъци в гр.Елхово;
- Липса на система за разделно събиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло;
- Липса на инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци и оползотворяване на БО;
- Липса на инсталации за компостиране и анаеробно разграждане на отпадъци;
- Липса на съоръжения за строителни отпадъци;
- На територията на общината липсват системи и пунктове за събиране и/или третиране на опасни отпадъци от домакинствата – изгорели луминесцентни лампи, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/;
- Площадки за събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/.

Насоки за развитие:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- Правно урегулиране на управлението на отпадъците, ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта;
- Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от хартия, картон, метали, пластмаса и стъкло;
- Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата – едрогабаритни, опасни и други;
- Постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци;
- Увеличаване на инвестициите в сектора;
- Укрепване на административния капацитет на общинската администрация, отговорен за управлението на отпадъците в общината;
- Редуциране обема на депонираните отпадъци за сметка прилагане на рециклиране и оползотворяване;
- Изграждане на съоръжение за предварително третиране на битови отпадъци и ефективно прилагане на ЗУО;
- Изграждане на инсталации за компостиране и анаеробно разграждане;
- Изпълнение на условията, заложени в КР № 134/2006 г.;
- Развитие на устойчива система за управление на специфичните потоци отпадъци.

4. Почви и нарушени терени

Територията на Община Елхово се отнася към Средиземноморската почвена област, Среднотракийско-Тунджанска провинция. Почвената покривка се характеризира с голямо разнообразие. Преобладаващи почвени типове са алувиални и алувиално-ливадни, смолници и канелено-горски почви.

Излужените смолници са благоприятни за развитието на зърнени, фуражни и технически култури (Елховското поле). Характеризират се с мощен хумусен хоризонт, който заедно с преходния достига до 50-80 cm, с тежък механичен състав, уплътнен строеж и висока влагоемкост.

Карбонатните и типични смолници се характеризират с по-маломощен почвен хоризонт (45-60 cm), по-слабо уплътнен хумусен хоризонт и с по-високо хумусно съдържание (3.5-4%) в сравнение с излужените смолници (45-60 cm).

Излужените канелени и излужени канелени-горски почви (по склоновете на Дервентските и Манастирските възвишения) са подходящи за овощни култури, лозя, тютюн и др. Излужените канелени почви се характеризират с мощност на почвения профил 75-120 cm, мощност на хумусния хоризонт до 35 cm. По механичен състав са по-глинести от типичните канелени почви, но са с по-малко съдържание на хумус (2-3%).

Алувиални и алувиално-ливадните почви, типични за речните тераси, са благоприятни за отглеждането на зеленчуци. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти. Почвените типове са развити върху мощна карбонатна основа. Почвеният слой е с дебелина от 20 до 40 cm, съдържание на глина от 8 до 20 % и хумус - 0,5 до 1,5 %.

На територията на Община Елхово са добре проявени видовете почви, характерни за Южнобългарската зона, съгласно класификацията на почвите в България. Това са: смолници, канелени горски почви и алувиални и алувиално-ливадните почви. От черноземите смолници най-широко разпространение и най-голямо стопанско значение за района имат излужените смолници. Те са подходящи за традиционно отглежданите култури в общината.

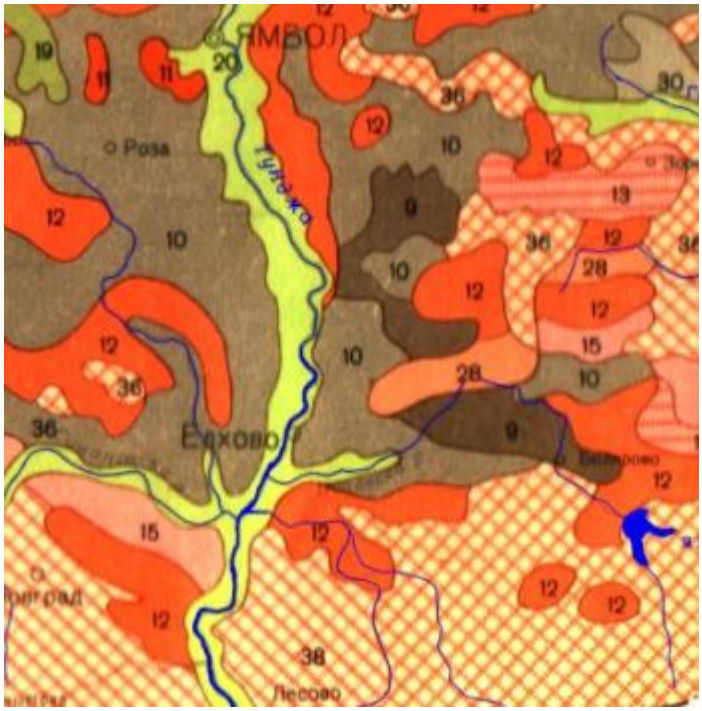

Фиг.II-07. Почвена карта на Община Елхово

Легенда:

Номер	Вид почви
9	Карбонатни и типични смолници
10	Излужени смолници
12	Излужени канелени горски
20	Алувиални и алувиално-ливадни
28	Ерозирани излужени канелени
36	Излужени канелени горски
38	Силно излужени до слабо оподзолени (лесивирани) канелени горски

От анализа на почвените типове, разпространени на територията на общината, следва извода, че тя разполага със значителни почвени ресурси за развитие на интензивно растениевъдство – зърнени култури, технически култури, трайни насаждения (лозя), фуражни култури. Същевременно интензивното им използване е предпоставка за тяхната деградация и замърсяване с тежки метали. Ето защо е необходимо изграждането и подържането на мониторингова мрежа.

Собствен мониторинг на почвите се осъществява веднъж годишно в три броя мониторингови пункта на територията на РДНО в с.Добрич. Следят се показателите: pH, нефтопродукти, хром, кадмий, цинк и желязо. Пунктовете за наблюдение на почвите са съгласувани с Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).

4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

По данни на Годишен доклад по околна среда на РИОСВ-Стара Загора, през 2014 г. е проведен мониторинг на почвите от мрежата на ниво I за съдържание на тежки метали и металоиди от Регионална лаборатория – Стара Загора. На територията на Община Елхово в мониторинга са включени следните пунктове: №345 – с.Пчела, № 360 - с.Маломирово и пункт №361 – с.Стройно. От всеки пункт е извършено пробонабиране за пълен набор показатели, в две дълбочини: 0-10/0 – 40 cm за необработваеми и 0-20/20 – 40 cm за обработваемите почви, в три повторения.

При проведения мониторинг са наблюдавани и контролирани следните индикатори: Cu (мед), Zn (цинк), Pb (олово), Cd (кадмий), Ni (никел), Cr (хром), Co (кобалт), As (арсен) и Hg (живак). Проследявайки динамиката на контролираните индикатори е установено, че същите са в границите на нормите, под МДК (максимално допустимите концентрации), съгласно *Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите* (обн. ДВ, бр.71/12.08.2008г.). Съдържанието на тежки метали, анализирано спрямо МДК за обследваните пунктове на територията на Община Елхово е представено на следните диаграми:

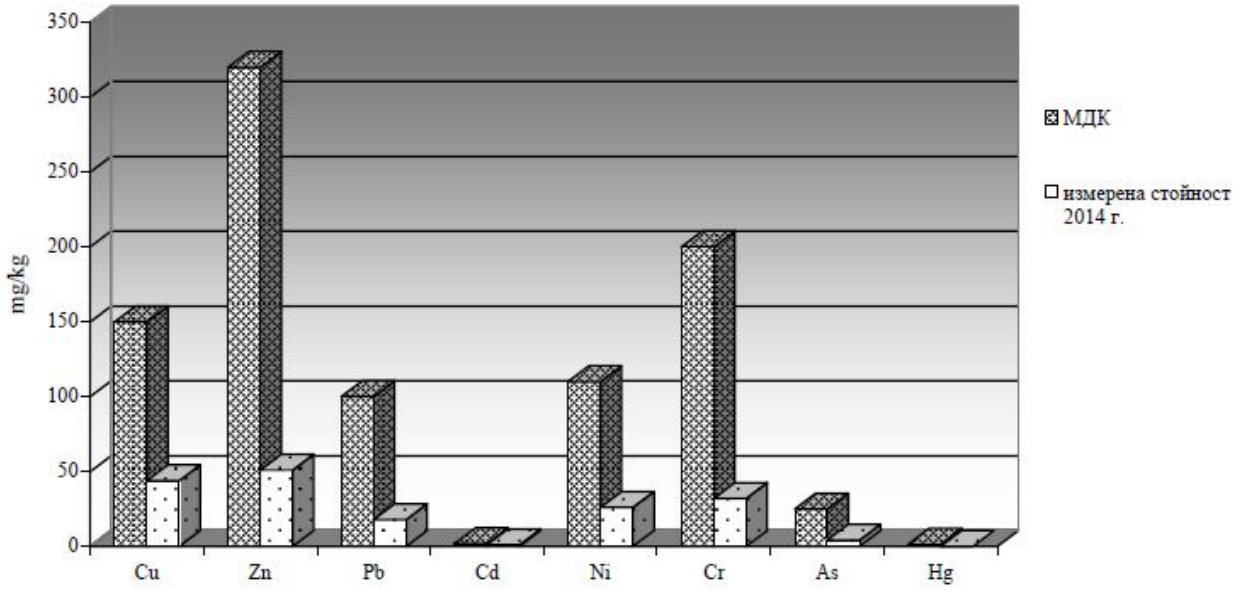

Фиг. II-08. Пункт с. Пчела, Община Елхово

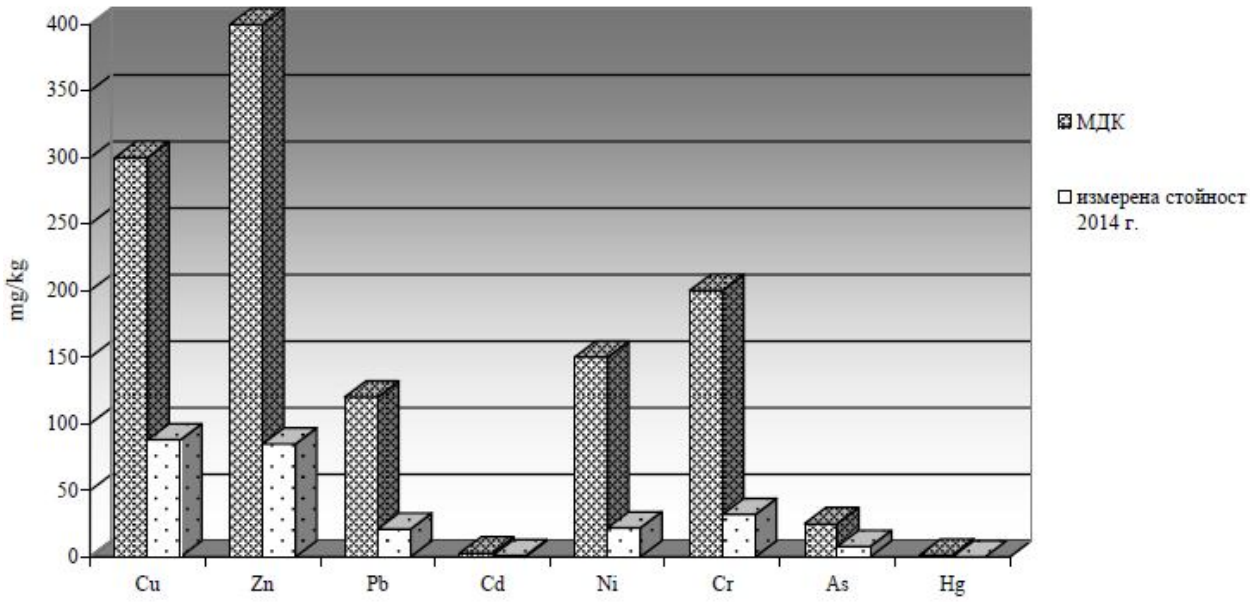

Фиг. II-09. Пункт с. Маломирово, Община Елхово

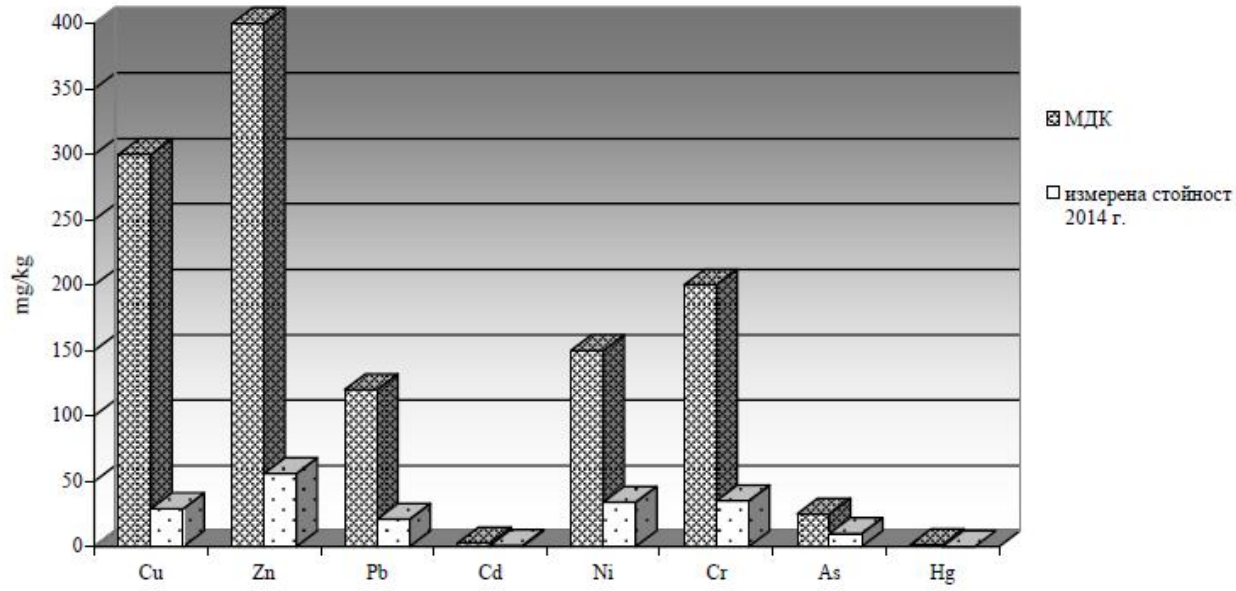

Фиг. II-10. Пункт с. Стройно, Община Елхово

На базата на анализните резултати, е направено заключение, че почвите в контролираната територия са незамърсени с тежки метали и металоиди. Установена е тенденция на задържане нивата на наблюдаваните индикатори, които са много под границите на максимално допустимите концентрации.

Не са констатирани разливи и замърсяване на площи с нефтопродукти.

4.2. Ерозирали почви

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой. Това води до намаляване на почвеното плодородие. Най-характерните явления, влияещи върху почвите са ерозията и изветрянето. Борбата срещу тях се осъществява с провеждане на залесителни мероприятия. По данни на ГДОС на РИОСВ Стара Загора за 2014 г. не са финансирани проекти против ерозия на контролираната от тях територия. Дейностите по

предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерство на земеделието и храните.

4.3. Вкислени и засолени почви

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. На територията на Община Елхово не са констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност и засоляване на почвите. Контрол по опазване на почвите от засоляване и вкисляване се осъществява от РИОСВ – Стара Загора.

4.4. Физически нарушени почви и терени

Нарушените терени в резултат на добива на нерудни полезни изкопаеми заемат незначителна площ. Нарушени терени са разположени около рудник Лесово (част от оловно-цинково находище Устрем), рудник «Лалково» и рудник «Елхово».

В района на Община Елхово не са установени свлачищни и срутищни явления.

Изводи:

- Почвите са компонент, върху който всяко бездействие и неспазване на нормативните изисквания за опазване на води, въздух, отпадъци въздейства отрицателно върху тях и ги замърсява локално или дифузно от организирани и неорганизирани източници, включително и трансгранични въздействия;
- Засилва се тенденцията на промяна на земеделските земи за неземеделски цели на територията на общината;
- Недостатъчно засилен контрол от всички институции за цялостно ликвидиране на вредната практика за палене на стърнища и растителни остатъци;
- От ежегодно провеждания мониторинг на почвите се установява тендеция на трайно задържане на нивата на наблюдаваните индикатори за тежки метали и органични замърсители, които са в граници много под границите на пределно допустимите норми.

Подобряване състоянието на почвите:

За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. С него се регламентира политиката, дейностите и отговорностите на Правителство, регионални структури, местни органи на управление, собственици и ползватели на земи имащи отношение с опазването или възстановяването на функциите на почвата на устойчива основа;
- балансираното торене на отглежданите селскостопанските култури;
- въвеждането на програми за екологосъобразно земеделие и животновъдство;
- ограничено използване на препарати за растителна защита и минерални торове;
- използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди;
- контролирането и ограничаването на емисионното замърсяване на въздуха, водите и управлението на отпадъците от РИОСВ-Стара Загора;
- въвеждането на нови екологосъобразни технологии в производствените процеси, допринасящи за намаляване на деградацията на почвите;
- Внедряване на проекти в областта на биологичното земеделие.

5. Защитени територии и зони и биоразнообразие

5.1. Защитени територии

На територията на Община Елхово се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), със стататут поддържан резерват (ПР), защитена местност (ЗМ) и природна забележителност (ПЗ):

Поддържан резерват „Балабана”

ПР „Балабана” се намира в землището на гр.Елхово и е с площ от 76.98 хектара. Обявен е със Заповед № 2676/21.12.1960 г., (ДВ, бр.20/1961 г.) с цел запазване местообитанията на различни видове чапли и равнинни лонгозни гори.

Документи за промяна:

- ✓ Промяна в площта – увеличаване със Заповед №752/19.07.1984г. (ДВ, бр.69/1984г.);
- ✓ Прекатегоризация със Заповед № 376/15.10.1999г. (ДВ, бр.97/1999 г.);
- ✓ Приемане на План за управление със Заповед № РД-590/04.07.2002 г. (ДВ, бр.85/2002 г.);
- ✓ Промяна в площта – актуализация със Заповед № РД-57/30.01.2008 г. (ДВ, бр.39/2008 г.).

Резервата е разположен на левия бряг на река Тунджа във вековните лонгозни гори. Намира се на около 150 m надморска височина. В защитената територия има много гнездилища на чапли, както и гнезда на блестящ ибис и колхидски фазан. Почвите са най-вече кафява тъмна и глинесто-песъчлива. Местоположението и границата на резервата са показани на Фигура II-11.

Фиг. II-11.Тематична карта на местоположението и границата на Поддържан резерват „Балабана”

**Източник: Междинен доклад по проект „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция: 7. Актуализиране на план за управление на Поддържн резерват „Балабана”*

Поддържан резерват „Долна топчия”

Резервата се намира в землището на с.Трънково, Община Елхово и е с обща площ от 467.47 хектара. Обявен е с цел опазване находище на колхидски фазан и лонгозна гора със Заповед № 225/29.02.1960 г.

Документи за промяна:

- ✓ Промяна в площта – намаляване със Заповед № 1700/17.07.1961 г.;
- ✓ Промяна в площта – намаляване със Заповед № 756/19.07.1984г. (ДВ, бр.69/1984г.);
- ✓ Прекатегоризация със Заповед № 377/15.10.1999 г. (ДВ, бр.97/1999 г.);
- ✓ Приемане на План за управление със Заповед № РД-590/04.07.2002 г. (ДВ, бр.85/2002 г.);
- ✓ Промяна в площта – актуализация със Заповед № РД-245/18.04.2008 г. (ДВ, бр.73/2008 г.).

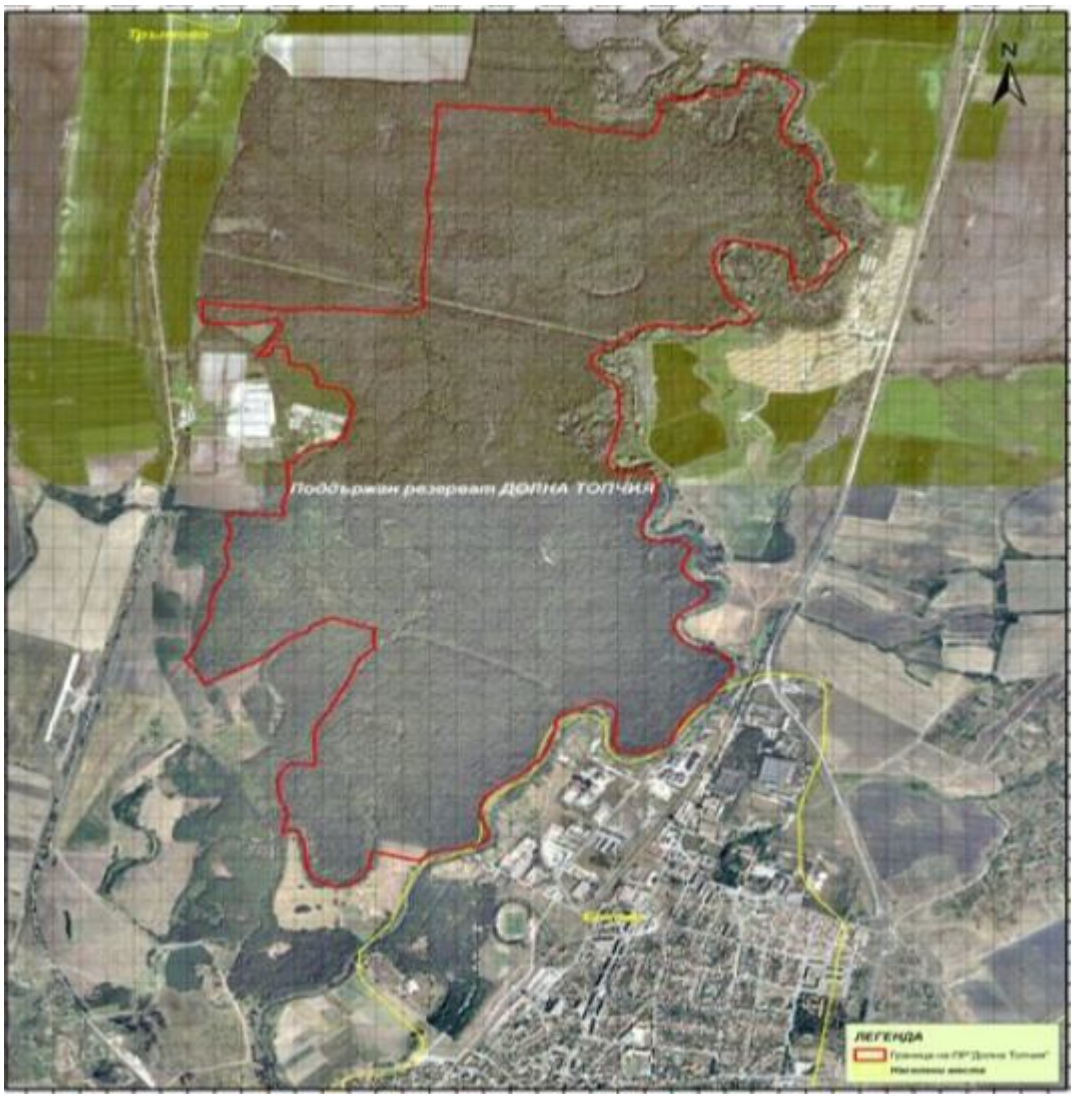

Фиг. II-12. Тематична карта на местоположението и границата на Поддържан резерват „Долна Топчия”

**Източник: Междинен доклад по проект „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция: 6. Актуализиране на план за управление на Поддържн резерват „Долна Топчия”*

Природна забележителност „Дрънчи дупка”
Защитената територия е обявена със Заповед № 37/11.01.1968 г., (ДВ, бр. 43/1968 г.), с цел опазване на пещера. Природната забележителност се намира на територията на с.Мелница, Община Елхово и е с площ от 5.0 хектара.

Режим на дейности:
- Забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения.
- Забравява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време.
- Забранява се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и и леговищата им.
- Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения.
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите.

Защитена местност „Ждрелото на река Тунджа”
Защитената местност е разположена на територията на с.Лесово, Община Елхово, Област Ямбол и с.Радовец, Община Тополовград, Област Хасково. Обявена е със Заповед № РД-385/13.06.2007 г. (ДВ, бр.61/2007 г.), с цел опазване на консервационно значими местообитания на 149 вида птици, 8 вида земноводни, 21 вида влечуги, на други защитени, редки и уязвими растителни и животински видове, техните съобщества, както и характерен ландшафт.

Режим на дейности:
- Забранява се строителството на промишлени обекти, сгради, пътища, канали, технически и други съоръжения, включително за производство на електроенергия, с изключение на строителство и дейности, свързани с охрана на държавната граница на Република България.
- Забранява се търсене и проучване на подземни богатства, разкриване на кариери, мини и други дейности, водещи до увреждане на естествения ландшафт и нарушаване на естественото състояние на водния обект и бреговете му.
- Забранява се създаване на култури от неместни растителни видове, с изключение на натурализираните видове.

Защитена местност „Находище на Наделенолистно великденче - Лесово”
Защитената местност се намира в землището на с. Лесово, Община Елхово и е с площ от 18.58 хектара. Обявена е със Заповед № РД-814/29.10.2012 г. (ДВ, бр.95/2012 г.), с цел опазване на растителен вид - Наделенолистно великденче (Veronica multifida L.) и неговото местообитание.

Режим на дейности:
- Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята.
- Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства.
- Забранява се строителство.
- Забранява се внасяне на неместни видове.

Защитена местност „Лонгозите”
Защитената местност се намира на територията на с. Бояново, Общинина Елхово и с. Коневец, Община Тунджа. Със Заповед № РД-832/14.11.2011 г. е актуализирана площта на защитената територия. Обявена е като буферна зона на резерват "Горна Топчия" със

Заповед № 755 от 19.07.1984 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда при Министерския съвет (ДВ, бр. 69 от 1984 г.), прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-619 от 27.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.72 от 2007 г.), от 1578 dka на 1769,091 dka.

Режим на дейности:

- Забранява се строителство на сгради, пътища и канали;
- Забранява се разкриване на кариери и мини, изменяне на водния режим и корекция на реката, замърсяване с химически вещества, промишлени и битови отпадъци;
- Забранява се създаване на лични и помощни стопанства;
- Забранява се ловуване;
- Забранява се събиране на яйца и разваляне на гнездата на птиците;
- Разрешава се обработване на земята от поземления фонд;
- Разрешава се провеждане на горскостопански мероприятия в насажденията;
- Разрешава се провеждане на мероприятия за подобряване състоянието на местната форма на колхидския фазан, както и подобряването на състоянието на екосистемата в резервата, по предварително съгласуван с Комитета за опазване на природната среда и Българската академия на науките план;
- Разрешава се риболова по р.Тунджа.

Защитена местност „Находище на Вагеницова метличина”
Защитената местност се намира на територията на с. Голям Дервент, Община Елхово на площ от 29.97 хектара. Обявена е със заповед № РД-685/29.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите с цел опазване на растителен вид Вагеницова метличина (*Centaurea wagenitziana Bancheca*) и неговото местообитание.

Режим на дейности:

- Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята,
- Забранява се търсене, проучване и добив на подземните богатства;
- Забранява се строителство;
- Забранява се залесяване.

Защитена местност „Птиците”
Защитената местност е разположена на територията на гр.Елхово на площ от 65.0 хектара. Обявена е със Заповед № РД-518/12.07.2007 г. на Министъра на околната среда и водите. Със заповедта е прекатегоризирана буферната зона на ПР „Балабана”, обявена със Заповед № 753/19.07.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр.69/1984 г.) в ЗМ „Птиците”.

Режим на дейности:

- Забранява се строителството на сгради, пътища и канали;
- Забранява се разкриване на кариери, изменение на водния режим и корекция на р. Тунджа, замърсяването с химични вещества, промишлени и битови отпадъци;
- Забранява се ловуване;
- Забранява се събирането на яйца и развалянето на гнездата на птиците;
- Забранява се използване на химически средства за борба с вредителите, в селското и горско стопанство;
- Забранява се паша на домашни животни в отдел 40 „в”;
- Разрешава се обработването на селскостопански земи;
- Разрешава се паша на домашни животни.

Защитена местност „Топчия”
Със Заповед № РД-159/20.03.2006 г. (ДВ, бр.61/2007 г.) е прекатегоризирана буферната зона на поддържан резерват „Долна Топчия”, обявена със Заповед № 757/19.07.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр.69/1984 г.) в защитена местност „Топчия”. ЗМ се намира в землището на с.Трънково, Община Елхово и е с площ от 271.0 хектара.

Режим на дейности:

- Разбранява се строителството на сгради и пътища и канали;
- Забранява се разкриване на кариери и мини, изменение на водния режим и корекция на р.Тунджа, замърсяване с химични вещества, промишлени и битови отпадъци;
- Забранява се създаване на лични и помощни стопанства;
- Забранява се ловуване;
- Забранява се събирането на яйца и развалянето на гнездата на птиците;
- Забранява се провеждане на горскостопански мероприятия в отдел 51;
- Забранява се използване на химически средства за борба с вредителите, в селското и горско стопанство;
- Разрешава се осъществяване на досегашните стопански дейности в земите от поземления фонд;
- Разрешава се провеждане на горскостопански мероприятия в земите на горския фонд;
- Разрешава се осъществяване на мероприятия за подобряване състоянието на местния фазан;
- Разрешава се риболова в р.Тунджа.

5.2. Защитени зони

На територията на Община Елхово се намират следните Защитените зони (ЗЗ) от Екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие:

- **ЗЗ “Дервентски възвишения” BG0002026,** по Директивата за опазване на дивите птици;
- **ЗЗ „Дервентски възвишения 1” BG0000218,** по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна;
- **ЗЗ „Сакар” BG0002021,** по Директивата за опазване на дивите птици;
- **ЗЗ „Сакар” BG0000212,** по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна;
- **ЗЗ „Река Тунджа 2” BG0000195**, по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна**.**
- **ЗЗ „Ждрелото на река Тунджа” BG0000217** по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна.

ЗЗ “Дервентски възвишения” с код BG0002026 е обявена със Заповед № РД-284 от 16.03.2010 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.29/16.04.2010 г.), изменена със Заповед № РД-71/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (Обн., ДВ, бр.10/05.02.2013 г.) и площ от 348 635.627 dka. Землищата на територията на Община Елхово, попадащи в обхвата на защитената зона са с.Мелница, с.Лесово, с.Чернозем, с.Малко Кирилово, с.Раздел, с.Вълча поляна, с.Голям Дервент, с.Лалково и с.Славейково.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в чл.6, ал.1, т.3 и т. 4 от Закона за биологичното разнообразие видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици посочени в чл.6, ал.1, т.3 и т. 4 от Закона за биологичното разнообразие, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в защитената зона са следните видове птици:
Видове по чл.6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие:
Малък воден бик *(Ixobrychus minutus)*, Нощна чапла *(Nycticorax nycticorax),* Гривеста чапла *(Ardeola ralloides),* Малка бяла чапла *(Egretta garzetta),* Черен щъркел *(Ciconia nigra),* Бял щъркел *(Ciconia ciconia),* Осояд *(Pernis apivorus),* Черна каня *(Milvus migrans),* Египетски лешояд *(Neophron percnopterus),* Орел змияр *(Circaetus gallicus),* Тръстиков блатар *(Circus aeruginosus),* Ливаден блатар (*Circus pygargus),* Малък креслив орел *(Aquila pomarina),* Скален орел *(Aquila chrysaetos),* Малък орел *(Hieraaetus pennatus)*, Късопръст ястреб *(Accipiter brevipes),* Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus),* Царски орел *(Aquila heliaca),* Вечерна ветрушка *(Falco vespertinus),* Турилик *(Burhinus oedicnemus),* Бухал *(Bubo bubo),* Козодой *(Caprimulgus europaeus),* Земеродно рибарче *(Alcedo atthis),* Синявица *(Coracias garrulus),* Среден пъстър кълвач *(Dendrocopos medius),* Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus),* Дебелоклюна чучулига *(Melanocorypha calandra),* Късопръста чучулига *(Calandrella brachydactyla)*, Горска чучулига *(Lullula arborea),* Полска бъбрица *(Anthus campestris),* Червеногърба сврачка (*Lanius collurio),* Черночела сврачка *(Lanius minor),* Белочела сврачка *(Lanius nubicus),* Ястребогушо коприварче *(Sylvia nisoria),* Голям маслинов присмехулник *(Hippolais olivetorum),* Градинска овесарка *(Emberiza hortulana).*

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

В границите на защитената зона се забранява:

- Премахването на характеристики на ланшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- Залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Изграждането на нови фотоволтаични съоръжения и вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник" има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл.31 от ЗБР;
- Използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

ЗЗ „Дервентски възвишения 1" с код BG0000218, по Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена с Решение № 802/04.12.2007 г. на Министерски съвет (Обн., ДВ, бр.107/18.12.2007 г.) с площ от 386 965.01 dka.

Цели на опазване:

- Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване в защитената зона са следните видове местообитания:

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi
Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alysso-Sedion albi

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(Festuco Brometalia)
(*важни местообитания на орхидеи)
Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia)(*important orchid sites)

6510 Низинни сенокосни ливади
Lowland hay meadows (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-
Veronicion dillenii
Siliceous rock with pioneer vegetation of the Sedo-Scleranthion or of the Sedo albi-Veronicion dillenii

8310 Неблагоустроени пещери
Caves not open to the public

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
Eastern sub-mediterranean dry grasslands (Scorzoneratalia villosae)

91AA * Източни гори от космат дъб
Eastern white oak forests

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
Pannonian-Balkanic turkey oak-sessile oak forests

92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba
Salix alba and Populus alba galleries

Бозайници: Европейски вълк *(Canis lupus),* Видра *(Lutra lutra),* Дългокрил прилеп *(Miniopterus schreibersi),* Мишевиден сънливец (Myomimus roachi), Дългоух нощник *(Myotis bechsteini),* Остроух нощник *(Myotis blythii),* Дългопръст нощник *(Myotis capaccinii),* Трицветен нощник *(Myotis emarginatus)*, Голям нощник *(Myotis myotis),* Средиземноморски подковонос *(Rhinolophus blasii),* Южен подковонос *(Rhinolophus euryale),* Голям подковонос *(Rhinolophus ferrumequinum)*, Малък подковонос *(Rhinolophus hipposideros)*, Подковонос на Мехели *(Rhinolophus mehelyi),* Лалугер *(Spermophilus citellus),* Пъстър пор *(Vormela peregusna)*

Земноводни и влечуги: Червенокоремна бумка *(Bombina bombina),* Жълтокоремна бумка Ивичест смок *(Elaphe quatuorlineata),* Обикновена блатна костенурка *(Emys orbicularis*), Южна блатна костенурка *(Mauremys caspica),* Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка *(Testudo hermanni),* Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*),

Риби: Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus).*

Безгръбначни: Бисерна мида *(Unio crassus),* Вертиго *(Vertigo moulinsiana),* Вертиго

(Vertigo angustior), Обикновен сечко *(Cerambyx cerdo),* Бръмбар рогач *(Lucanus cervus),* Буков сечко *(Morimus funereus),* Алпийска розалия *(Rosalia alpina).*
Растения: Обикновена пърчовка *(Himantoglossum caprinum).*

ЗЗ „Сакар" BG0002021 по Директивата за опазване на дивите птици е обявена със Заповед № РД-758/19.08.2010 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.72/14.09.2010 г.) с площ от 4629.541 dka. Землищата на територията на Община Елхово, попадащи в обхвата на защитената зона с.Гранитово, с.Изгрев, с.Малък манастир, и с.Пчела.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в чл.6, ал.1, т.3 и т. 4 от Закона за биологичното разнообразие видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици посочени в чл.6, ал.1, т.3 и т. 4 от Закона за биологичното разнообразие, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в защитената зона са следните видове птици:
Видове по чл.6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие
Розов пеликан *(Pelecanus onocrotalus)*, Къдроглав пеликан *(Pelecanus crispus)*, Малък корморан *(Phalacrocorax pygmeus)*, Голям воден бик *(Botaurus stellaris)*, Малък воден бик *(Ixobrychus minutus)*, Нощна чапла *(Nycticorax nycticorax)*, Гривеста чапла *(Ardeola ralloides)*, Малка бяла чапла *(Egretta garzetta)*, Голяма бяла чапла *(Egretta alba)*, Червена чапла *(Ardea purpurea)*, Черен щъркел *(Ciconia nigra)*, Бял щъркел *(Ciconia ciconia)*, Поен лебед *(Cygnus cygnus)*, Белоока потапница *(Aythya nyroca)*, Малък нирец *(Mergus albellus)*, Орел рибар *(Pandion haliaetus)*, Осояд *(Pernis apivorus)*, Черна каня *(Milvus migrans)*, Морски орел *(Haliaeetus albicilla)*, Египетски лешояд *(Neophron percnopterus)*, Белоглав лешояд *(Gyps fulvus)*, Орел змияр *(Circaetus gallicus)*, Тръстиковблатар *(Circus aeruginosus)*, Полски блатар *(Circus cyaneus)*, Степен блатар *(Circus macrourus)*, Ливаден блатар *(Circus pygargus)*, Малък креслив орел *(Aquila pomarina)*, Голям креслив орел *(Aquila clanga)*, Скален орел *(Aquila chrysaetos)*, Малък орел *(Hieraaetus pennatus)*, Късопръст ястреб *(Accipiter brevipes)*, Белоопашат мишелов *(Buteo rufinus)*, Царски орел *(Aquila heliaca)*, Белошипа ветрушка *(Falco naumanni)*, Вечерна ветрушка *(Falco vespertinus)*, Малък сокол *(Falco columbarius)*, Сокол скитник *(Falco peregrinus)*, Ловен сокол *(Falco cherrug)*, Ливаден дърдавец *(Crex crex)*, Кокилобегач *(Himantopus himantopus)*, Турилик *(Burhinus oedicnemus)*, Голяма бекасина *(Gallinago media)*, Малък горски водобегач *(Tringa glareola)*, Речна рибарка *(Sterna hirundo)*, Белобуза рибарка *(Chlidonias hybridus)*, Черна рибарка *(Chlidonias niger)*, Козодой *(Caprimulgus europaeus)*, Земеродно рибарче *(Alcedo atthis)*, Синявица *(Coracias garrulus)*, Сив кълвач *(Picus canus)*, Черен кълвач *(Dryocopus martius)*, Среден пъстър кълвач *(Dendrocopos medius)*, Сирийски пъстър кълвач *(Dendrocopos syriacus)*, Дебелоклюна чучулига *(Melanocorypha calandra)*, Късопръста чучулига *(Calandrella brachydactyla)*, Горска чучулига *(Lullula arborea)*, Полска бъбрица *(Anthus* Черночела сврачка *(Lanius minor)*, Белочела сврачка *(Lanius nubicus)*, Черногърбо каменарче *(Oenanthe pleschanka)*, Мустакато шаварче *(Acrocephalus melanopogon)*, Ястребогушо коприварче *(Sylvia nisoria)*, Голям маслинов присмехулник *(Hippolais campestris)*, Червеногърба сврачка *(Lanius collurio)*, *olivetorum)*, Червеногуша мухоловка *(Ficedula parva)*, Полубеловрата мухоловка *(Ficedula semitorquata)*, Градинска овесарка *(Emberiza hortulana).*

Видове по чл.6, ал.1, т.4 от Закона за биологичното разнообразие
Малък гмурец *(Tachybaptus ruf icollis),* Голям гмурец *(Podiceps cristatus),* Голям корморан *(Phalacrocorax carbo)*, Сива чапла *(Ardea cinerea)*, Ням лебед *(Cygnus olor)*, Голяма белочела гъска *(Anser albifrons)*, Сива гъска *(Anser anser)*, Бял ангъч *(Tadorna tadorna)*, Сива патица *(Anas strepera)*, Зимно бърне *(Anas crecca)*, Зеленоглава патица *(Anas platyrhynchos),* Шилоопашата патица *(Anas acuta)*, Лятно бърне *(Anas querquedula)*, Клопач *(Anas clypeata)*, Червеноклюна потапница *(Netta rufina)*, Кафявоглава потапница *(Aythya ferina)*, Качулата потапница *(Aythya fuligula)*, Малък ястреб *(Accipiter nisus)*, Обикновен мишелов *(Buteo buteo)*, Северен мишелов *(Buteo lagopus)*, Степен орел *(Aquila nipalensis)*, Черношипа ветрушка (Керкенез) *(Falco tinnunculus),* Сокол орко *(Falco subbuteo)*, Воден дърдавец *(Rallus aquaticus)*, Зеленоножка *(Gallinula chloropus)*, Лиска *(Fulica atra)*, Стридояд *(Haematopus ostralegus)*, Речен дъждосвирец *(Charadrius dubius)*, Малка бекасина *(Lymnocryptes minimus)*, Средна бекасина *(Gallinago gallinago)*,Горски бекас *(Scolopax risticola)*, Малък червеноногводобегач *(Tringa totanus)*, Малък зеленоног водо бегач *(Tringa stagnatilis)*, Голям зеленоног водобегач *(Tringa nebularia)*, Голям горски водобегач *(Tringa ochropus)*, Късокрил кюкавец *(Actitis hypoleucos)*, Речна чайка *(Larus ridibundus)*, Малка черногърба чайка *(Larus fuscus)*, Белокрила рибарка *(Chlidonias leucopterus)*, Жълтокрака чайка *(Larus cachinnans)*, Пчелояд *(Merops apiaster).*

В границите на защитената зона се забранява:
- премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- залесяването на пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- използването на пестициди и минерални торове в пасища;
- разкриването на нови и разширяването площта на съществуващи кариери, рудници и мини, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
- изграждането на нови фотоволтаични системи и вятърни генератори за производство на електроенергия, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Режимът не се прилага за изграждане на:
- фотоволтаични системи в имоти с начин на трайно ползване според Единния класификатор на кадастъра и съответстващите им кодове от групите „стопански дворове и производствени бази на селското стопанство“, „животновъдни комплекси и ферми“, които са свързани с електроразпределителната мрежа;
- вятърни генератори, наземни, покривни и фасадни фотоволтаични системи, използвани като собствени източници на електрическа енергия;
- изграждането на необезопасени за птици въздушни електропреносни мрежи.

ЗЗ „Сакар” BG0000212, по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна е обявена с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерски съвет с площ от 1 321 177.61 dka. От територията на Община Елхово единствено землището на с.Малък манастир попада в обхвата на защитената зона.
Цели на опазване в защитената зона:
- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазвана се следните видове и природни местообитания:

3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitricho-Batrachion
Water courses of plain to montane levels with the Ranunculion fluitantis and Callitricho-Batrachion vegetation

5210 Храсталаци с Juniperus spp.
Arborescent matorral with Juniperus spp.

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi
Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alysso-Sedion albi

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(Festuco-Brometalia)
(*важни местообитания на орхидеи)
Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia)(*important orchid sites)

6220 * Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea
Pseudo-steppe with grasses and annuals of the Thero-Brachypodietea

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-
Veronicion dillenii
Siliceous rock with pioneer vegetation of the Sedo-Scleranthion or of the Sedo albi-Veronicion dillenii

8310 Неблагоустроени пещери
Caves not open to the public

9170 Дъбово-габърови гори от типа Galio-Carpinetum
Galio-Carpinetum oak-hornbeam forests

9180 * Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове
Tilio-Acerion forest of slopes, screes and ravines

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
Eastern sub-mediterranean dry grasslands (Scorzoneratalia villosae)

91AA * Източни гори от космат дъб
Eastern white oak forests

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
Pannonian-Balkanic turkey oak-sessile oak forests

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа
Moesian silver lime woods

92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba
Salix alba and Populus alba galleries

Бозайници: Европейски вълк *(Canis lupus),* Видра *(Lutra lutra),* Мишевиден сънливец *(Myomimus roachi),* Дългоух нощник *(Myotis bechsteini),* Остроух нощник (*Myotis blythii),* Дългопръст нощник *(Myotis capaccinii),* Трицветен нощник *(Myotis emarginatus),* Голям нощник *(Myotis myotis),* Средиземноморски подковонос *(Rhinolophus blasii),* Южен подковонос *(Rhinolophus Euryale),* Голям подковонос *(Rhinolophus ferrumequinum),* Малък

подковонос *(Rhinolophus hipposideros),* Подковонос на Мехели *(Rhinolophus mehelyi),* Лалугер *(Spermophilus citellus),* Пъстър пор *(Vormela peregusna)*.
Земноводни и влечуги: Червенокоремна бумка *(Bombina variegate),* Жълтокоремна бумка *(Elaphe quatuorlineata),* Ивичест смок *(Emys orbicularis),* Обикновена блатна костенурка *(auremys caspica),* Южна блатна костенурка *(Testudo graeca),* Шипобедрена костенурка (*Testudo hermanni),* Шипоопашата костенурка *(Triturus karelinii)*, Голям гребенест тритон *(Triturus karelinii)*.
Риби: Распер *(Aspius aspius),* Маришка мряна *(Barbus plebejus),* Европейска горчивка *(Rhodeus sericeus amarus)*.
Безгръбначни: Бисерна мида *(Unio crassus),* Обикновен паракалоптенус *(Paracaloptenus caloptenoides),* Одонтоподизма *(Odontopodisma rubripes),* Ценагрион (*Coenagrion ornatum)* Лицена *(Lycaena dispar),* Офиогомфус *(Ophiogomphus Cecilia),* Обикновен сечко *(Cerambyx cerdo),* Брумбар рогач *(Lucanus cervus)* Буков сечко (*Morimus funereus),* Алпийска розалия *(Rosalia alpine)*.

ЗЗ „Река Тунджа 2" BG 0000195, по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна е одобрена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (обн., ДВ, бр.21/09.03.2007 г.) с площ от 59 533.20 dka. В обхвата на защитената зона попадат землищата на гр.Елхово, с.Трънково, с.Кирилово, с.Бояново, с.Изгрев, Община Елхово.

Цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване в ЗЗ „Река Тунджа 2" BG 0000195 следните видове и местообитания
6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi
6510 Низинни сенокосни ливади
91F0 Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris)
91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba
Бозайници: Видра (*Lutra lutra*), Добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), Мишевиден сънливец *(Myomimus roachi*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Малък подковонос *(Rhinolophus hipposideros*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*).
Земноводни и влечуги: Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка *(Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*).
Риби: Распер (*Aspius aspius*), Маришка мряна *(Barbus plebejus*), Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*).
Безгръбначни: Бисерна мида (*Unio crassus*), Ценагрион (*Coenagrion ornatum*), Лицена (*Lycaena dispar*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Брумбар рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалиа (*Rosalia alpina*).

ЗЗ „Ждрелото на река Тунджа" BG0000217 по Директивата за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна е е одобрена с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (обн., ДВ, бр.21/09.03.2007 г.) с площ от 78 569.90 dka. В обхвата на защитената зона попада час от землището на с.Лесово, Община Елхово.

Цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване в защитената зона следните видове и местообитания:

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi
Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alysso-Sedion albi

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик(Festuco-Brometalia)
(*важни местообитания на орхидеи)
Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia)(*important orchid sites)

6220 * Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea
Pseudo-steppe with grasses and annuals of the Thero-Brachypodietea

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-
Veronicion dillenii
Siliceous rock with pioneer vegetation of the Sedo-Scleranthion or of the Sedo albi-Veronicion dillenii

91AA * Източни гори от космат дъб
Eastern white oak forests

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
Pannonian-Balkanic turkey oak-sessile oak forests

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа
Moesian silver lime woods

92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba
Salix alba and Populus alba galleries

Бозайници: *Европейски вълк (Canis lupus), Видра (Lutra lutra), Дългокрил прилеп (Miniopterus* schreibersi), Мишевиден сънливец (Myomimus roachi), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългопръст нощник *(Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Средиземноморски подковонос (*Myotis myotis*), Южен подковонос (*Rhinolophus Euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*).

Земноводни и влечуги: Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*).

Риби: Распер (*Aspius aspius*), Маришка мряна (*Barbus plebejus*), Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*).

Безгръбначни: Бисерна мида (*Unio crassus*), Офиогомфус (*Ophiogomphus Cecilia*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Брумбар рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалиа (*Rosalia alpina*).

5.3. Биоразнообразие

Разнообразния релеф и климатичните условия са само част от природните предпоставки за изключително богатото и уникално разнообразие на видове, местообитания и ланшафти на територията на Община Елхово.

Флора

Флористичното разнообразие в ПР „Балабана"е представено от 56 семейства, 195 рода и 228 вида. При проучванията на Георгиев (2014) са установени 196 вида, а при проведените в рамките на проект: „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция: 7. Актуализиране на план за управление на Поддържан резерват „Балабана" 2014г., теренни проучвания - 112 вида. В приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000, 2006) попадат 129 вида лечебни растения. Два вида – Черноморска ведрица *(Fritillaria pontica*) и Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*) са включени в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009). Един вид Планински пащърнак (*Pastinaca hirsuta*) е балкански ендемит (Petrova & Vladimirov 2010). В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попада Черноморска ведрица (*Fritillaria pontica),* а в приложение 4 видовете – Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)*,* Тънколистна зайча сянка *(Asparagus tenuifolius),* Жълт минзухар *(Crocus flavus*) и Паласов минзухар *(Crocus pallasii).*

Списък на видовете висши растения в ПР „Балабана" е представен в Приложение № 1 към настоящата програма.

Списък на мъховете
Bryophyta (Листнати мъхове)
Bryopsida

Brachytheciaceae
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp.
Oxyrrhynchium hians (Hedw.) Loeske

Hypnaceae
Hypnum cupressirforme Hedw.
Anomodontaceae
Anomodon attenuatus (Hedw.) Huebener
Anomodo

Списък на макромицетите
отдел Basidiomycota
клас Agaricomycetes
разред Agaricales
семейство Mycenaceae
1. Mycena pura (Pers. : Fr.) P. Kumm.
семейство Pluteaceae
2. Pluteus cervinus (Schaeff.) P. Kumm.

разред Auriculariales
семейство Auriculariaceae
3. Auricularia auricula-judae (Bull. : Fr.) Quél.
4. A. mesenterica Dicks. : Fr.

разред Polyporales
семейство Polyporaceae
5. Laetiporus sulphureus (Bull. : Fr.) Murrill

разред Russulales
семейство Stereaceae
6.Stereum hirsutum (Willd. : Fr.) Gray
7. S. subtomentosus Pouzar

Фауна
По време на теренната работа през 2014 г. в резервата са установени редица видове пеперуди, водни кончета (Calopterix splendens, представители на р. Lestes), бръмбари. От установените на територията на резервата видове, консервационна значимост имат червената горска мравка (*Formica rufa*), Обикновен гъсеничар (*Calosoma sycophanta*) и др.

Във вътрешността на резервата е открита популация на шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*). На границата на резервата, като допълнение към установените вече видове птици, е регистрирано ястребогушото копривarче (*Sylvia nissoria*).

Открити са следи от дива свиня (*Sus scropha*), благороден елен (*Cervus elaphus*) и сърна (*Capreolus capreolus*). В непосредствена близост до резервата е наблюдавана популация на див заек (*Lepus capensis*). Установена е локализация на популация от чакали (*Canis aureus).* В близост до резервата е установена видрата (*Lutra lutra*).

Група Водна безгръбначна фауна
Установени са редица видове водни кончета в сухоземната фаза от техния жизнен цикъл: *Calopterix splendens (Calopterygidae), Sympetrum sp. (Libellulidae), Lestes sp. (Lestidae), Platycnemis pennipes (Platycnemididae)*. Установените консервационно значими безгръбначни животни в резервата са - Поясно ромолниче *(Calopteryx splendens)* и Речното шило (*Platycnemis pennipes Pallas*).

Снимка II-02. Поясно ромолниче (Calopteryx splendens)

По време на теренната работа в резервата са установени следните водни безгръбначни:
Amphipoda
Gammaridae – Gammarussp.
Oligochaeta
Tubificidae – Tubificidae g.sp.
Ephemeroptera
Batidae – Baetissp.
Caenidae – Caenissp.
Heptageniidae – Ecdyonurussp.
Trichoptera
Hydropsychidae – Hydropsychesp.
Heteroptera
Diptera
Chironomidae – Chironomidae g. sp.

По време на теренната работа в резервата са установени редица видове пеперуди, водни кончета (*Calopterix splendens,* представители на р. Sympetrum, р. Lestes и р. Platycnemis), бръмбари, охлюви, многоножки и др. Консервационно значими видове са и Златистия гъсеничар *(Calosoma* sycophanta Linnaeus) и Рапична пеперуда (*Pieris rapae*).

Снимка II-03. Рапична пеперуда (Pieris rapae)

Установени са охлюви от сем. Enidae и Helicidae (Gastropoada); голямо разнообразие от паяци (Araneae) и сенокосци (Opiliones); многоножки (Myriapoda: Chilopoda) и мокрици (Crustacea: Isopoda: Oniscidea); първично безкрили насекоми (Collembola); различни видове правокрили (Orthoptera), щурци (Grylluscampestris), скакалци (Acrididae); различни видове бръмбари, представители на сем. Cerambycidae, Curculionidae, Staphylinidae, Sylphidae, Scarabeidae, Gyrinidae, Elateridae; много бръмбари бегачи (Coleoptera: Carabidae): Procerussp., Carabuscoriaceus, Carabusullrichi, представители на родовете Calathus, Brachinus, Harpalus, Ophonus, Dixus; ципокрили (Hymenoptera) – оси (Vespidae), мравки (Formicidae); полутвърдокрили (Heteroptera) и цикади (Hemrptera: Cicadidae); двукрили (Diptera) Muscidae, Phoridae.

Група Прилепи
Установени са шест вида прилепи: Ръждив вечерник (Nyctalus noctula), видът е често срещан в резервата; Полунощен прилеп (Eptesicus serotinus) - Местен вид, намиращ подходящи убежища в хралупати дървета; Кафяво прилепче (Pipistrellus pipistrellus) - често срещан вид както в границите на резервата, така и в околните селища; Натузиево

прилепче (Pipistrellus nathusii), мигриращ вид, регистриран с единични екземпляри; Воден нощник (Myotis daunebtonii) - доминиращ вид над водната повърхност на р.Тунджа, намира подходящи дневни убежища в хралупести дървета в границите на резервата и Малко кафяво прилепче (Pipistrellus pygmaeus), свързан е предимно с водни площи, над които се храни.

Група Итхиофауна
В улова в р. Тунджа, на територията на резерват „Балабана“ в буферната зона се срещат видове, характерни за долната зона като: сом (Silurusglanis), шаран (Cyprinuscarpio), сребриста каракуда (Carassiusgibelio), бабушка (Rutilusrutilus) и распер (Aspiusaspius). В улова в основното течение на река Тунджа присъстват още егейският кефал (Squaliusorpheus), уклейката (Alburnusalburnus), речното попче (Gobiofluviatilis), мраморното попче (Proterorhinusmarmoratus), речният костур (Percafluviatilis) и маришкият морунаш (Vimbamelanops).

В канал „Дипсиза“ е установен распер (Aspiusaspius), щука (Esoxlucius), вардарски скобар (Chondrostomavardarense), уклейка (Alburnusalburnus), бабушка (Rutilusrutilus), кротушка (Gobiobulgaricus), речно попче (Neogobiusfluviatilis), мраморно попче (Proterorhinusmarmoratus), псевдоразбора (Pseudorasboraparva) горчивка (Rhodeusamarus), речен костур (Percafluviatilis), слънчева рибка (Lepomisgibbosus), егейски кефал (Squaliusorpheus).

В отводнителния канал, в буферната зона на резерват „Балабана“ е намерен питомен шаран (Cyprinuscarpio), сребриста каракуда (Carassiusgibelio) и псевдоразбора (Pseudorasboraparva).

Проучената рибна фауна в заблатените водоеми, на мястото на някогашните оризища, заливани при високи води от р. Тунджа, се състои от: щука (Esoxlucius), питомен шаран (Cyprinuscarpio), сребриста какракуда (Carassiusgibelio), бабушка (Rutilusrutilus), уклейка (Alburnusalburnus), псевдоразбора (Pseudorasboraparva), гамбузия (Gambusiaaffinis), горчивка (Alburnoidesbipunctatus), речен костур (Percafluviatilis).

Характеристика на флората в ПР „Долна Топчия”
При анализа на флората са взети под внимание данните от изследването на Георгиев (2014), както и тези получени по време на теренните проучвания по проект: „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция 6: Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Долна Топчия”. Флористичното разнообразие е представено от 71 семейства, 239 рода и 375 вида. При проучванията на Георгиев (2014) са установени 269 вида, а при проведените по време на изпълнение на проекта проучвания - 249 вида. В приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000, 2006) попадат 158 вида лечебни растения. Два вида – Черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*) и Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*) са включени в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009). Един вид Планински пащърнак (*Pastinaca hirsuta*) е балкански ендемит (Petrova & Vladimirov 2010). В приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие (2007) попадат Galanthus elwesii, Fritilaria pontica и Fritillaria purpurata а в приложение 4 - десет вида.

Снимка II-04. Блатно кокиче (Leucojum aestivum)

Пълен списък на видовете висши растения е представен в Приложение № 2 от настоящата програма.

Списък на мъховете
Marchantiophyta (Чернодробни мъхове)
Jungermanniopsida
Frullaniaceae
Frullania dilatata (L.) Dumort.
Bryophyta (Листнати мъхове)
Bryopsida
Orthotrichaceae
Orthotrichum affine Hedw.
Mniaceae
Plagiomnium cuspidatum (Hedw.) T.J.Kop.
Brachytheciaceae
Brachthecium salebrosum (Hoffm. Ex F.Weber & D. Mohr.) Schimp.
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp.
Hypnaceae
Hypnum cupressirforme Hedw.
Anomodontaceae
Anomodon viticulosus (Hedw.) Hook. Et Taylor

Списък на макромицетите
отдел Basidiomycota
клас Agaricomycetes
разред Agaricales
семейство Agaricaceae
1. Agaricus sylvaticus Schaeff.
2. Lepiota cristata (Bolton & Fr.) P. Kumm.
семейство Amanitaceae
3. Amanita pantherina (DC. : Fr.) Krombh.
4. A. vaginata (Bull. : Fr.) Lam.
семейство Hydnangiaceae
5. Laccaria laccata (Scop. : Fr.) Cooke
семейство Inocybaceae
6. Crepidotus mollis (Schaeff. : Fr.) Staude
семейство Marasmiaceae
7. Gymnopus fusipes (Bull. : Fr.) Gray

семейство Mycenaceae
8. Mycena pura (Pers. : Fr.) P. Kumm.
семейство Physalacriaceae
9. Rhodotus palmatus (Bull. : Fr.) Maire – рядък вид
10. Xerula radicata (Relhan & Fr.) Dörfelt
семейство Pleurotaceae
11. Pleurotus ostreatus (Jacq. : Fr.) P. Kumm.
семейство Pluteaceae
12. Pluteus cervinus (Schaeff.) P. Kumm.
13. P. romellii (Britzelm.) Sacc.
семейство Psathyrellaceae
14. Coprinellus disseminatus (Pers. : Fr.) J.E.Lange
15. C. micaceus (Bull. : Fr.) Vilgalys, Hopple & Jacq. Jonson
16. Psatirella candolleana (Fr. : Fr.) Maire
семейство Strophariaceae
17. Agrocybe praecox (Pers. : Fr.) Fayod
разред Auriculariales
семейство Auriculariaceae
18. Auricularia auricula-judae (Bull. : Fr.) Quél.
19. A. mesenterica Dicks. : Fr.
разред Hymenochaetales
семейство Hymenochaetaceae
20. Phellinus igniarius (L. : Fr.) Quél.
разред Polyporales
семейство Fomitopsidaceae
21. Daedalea quercina (L. : Fr.) Pers.
семейство Ganodermataceae
22. Ganoderma applanatum (Pers.) Pat.
23. G. lucidum (Curtis : Fr.) P. Karst.
семейство Polyporaceae
24. Laetiporus sulphureus (Bull. : Fr.) Murrill
25. Polyporus squamosus (Hunds. : Fr.) Fr.
26. Trametes gibbosa (Pers. : Fr.) Fr.
27. T. hirsuta (Wulfen : Fr.) Pilát
28. T. versicolor (L. : Fr.) Llyod
разред Russulales
семейство Auriscalpiaceae
29. Clavicorona pyxidata (Pers. : Fr.) Doty – Категория Застрашен (EN). Включен в Червената Книга на България.
семейство Stereaceae
30. Stereum hirsutum (Willd. : Fr.) Gray
32. S. subtomentosus Pouzar
клас Dacrymycetes
разред Dacrymycetales
семейство Dacrymycetaceae
33. Calocera cornea (Batsch. : Fr.) Fr.
клас Tremellomycetes
разред Tremellales
семейство Tremellaceae
34. Tremella mesenterica Retz. : Fr.

Фауна

По време на теренната работа в резервата са установени редица видове пеперуди (Zerynthia polyxena и др.), водни кончета (Calopterix splendens, Platycnemis pennipes, представители на р. Lestes), бръмбари. От установените на територията на резервата видове, консервационна значимост имат червената горска мравка (Formica rufa), обикновен гъсеничар (Calosoma sycophanta) и др. В резервата е регистрирана черната каня (Milvus migrans) като гнездящ вид.

Осъществено е посещение на чапловата колония за прецизиране броя двойки и видовата принадлежност на птиците. Не е установен друг вид гнездяща чапла освен сивата (Ardea cynerea). Отделни индивиди нощни (Nicticorax nicticorax) и малки бели чапли (Egretta garzetta) също са установени, но не и гнездящи такива. В гнездата на сивите чапли колониално гнездят и испански врабчета (Passer hispaniolensis). Регистрирана е полубеловрата мухоловка (Ficedula semitorquata) като гнездящ в резервата вид. Установени са всички видове кълвачоподобни птици, които биха могли да се срещнат в резервата – 8 вида. Ливадния блатар (Circus pygargus), друг консервационно значим вид дневна граблива птица е установен да ловува близо до границата на резервата, а също и изабеленото каменарче (Oenante issabelina) и червеноглавата сврачка (Lanius senator). В близост до резервата е установена видрата (Lutra lutra).

Група водна безгръбначна фауна

Установени са 11 таксона:

Gastropoda
Planorbidae – Gyraulus sp.
Isopoda
Asellidae – Asellus aquaticus
Oligochaeta
Tubificidae – Tubificidae g.sp.
Ephemeroptera
Batidae – Baetis sp.
Copeoptera
Dytiscidae – Agabus sp.
Diptera
Athericidae – Atherix sp.
Ceratopogonidae – Bezzia Kieffer 1899
Chironomidae – Chironomidae g. sp.
Limoniidae – Limoniidae g. sp.
Tipuliidae – Tipuliidae g.sp.
Simuliidae – Simuliidae g.sp.

По време на теренната работа в резервата са установени следните водни безгръбначни:
Amphipoda
Gammaridae – Gammarussp.
Ologochaeta
Tubificidae – Tubificidae g.sp.
Ephemeroptera
Batidae – Baetissp.
Caenidae – Caenissp.
Heptageniidae – Ecdyonurussp.
Trichoptera
Hydropsychidae – Hydropsychesp.

Heteroptera
Diptera
Chironomidae – Chironomidae g. sp.

По време на теренната работа в резервата са установени редица видове пеперуди (Lepidoptera: Papilionidae, Arctiidae, Nymphalidae), водни кончета (Calopteryx splendens, Calopteryx virgo, Platycnemis pennipes, представители на р. Lestes), бръмбари, паяци, червеи, многоножки и др. От установените на територията на резервата видове, консервационна значимост имат червената горска мравка (Formica rufa), обикновен гъсеничар (Calosoma sycophanta) и др. Уловени са също Carabus coriaceus и Poecilus cupreus (Coloptera: Carabidae).

Снимка II-05. Epicalia villica

Група Прилепи
Установени са шест вида прилепи: Ръждив вечерник (Nyctalus noctula): видът е често срещан в резервата; Полунощен прилеп (Eptesicus serotinus): Местен вид, намиращ подходящи убежища в хралупати дървета; Кафяво прилепче (Pipistrellus pipistrellus): често срещан вид както в границите на резервата, така и в околните селища; Натузиево прилепче (Pipistrellus nathusii): мигриращ вид, регистриран тук с единични екземпляри; Воден нощник (Myotis daunebtonii): доминиращ вид над водната повърхност на р. Тунджа. Намира подходящи дневни убежища в хралупати дървета в границите на резервата; Малко кафяво прилепче (Pipistrellus pygmaeus): сравнително рядък през периода на проучване; Свързан е предимно с водни площи над които се храни.

Група Ихтиофауна
В обхвата на изследването попадат предимно части от горното и долното течение на водосбора на р. Тунджа. В улова в р. Тунджа, на територията на резерват „Долна Топчия" и в буферната зона се срещат видове характерни за долната зона като: сом (Silurusglanis), шаран (Cyprinuscarpio), сребриста какракуда (Carassiusgibelio), бабушка (Rutilusrutilus) и распер (Aspiusaspius). В улова в основното течение на р. Тунджа присъстват още егейският кефал (Squaliusorpheus), уклейката (Alburnusalburnus), речното попче (Gobiofluviatilis), мраморното попче (Proterorhinusmarmoratus), речният костур (Percafluviatilis) и маришкият морунаш (Vimbamelanops).

В канал „Дипсиза" са установени распер (Aspiusaspius), щука (Esoxlucius), вардарски скобар (Chondrostomavardarense), уклейка (Alburnusalburnus), бабушка (Rutilusrutilus), кротушка (Gobiobulgaricus), речно попче (Neogobiusfluviatilis), мраморно попче (Proterorhinusmarmoratus), псевдоразбора (Pseudorasboraparva) горчивка (Rhodeusamarus), речен костур (Percafluviatilis), слънчева рибка (Lepomisgibbosus), егейски кефал

(Squaliusorpheus). Проучената рибна фауна в заблатените водоеми, на мястото на някогашните оризища, заливани при високи води от р. Тунджа, се състои от: щука (Esoxlucius), питомен шаран (Cyprinuscarpio), сребриста какракуда (Carassiusgibelio), бабушка (Rutilusrutilus), уклейка (Alburnusalburnus), псевдоразбора (Pseudorasboraparva), гамбузия (Gambusiaaffinis), горчивка (Alburnoidesbipunctatus), речен костур (Percafluviatilis). Три от регистрираните видове риби - егейският кефал (Squaliusorpheus), маришкият морунаш (Vimbamelanops) и вардарският скобар (Chondrostomavardarense) са ендемити на Егейския водосбор. Два вида - кротушката (Gobiobulgaricus) и щипока (Cobitisstrumicae) са ендемити на Балканския полуостров.

Група Орнитофауна

От реещите се хищни птици се срещат орела змияр (Circaetusgallicus), малкият орел (Aquilapennata) и осояда (Pernisapivorus). Няколкократно са наблюдавани ята с черни щъркели (Ciconianigra) да спират за почивка и да нощуват в резерватната територия. Установена е и двойка соколи Орко, с поведение на местни птици. Друг вид хищна птица с висока консервационна значимост, която е открита, е късопръстия ястреб. Видът е отчетен както като мигриращ, така и като местен. Наблюдавани в този период са два блестящи ибиса (Plegadisfalcinellus), хранещи се в плитък водоем близо до границата на резервата. Блестящият ибис е вид, който в миналото е гнездил в резервата, но днес се смята за изчезнал като гнездящ. В същия водоем са отчетени гривестата чапла и малкият воден бик, както и различни видове дъждосвирци – късокрилкюкавец (Actitishypoleucos), малък горски водобегач (Tringaglareola), голям горски водобегач (Tringaochropus), бойник, речен дъждосвирец (Charadriusdubius).

На Фиг. II-13 са представени гнездови находища на хищни птици срещащи се на териоторията на Община Елхово, защитени от Закона за биологичното разнообразие.

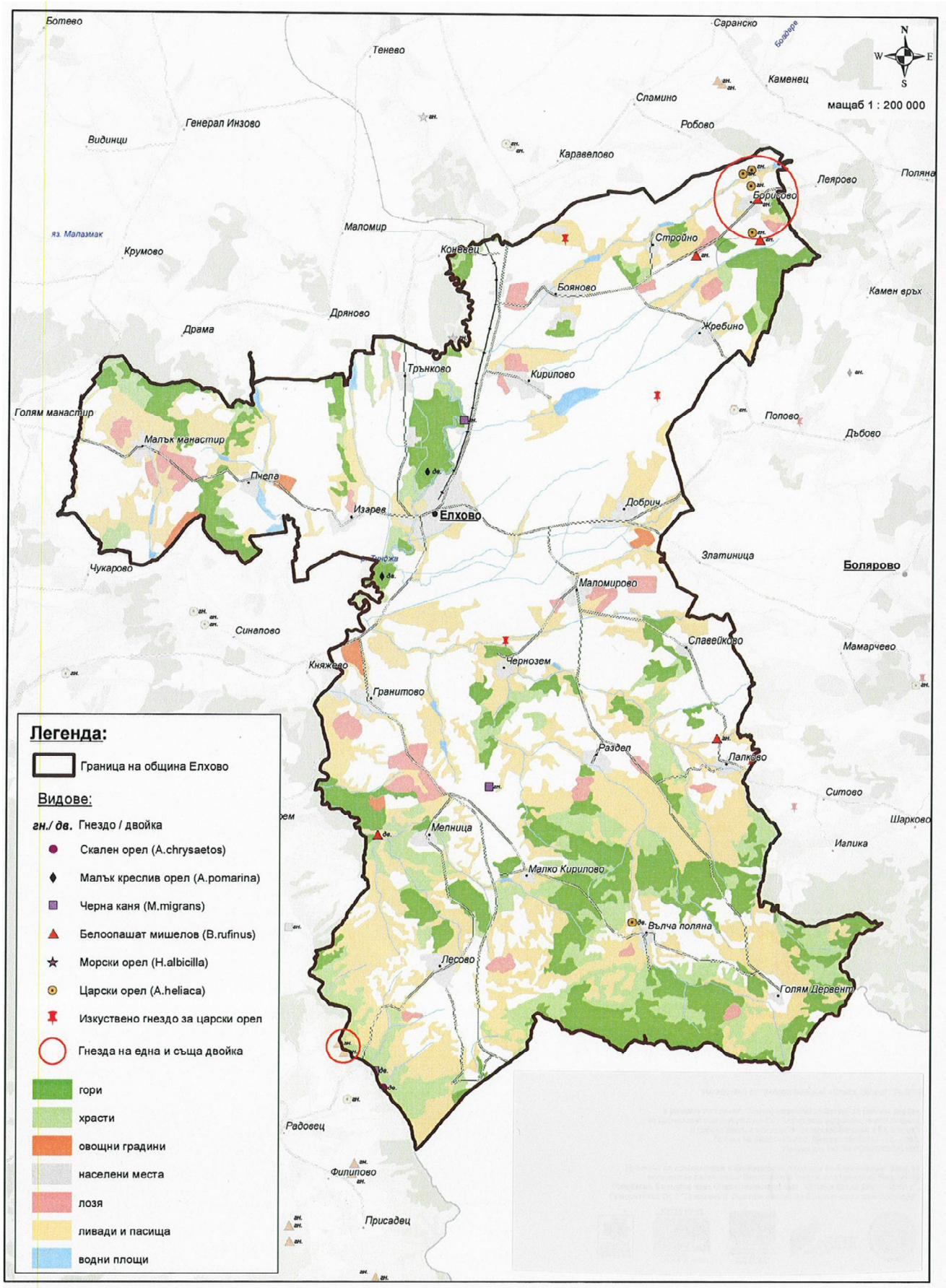

Фиг. II-13. Гнездови находища на хищни птици защитени от ЗБР
**Източник: Зелени Балкани – Стара Загора*

5.4. Лечебни растения

Лечебните растения са забележителни и ценни поради съдържащите се в тях биологичноактивни вещества, способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси , протичащи в организма на човека и животните. Основните от тях са алкалоиди (около 900 открити до сега вида), гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества. Това им качество ги прави изключително актуални и ценни.

Особеното географско положение на нашата страна като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора (3567 вида) и в частност на лечебните растения. Установяването на общия брой растения, употребявани като лечебни, е сравнително трудна задача. Според някои автори техният брой, имайки предвид данните от народната медицина, фитохимичните, фармакологичните и терапевтични изследвания, е 750 (21%), а според други не повече от 250 – 300 броя.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19 %, храстите 15 %, а дърветата 11 %. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6 %. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 m надморска височина.

Видове под специален режим на опазване

Със Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр.29 от 7 Април 2000 г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.) се урежда управлението, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите. Режимът обхваща следните дейности:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Определените със заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околна среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва съответно със заповед на директора на съответната РИОСВ.

Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват с или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:

- заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите по чл. 10, ал. 5, когато билките са събрани от естествените им находища;
- удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- позволителното за ползване на билки по чл. 21, ал. 2.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Задълженията, които вменява на Кмета на общината Законът за лечебните растения и по-конкретно чл.46 от него, във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растания са както следва:

- Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
- Издава позволителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост;
- Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- Предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Лечебни растения на територията на Община Елхово

Културирано отглеждане на билкови насаждения

През 2004 г. сдружение „Бизнес център – Елхово" започва отглеждането на билкови насаждения по проект „Подкрепа на производителите на билки и алтернативни земеделски продукти" финансиран от Кралство Норвегия и ПРООН. По проекта са създадени добри предпоставки за развитие на биологичното земеделие и по-специално отглеждането на медицински растения в региона на Странджа – Сакар.

Центърът работи в няколко посоки:

- ✓ Развитие на устойчиви стопанства, осигуряващи трайни доходи от билкопроизводство и биологично земеделие;
- ✓ Производство на качествена продукция за вътрешния пазар и износ;
- ✓ Прилагане на съвременни селскостопански практики, съобразени с околната среда и пазарните изисквания.

Към работата на Бизнес центъра са включени научни работници и експерти в областта на отглеждането на медицински растения. Проведени са теоретични и практически обучения на земеделски стопани по култивиране на билки, технологии по билкозаготовка, събиране на диворастящи билки и плодове и биологично земеделие. Създадно е опитно поле за производство на семена и разсади от подходящи за региона видове. Изградена е база за сушене, преработка и пакетиране на продукцията.

През 2005г. е сертифицирана биологична ферма за билки, подправки и зеленчуци „Острова" на площ от 160 dka. Основните култури заемащи около 100 dka са медицински

и ароматни растения и подправки; мурсалски чай, мента, маточина, мащерка, шипка, градински чай, босилек, лавандула, чубрица, невен, синя метличина, исоп, ехинацея, лайка и др.

Всички растения са от добри български и вносни сортове и са преминали положителни наблюдения на опитното поле. Насажденията се отглеждат почти изцяло с ръчен труд, като затова полагат грижи около 15 човека.

През 2008 г. сдружението започва пакетирането на биологични продукти, под марката „ТРОНКА", които се предлагат в търговската мрежа на страната. Основното суровинно производство е насочено към износ и една малка част за вътрешния пазар.

В Приложение № 3 от настоящата програма са представени лечебните растения срещащи се в естествени находища на територията на Община Елхово.

Дейности за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите
Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:
1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения. Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Законаза лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволително за ползване на лечебните растения се издава от:
1. Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;
2. Кмета на общината, когато ползването е от:
- ✓ земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- ✓ територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- ✓ земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове
Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- ✓ Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- ✓ Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- ✓ Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- ✓ Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Елхово, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- ✓ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- ✓ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари;
- ✓ Изготвяне и реализиране на проекти за култивиране на лечебни растения;
- ✓ Регистрация на пунктовете за изкупуване;
- ✓ Издаване на позволителни за събиране;
- ✓ Събиране на такси за ползването на билки.

Избор на регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

В Община Елхово няма територии, които да не попадат в границите на защитени територии, изискващи подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

5.5. Горско стопанство

Държавно горско стопанство Елхово носи името на град Елхово, където се намира седалището му. Територията на държавно горско стопанство Елхово се намира в област Ямбол и обхваща всички землища на общините Елхово и Болярово. Стопанството е разположено в Тунджанската хълмиста и нископланинска област. Горите и горските площи са разположени по северните склонове на Дервенските възвишения, южните склонове на Манастирските възвишения, по хълмовете на Бакаджиците и само малка част от тях – в Елховоското поле. Държавното горско стопанство има неправилна форма с

дължина от север на юг около 41.8 km и ширина от изток на запад около 54.6 km. Сравнително неголямото разнообразие на терена, обуславя и сравнителното еднообразие на наклона, изложението и надморската височина.

Площта на Държавно горско стопанство Елхово е 35977.0 ha, като държавния горски фонд е 21621.8 ha, а 14355.2 ha са общински, частни и религиозни горски територии. Залесената площ е 84.1 % от общата площ. Характерни за региона са широколистните чисти и смесени насаждения, както и лонгозните гори по поречието на р.Тунджа. Преобладават широколистните насаждения - цер, благун, космат дъб, акация и топола, а иглолистните гори са представени от черборови култури. Средногодишното ползване на дървесина в държавния горски фонд, предвидено по лесоустройственият проект на територията на стопанство е в размер на 29600 m^3. Предвиденото средногодишно залесяване е на площ от 369 dka, за производството на необходимия посадъчен материал стопанството разполага с горски разсадник „Трънково" с обща площ 30.4 ha.

Общинският горски фонд е представен предимно от широколистни и иглолистни дървесни видове. Широколистните дървесни видове са с издънков произход. От тях преобладават видовете като благун, цер, космат дъб, ясен, топола и акация. От иглолистните дървесни видове най-често се срещат черен и бял бор. Средната възраст на горите е в границите от 30 до 60 години. Годишното ползване на дървесните видове е около 5000 пространствени кубика дърва и 100 куб. строителна дървесина. Тяхното предназначение е за задоволяване нуждите на местното население от Община Елхово. В периода 2004 - 2005 г. в Община Елхово е извършено залесяване на общинска територия от 500 dka с жълъд от дъб и цер в редини, на опожарена площ в землището на с. Малък Манастир.
През 2008 г. по проект на Община Елхово финансиран по програма САПАРД е извършено залесяване на 596 dka с акация в землището на с.Лесово, общ. Елхово.

Голямо е ловностопанското значение на горите. Екологичните условия благоприятстват развъждането на ценен дивеч – благороден елен, сърна дива свиня, зайци, фазани, яребици и кеклик.

6. Шум

Шумът е фактор въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии и е източник на нарастващите възражения от страна на населението. Недостатъците в градоустройствените и в транспортно-комуникационните планове, както и неефективното до този момент планиране и управление на акустичната среда от страна на общинските власти, са фактори, които допълнително утежняват акустичния климат в населените места.

От 1 януари 2006 година е в сила Закон за защита от шум в околната среда (ЗЗШОС), Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005 г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г. До тогава липсваха специални нормативни разпоредби, уреждащи ясно и недвусмислено задълженията на отделните институции, относно контрола, оценката и управлението на шума в околната среда.

Анализът на съвременната акустична картина показва, че най-значително въздействие на шумовия фактор се наблюдава в големите градове на страната с население над 100 000

жители. За тези агломерации, в които не попада Община Елхово, съгласно ЗЗШОС е необходимо да бъдат изготвени стратегически карти за шум в околната среда. Стратегическата карта за шум определя местата с констатирано превишаване на стойностите на даден показател за шум, което може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората.

ЗЗШОС не се прилага за шума: предизвикан от лицето, подложено на неговото въздействие; предизвикан от домашни дейности; предизвикан от съседи в жилищни сгради; на работните места; в транспортните средства; в зоните за военни действия. Компетенциите на съответните държавни органи и органите на местното самоуправление, съгласно Закона за защита от шума в околната среда, са както следва:

Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума от промишлени инсталации и съоръжения посочени в приложение към ЗООС (Закон за опазване на околната среда).

Министърът на здравеопазването, чрез съответните органи на регионално ниво, организира създаването, функционирането и ръководството на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии; организира извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението; организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

Съгласно чл.22 от ЗЗШОС, Кметовете на общини упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство; организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми. При необходимост от извършване на измерване на нивото на шума, контролът се осъществява съвместно с Регионална здравна инспекция (РЗИ).

Източници на шум от транспорт
Най-голям дял в оформянето на цялостния акустичен режим в населеното място заема транспортният шум. Разрастването на градския транспорт, както и увеличаването на броя на частните моторни превозни средства, водят до значително повишаване на общия шумов фон.

За определяне на нивото и характера на шумовия режим на дадена улица и пункт в града от съществено значение е както броят на превозните средства, преминаващи за единица време, така и тяхната структура. Не навсякъде съвременното строителство е съобразено с изискванията за акустичен комфорт. Всичко това води до утежняване на акустичната обстановка в градовете.

Градоустройствените решения на транспортната схема създават добри предпоставки за защита на жилищната територия от шума. Шумовата среда в района на Община Елхово се нарушава до известна степен от транспортния поток - по протежение на главен път I-7 и второкласните пътища II-79 и II-76. Изградения обходен път на Елхово е добра предпоставка за защита на жилищните квартали от наднормени нива на шум.

Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. В тази връзка ежегодно в общинския бюджет на Община Елхово се залагат средства за основни ремонти на общинската пътна мрежа. Източниците на

финансиране са както общинския бюджет, така и Оперативните програми на ЕС (ПРСР и др.), за които има одобрени проекти.

Източници на шум от битов характер
На второ място са локалните източници на шум и шума от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервизи и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради.

Индустриален шум
Шумът от производствените дейности е на последно място в региона. В голямата си част те са обособени в промишлена зона или са извън границите на населеното място. Проблем създават малките производствени предприятия, разположени в близост до жилищни сгради, а именно дърводелски цех, такива за производство на алуминиева и PVC дограма и др.

Контролът и приоритетите по отношение на фактор шум в най-голяма степен са свързани с осигуряване на здравословни условия за живот на населението и опазване на околната среда от шум.

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

РИОСВ-Стара Загора контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ, Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната средаа над граничните стойности, регламентирани в *Наредба №6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението* (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.). Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба №6/2006г. са посочени в Таблица II-16.

Табл. II-16. Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	**Еквивалентно ниво на шума в dB (A)**		
	ден	**вечер**	**нощ**
Жилищни зони и територии:	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на	65	60	55

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	**Еквивалентно ниво на шума в dB (A)**		
	ден	**вечер**	**нощ**
релсов железопътен и трамваен транспорт			
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

За гражданите проблем се явява шумът от търговски обекти и развлекателни заведения, намиращи се в жилищни сгради или в непосредствена близост до тях.
С *Наредба №4/27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство* (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007 г.) се цели в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществени сгради.
Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба № 6/2006 г. са посочени в Таблица II-17.

Таблица II. 17. Гранични стойности на нивата на шума в помещения на жилищни и обществени сгради

Предназначение на помещенията	**Еквивалентно ниво на шума, dB (A)**		
	ден	**вечер**	**нощ**
Стаи в лечебни заведения и санаториуми, операционни зали	30	30	30
Жилищни стаи, спални помещения в детските заведения и общежития, почивни станции, хотелски стаи	35	35	30
Лекарски кабинети в лечебни заведения и санаториуми, зали за конференции, зрителни зали на театри и кинозали	40	40	35
Класни стаи и аудитории в учебни заведения за научноизследователска дейност, читални	40	40	40
Работни помещения в административни сгради	50	50	50
Кафе-сладкарници, столове, фоайета на театри и кинозали, клубове, бръснаро-фризьорски и козметични салони, ресторанти	55	55	55
Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари	60	60	60

В заключение могат да се набележат следните насоки за подобряване на акустичната обстановка в населените места на общината:

- намаляване шумовото замърсяване в населените места предизвикано от стопански обекти; подобряване организацията и регулиране на движението на МПС съвместно с органите на МВР;
- упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилена

шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда;
- картотекиране на обектите – източници на шум и подобряване системата за контрол и санкции по отношение на шумовото замърсяване от обществените заведения.

Насоки и мерки за намаляване на шумовото натоварване в селищата и на работните места съгласно действащото екологично законодателство:

- Рационално разпределение на шумните обекти в микрорайона;
- Изграждане на инфраструктура, която да гарантира допустимите норми на шум;
- Създаване на шумозащитни зелени зони с декоративна дървесна и храстова растителност съобразена с естествената растителност на селищата в общината.

7. Зелени площи в Община Елхово

Развитието на зелената екосистема на територията на общината оказва положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата. Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението. Създаването на нови и поддържане на съществуващи алеи, паркове за отдих и кътове за детски игри ще подобрят състоянието на околната среда и ще способстват за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината.

Обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на територията на Община Елхово се уреждат с *Наредба №15 за изграждане, стопанисване, опазване и контрол на зелената система на територията на Община Елхово.*

Планирането на зелената система на територията на община се извършва с Общ устройствен план (ОУП) и Подробни устройствени планове (ПУП). С ОУП на Община Елхово се определят територии, устройствени зони и самостоятелни терени за озеленяване, както и специфични правила и нормативи за тяхното устройство и застрояване. В ОУП на гр.Елхово свободните и озеленени площи са категоризирани като: зелени площи за широко обществено ползване; паркове; гробища.

С изключение на градския парк за културен отдих, всички други озеленени площи в града представляват малки градини с площ под или малко над 1 хектар. Маломерността им определя и ниската им екологична ефективност по отношение влиянието, което те могат да оказват върху качествата на селищната среда и по-специално върху качеството на въздуха, обезпрашаването, шумозащитата, микроклиматичното влияние и др. Трябва да се има предвид и факта, че жилищното застрояване в града е предимно нискоетажно еднофамилно в отделни имоти. Такъв тип застрояване се характеризира с малка плътност и висок процент на озеленяване.

Зелената система включва обществените озеленени площи (паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове) и допълващи озеленени площи (гробищни паркове, озеленяване в жилищни, вилни, спортни, обществени, производствени и др. сгради и комплекси).

Във всички селища на Община Елхово има изградени обществени озеленени площи, като по-голямата част от тях се нуждаят от реконструкция и обновяване.

На територията на гр. Елхово е разположен Градски парк за културен отдих. Намира се на десния бряг на река Тунджа и се простира от края на Северна индустриална зона до Животински пазар и началото на обработваемите земеделски земи. По проект финансиран по ПТГС 2007-2013 г. между България и Турция е изградена и обновена спортна зона с игрище за баскетбол, два тенис корта, едно игрище за футбол на малки врати и кей за лодки на брега на р.Тунджа (Снимки II-06 и II-07).

Снимка II-06.

Снимка II-07.

На територията на парка се намира градския стадион и Многофункционалната спортна зала на гр.Елхово, която е реконструираната и доизградена през 2014 г. по проект финансиран по Мярка 321 по ПРСР 2007-2013 г.

В рамките на Националната кампания „Чиста околна среда", със средства на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда за периода 2012-2014 г. на територията на общината са реализирани следните проекти:

- „Облагородяване и благоустрояване на централната градска част – гр.Елхово". В рамките на проекта е зацветена, облагородена и благоустроена централната градска част. Закупени са и поставени пейки и кошчета за смет (реализиран през 2012 г.).
- „Облагородяване и благоустрояване на паркова алея в град Елхово". По проекта е почистена, зацветена, облагородена и благоустроена парковата алея в лесопарка на гр.Елхово. Закупени са и поставени пейки и кошчета за смет (реализиран през 2013 г.).
- „Облагородяване и благоустрояване на междублоковите пространства и районите около тях". В рамките на проекта са включени следните терени: Междублоково пространство на ул."Търговска" № 70, № 74 и № 81; Междублоково пространство на ул."Търговска" № 101; Градинката на улица „Трети март" срещу автогарата; Междублоково пространство на ул. „13-ти март"; Междублоково пространство на ул. „ Витоша" и ул. „Янтра"; Междублоково пространство на ул. „Царибродска" № 19; Междублоково пространство на ул. „Яница". По проекта са осъществени дейности по залесяване и зацветяване на почистени площи, монтаж на пейки и кошчета за смет, като по този начин са създадени зони за отдих и почивка в района на междублоковите пространства (реализиран през 2013г.).
- „Подобряване на жизнената среда в село Маломирово – почистване, възстановяване и благоустрояване". Обекта представлява зелена площ около кметството в с.Маломирово, Община Елхово, която е почистена, озелена и благоустроена. Оформени и зацветени са цветни лехи, залесени са храсти и широколистни дървесни видове. (реализиран през 2014 г.).

Три проекта са одобрени за финансиране през 2015г. в рамките на Националната кампания „Чиста околна среда – 2015г.” за Община Елхово. Единият от проектите ще се реализира на територията на Кметство с.Лесово: „Подобряване на жизнената среда в село Лесово – почистване, възстановяване и благоустрояване”. „Изграждане на еко кът със зона за отдих в учебно производствена база № 2” е следващия проект на ПГ „Стефан Караджа”, гр.Елхово, който получи одобрение за финансиране от ПУДООС. „Обичам природата – и аз участвам” е проекта, който се очаква да бъде реализиран от Общински детски комплекс - гр.Елхово.

Поддържането на озелененните площи се извършва от служителите на общинска администрация. В техните правомощия е периодичното косене на тревните площи, извършването на просветляване на декоративните дървета и др. вид озеленителни мероприятия. Необходимите средства за изграждане и поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи се осигурава чрез бюджетни средства на общината.

Проблем за озелененните площи на територията на Общината е опазването им от недобросъвестни граждани и в някой случай преминаващи животни, които разрушават и нанасят щети върху насажденията.

Насоки и мерки за опазване и увеличаване на зелените площи съгласно действащото законодателство:

- Възстановяване и подновяване на запустелите озеленени площи, чрез ограждането им и засаждане с нови;
- Създаване на нови и поддържане на съществуващите алеи и паркове за обществен отдих за подобряване микроклимата на Община Елхово.

8. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях следва да се отнесат:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Наблюденията за състоянието на радиационния гама-фон в Р България се осъществяват чрез Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, посредством 26 Локални мониторингови станции (ЛМС), обхващащи цялата

територията на страната. Автоматизираната система има за цел своевременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

На Фиг. II-14 са представени графично, средните дневни стойности на мощността на дозата, (nGy/h) в шест Локални мониторингови станции в т.ч. и в гр.Елхово, за периода 01.11-30.11.2014 г.

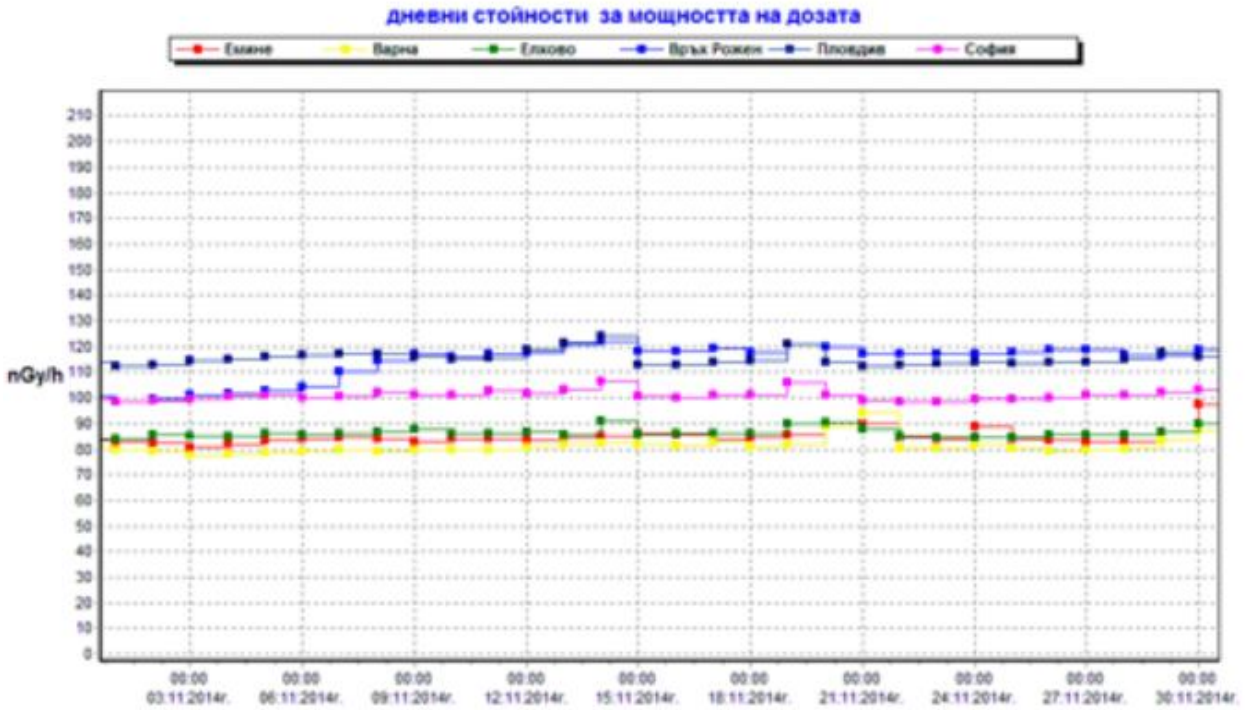

*Фиг. II-14. Средни дневни стойности на мощността на дозата, (nGy/h) за периода 01.11-30.11.2014 г., *Източник ИАОС*

Резултатите от наблюденията през този период показват, че радиационният гама-фон в контролираните пунктове е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт и конкретните метеорологични условия.

Районът на Община Елхово се характеризира с добра радиационна характеристика, която не стимулира вторични химични реакции за повишаване нивото на замърсяване на въздуха. Не са наблюдавани съществени изменения на радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите.

Нейонизиращи лъчения

През последните години се наблюдава неимоверно нарастване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, медицински, търговски и др. цели. Такива са радиото, телевизията, мобилните апарати, компютрите, различните видове електродомакински уреди, радари и др. Научните съобщения предполагат, че емитираните от тези устройства ЕМП, може да имат вредни въздействия върху здравето, причинявайки редица болести както и промени в поведението и развитието на децата. Действителното ниво на здравния риск още не е доказано, предполага се, че за някои видове ЕМП то може да бъде много малко или несъществено. Въпреки това в много страни, вкл. и в България, макар и със значителни икономически последици, това се взема предвид при изграждането на различни съоръжения, напр. мрежите за високо напрежение заобикалят населените места,

подстанциите се изграждат извън зоните за обитаване, трафопостовете – извън жилищните сгради и т.н.

Повечето радиочестотни (РЧ) полета се дължат на радио-телевизионните излъчвания и на телекомуникационните средства, поради което тези източници могат да се класифицират като обществени. Към тях могат да се отнесат и полицейските радари, използвани за контролиране на скоростта на МПС.

Праговете за ЕМП за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхвати у нас се регламентират с Наредба *№9/1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти* (Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991 г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.). Съгласно наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка на ЕМП чрез измерване на интензитета или плътностите на мощност на ЕМЛ от лаборатории на РЗИ.

Съгласно наредбата, излъчвателите на енергия на ЕМП (радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) се разполагат така, че напрегнатостта и плътността на мощност на ЕМП в района на населените територии да не превишават пределно допустимите нива, посочени в Наредба №9/1991г. и Таблица II-18.

Таблица II-18. Пределно допустими нива на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на ЕМП в населена територия

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
1.	от 30 до 300 kHz	25 V/m
2.	от 0.3 до 3 MHz	15 V/m
3.	от 3 до 30 MHz	10 V/m
4.	от 30 до 300 MHz	3 V/m
5.	от 0.3 до 30 GHz	10 μW/cm2

Източниците на ЕМП на територията на Община Елхово са: подстанции за високо напрежение; електропроводи; трафопостове, захранващи жилищни квартали; радиопредаватели, базови централи за мобилни комуникации на мобилните оператори; радарни системи на МВР и др. Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба като: монитори на компютри, битови електрически уреди, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и т.н.

Насоки и мерки за контрол на радиационната обстановка съгласно действащото екологично законодателство:

- Оптимизиране и усъвършенстване на взаимоотношенията между мобилните оператори, обществеността и общинските органи;
- Мониторинг на ЕМП от безжичните комуникации на населените места на Община Елхово.

На територията на Община Елхово няма данни за наличие на генетично модифицирани организми.

9. Управленски ресурси

Административни и регулативни мерки и мероприятия, свързани с опазването на околната среда

Съгласно чл. 15, ал.1 от *Закона за опазване на околната среда* (Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002 г. посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.), Кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

- ✓ информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
- ✓ разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- ✓ организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- ✓ контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- ✓ организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- ✓ определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
- ✓ организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- ✓ определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- ✓ осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
- ✓ определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Структура на администрацията в сектор опазване на околната среда

Във връзка с опазването на околната среда на територията на Община Елхово, отговорните лица са Кмета на Община Елхово; ресорен заместник кмет, началник отдел “СУ, ОС и ТСУ”; мл.експерт “Екология” в Община Елхово; служители от дейност „Озеленяване”, служители от дейност „Чистота”; служители от обособено звено към дейност „Чистота”, свързано основно с работата на „Депо за неопасни отпадъци на общините Елхово и Болярово”,с.Добрич, Община Елхово.

Общинският съвет Елхово е органът, който обсъжда и взема решение за определяне размера на местните данъци и такси, в това число и на такса „битови отпадъци” по Закона за местните данъци и такси.

Общинска нормативна уредба в областта на околната среда

На територията на Община Елхово действащите наредби, свързани с опазването на околната среда, са *Наредба № 2 за опазване чистотата и околната среда в Община Елхово* и *Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово.*

Контрола по спазване на наредбите е възложен на определени със заповед на кмета на общината, длъжностни лица. Броят на направените предписания и съставени актове за нарушение на действащата нормативна уредба на общината по отношение на опазване на околната среда за периода 2012-2014 г. са представени в Таблица II-19.

Таблица II-19.

№ по ред	Отчетна година	Брой съставени актове	Брой направени предписания	Вид на извършените нарушения
1	2012	8	-	Неправомерно депониране на отпадъци
2	2013	3	-	Неправомерно депониране на отпадъци
3	2014	-	77	Неправомерно депониране на отпадъци

**Източник Общинска администрация Елхово*

Обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на територията на Община Елхово се уреждат с *Наредба №15 за изграждане, стопанисване, опазване и контрол на зелената система на територията на Община Елхово.*

С *Наредба № 3 за отглеждане на животни в жилищната територия на Община Елхово* се определят реда и начина на притежаване, отглеждане и контрола на животни на територията на общината.

Реда за намаляване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Елхово е уреден с *Наредба № 19 за овладяване на популацията на безстопанствените животни и придобиване, притежаване, отглеждане и регистрация на кучета на територията на Община Елхово.* Цитираната наредба следва мерките и дейностите, предвидени в „*Програма за овладяване популацията и трайно решаване на проблема с безстопанствените кучета на територията на Община Елхово*", приета от Общински съвет-Елхово с Решение № 128/11/4/ по Протокол №11 от заседание от 19.06.2008 год.

На територията на гр.Елхово е изграден един приют за безстопанствени кучета, за който е издадено удостоверение за регистрация на животновъден обект № 276/26.04.2011 г., от Областна дирекция по безопасност на храните. Приюта е ситуиран на територията на „Мероприятие Озеленяване" в гр.Елхово и разполага с осем брой клетки, седем от които за възрастни животни и една клетка за настаняване на майки с малки кучета. Улавянето на свободно движещите се кучета на територията на общината се извършва по начин и при условия, гарантиращи здравето им от лица със специфична квалификация. Транспортирането на животните до приюта се осъществява със специализиран автомобил. Приемането на уловените кучета се извършва от служител и ветеринарен лекар, извършващ необходимите манипулации (поставяне на ушна марка, вътрешно обезпаразитяване и поставяне на ваксина против бяс). Дейността на приюта е регламентирана с правилник, утвърден от Кмета на Община Елхово.

Насоки и мерки за повишаване на управленските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Получаване на външна подкрепа за институционално укрепване на администрацията;

- Обучение и повишаване на квалификацията на административния персонал;
- Създаване на структури, включително и на обществени начала, които да подпомагат решаването на проблема в сектора;
- Важна оценка за възможностите на една община да решава въпросите, свързани с опазване на околната среда е привличането на допълнителни финансови средства;
- Повишаване осведомеността на населението като периодично общината предоставя актуална информация на официалната си интернет страница и по други подходящи за населението начини.

Работа с обществеността и повишаване на екологичната култура:
Екологичното образование, като основен инструмент за развитие и обогатяване на ценностната система на обществото акцентира върху проблемите, свързани с околната среда.

Основна роля в изграждането на природозащитната култура у децата в предучилищна възраст се пада на възпитателно-образователната работа. Природозащитното обучение в началния, средните и горните курсове играе съществена роля в изграждането на екологични знания и умения. Това се осъществява чрез учебното съдържание по биология, география, природознание, рисуване и свободно избираема подготовка по екология. Насоките за развитие в тази област се изразяват във въвеждане на система за интегрирано екологично образование в предучилищните, училищните и средните учебни заведения на територията на Община Елхово, организиране на обществени кампании и семинари по проблемите на опазване на околната среда.

Общинската администрация като главен инициатор на този род дейности осъществява работата с обществеността в няколко групи дейности, които са насочени към:

- ✓ навременно информиране на гражданите относно проблемите на околната среда (замърсяването на въздуха, проблеми с битовите и строителни отпадъци на територията на общината, цялостно състоянието на околната среда);
- ✓ повишаване на общественото съзнание чрез получаване на екологично образование;
- ✓ включване на обществеността при вземане на решения, касаещи околната среда;
- ✓ осъществяване на ползотворно сътрудничество между местните власти, обществеността и неправителствените организации.

Информиране на обществеността
Повишената осведоменост е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и обуславя адекватни и отговорни действия за подобряване на околната среда. Периодичното предоставяне на информация се осъществява посредством:

- Публикации на интернет страницата на общината;
- Информационното табло на общината;
- Публикации и медии;
- Обществени обсъждания на инвестиционни предложение и доклади за оценка на въздействието върху околната среда;
- Екологични кампании – "Пролетно и есенно почистване" и др.

Участие на обществеността при вземане на решения
Участието на обществеността в процеса на опазване на околната среда в Община Елхово се осъществява чрез провеждането на екологични кампании, обществени допитвания и дискусии.

Ежегодно в Община Елхово се провежда кампания по почистване на замърсени терени на територията на общината. Акциите за почистване, осигуряват участие на обществеността в управлението на отпадъците и са насочени към включване на по-широк кръг от хора в дейности по почистване и поддържане на чистотата на прилежащите територии.

Сътрудничество между местните власти, обществеността и НПО
В дейността си по опазване на околната среда Община Елхово осъществява ползотворно сътрудничество с други местни институции и заинтересовани страни. С цел реализиране на конкретни екологични проекти или мероприятия общината призовава за свои партньори както неправителствения сектор и обществеността, така и организации на местно, регионално и национално ниво. От друга страна това партньорство се реализира и с подпомагане на инициативи на местни организации включително училищата и бизнеса, като участва с методическа, техническа или финансова подкрепа.

10. Икономически показатели

Предприятията, регистрирани на територията на град Елхово са над 1000, като реално действащите са едва 50% или около 500. По отношение на секторната специализация на фирмите в гр.Елхово, статистическите данни сочат, че 15% от тях се занимават с търговия на дребно с хранителни продукти, напитки и тютюн, 9% са ресторантите и питейните заведения, 8% се занимават с продажба, управление и отдаване под наем на недвижими имоти, 5% е делът на пътническия, товарния и таксиметровия транспорт, като същият процент се отрежда и на отглеждането на растения, семена, животновъдство и дърводобив. Медицинските и дентални специалисти, както и субектите, търгуващи на дребно с облекло и обувки имат по 4% дял от икономиката на град Елхово.

Главните причини за безработицата на територията на общината са: недостиг или липса на достатъчно и професионално разнообразни работни места, условията на живот, характерът на мрежата от учебни заведения и др. Продължителния престой на трудовата борса и ниското заплащане на работодатели демотивира безработните при търсенето и намирането на работа. Налице е недостатъчна финансова стабилност на фирмите, както и ниска предприемаческа активност на населението.

Най-ценните природни ресурси, които могат да имат ефект върху по-нататъшното икономическо развитие на общината са – поддържаните резервати, горския фонд, историческите, културни и географски забележителности, дивечовото богатство и др.
Важен естествен ресурс с икономическа значимост е наличието на обработваема земя.

10.1. Развитие на отделните отрасли в общината

Селско стопанство
В баланса на територията на Община Елхово (701 708 dka) най-голям дял заема селскостопанския фонд, следван от горския фонд и фонд населени места. Площта от 377 416 dka са обработваеми земи, включващи: ниви, трайни насаждения и разсадници. Заедно с обработваемата земя, мерите и пасищата, които заемат - 108 362 dka, формират т.н. стопанисвана земя или общо 485 778 dka. Това представлява около 69.13% от общата територия на общината.

Селскостопанският фонд в общината е в размер на 530 497 dka. Обработваемата земя на общината е 377 416 dka, което представлява 54 % от общата площ на общината и 71 % от ССФ. Средно на един жител се падат 19 dka обработваема земя, т.е. налице са много добри предпоставки за развитие на земеделието в общината. Процесът на възстановяване на собствеността върху земята е приключил и всички земи са върнати на собствениците.

Селското стопанство осигурява поминъка на част от населението в селата на територията на общината. Голяма част от населението, предимно в селата, е ангажирана в производството на селскостопанска продукция. Жителите на общината се занимават със земеделие и животновъдство предимно за собствена консумация и за подпомагане на семейния бюджет. Пазарно ориентирано производство се реализира в 32 земеделски фирми, еднолични търговски, арендатори и др., които обработват 55 % от засятата площ; четири земеделски кооперации, обработващи 39 % от общо засятата площ. Водещите фирми в сектора на територията на общината са: „Зомаш" ООД (производство и търговия със зърнени култури) и „Инсекта 2000" ООД (производство, заготовка и търговия с посевен и посадъчен материал).

Основно място в общината заема производството на зърнени култури, най-важни от които са пшеница и ечемик. От техническите култури с най-голямо значение са слънчоглед и кориандър. Останалите земеделски култури, отглеждани на територията на общината са: рапица, слънчоглед, кориандър, овес, просо, ръж и др.

Екологично чистата природа без замърсявания и доброто качество на обработваемата земя на Община Елхово, дават добри предпоставки за развитието на силен земеделски сектор. Потенциални възможности се залагат в производството на екологично чисти храни и препарати за целите на земеделието, както и в пчеларството и билкопроизводството.

В структурата на животновъдството преобладават дребните стопанства. Най-голям е делът на отглежданите животни в стопанства на физически лица. В едри стопанства се отглеждат 27 % от говедата, 36 % от биволите, 8 % от козите и 4 % от овцете.

Проблем за околната среда е образувания при отглеждането им оборския тор. По-големите животновъдни обекти не разполагат с инсталации или съоръжения за оползотворяване на торовите маси. По дребните животновъди депонират малка част от тях върху собствените си селскостопански имоти с цел оползотворяване. Като цяло намалява броят на животните в общината. Причините за това са новите и високи Европейски изисквания към животновъдните обекти.

Община Елхово обхваща територия от 701 708 dka, от които 140 283 са горите – 19,9% лесистност. Разпределението по видове собственост е както следва: държавен горски фонд – 86660 dka; общински горски фонд – 36651 dka; частен горски фонд – 16972 dka. Разпределението е в два горскостопански участъка: "Елхово" – 35266 dka и "Раздел" – 105017 dka с общ запас 726 978 m^3. Сечта през изминалото десетилетие е 93744 m^3 или 9374 m^3 годишно. Секат се предимно дърва за огрев на местното население – 50% останалата част е технологична дървесина – средна и дребна. Основна част за района е сечта на тополова дървесина – 20 000 m^3.

Насоки и мерки за опазване и ползване на селското и горско стопанство съгласно действащото екологично законодателство:

- ✓ Контрол при употребяване на пестициди и минерални торове на териториите на защитените зони от НАТУРА 2000 съгласно изискванията на Европейското екологично законодателство;
- ✓ Възприемане и прилагане на биологичното земеделие на територията на общината;
- ✓ Изготвяне и реализиране на проекти по Оперативните програми на Европейския съюз и в частност „Програма за развитие на селските райони 2014-2020г.".

Промишленост
Основен дял в икономическата структура на общината има леката промишленост представена от шивашки предприятия и предприятия за производство и търговия с трикотажни изделия. Тя е водещ отрасъл в района, осигуряващ най-голям брой работни места. Водещи са фирмите – "Яница"АД и "Дели – 99" ЕООД. Предмет на дейност на фирма „Дели-99" ЕООД е производството на бельо, спортно и ежедневно облекло от трикотаж. Клиенти на фирмата са големи български търговски вериги и фирми от Германия, Австрия и др. Фирмата разполага със собствени търговски обекти в страната.

„Яница"АД, гр.Елхово е фабрика с повече от 25 годишна традиция в модното и качествено проектиране и производството на гладко плетиво. Разполага със собствено дизайнерско ателие, където годишно се разработват 2 колекции: пролет/лято и есен/зима. Цялата пазарна стратегия е насочена към Европейския пазар. Около 90% от производството е за износ основно за Германия и Франция.

В областта на хранително-вкусовата промишленост е застъпено производството на млечни продукти и хлебни изделия – "Арачиеви" ООД, с. Кирилово и "Хляб и хлебни изделия" ЕООД и др.

Фирма „Арачиеви" ООД, извършва изкупвателна дейност на сурово краве, овче и козе мляко на територията на общините Елхово, Болярово и Тополовград. От постъпващата суровина се произвежда краве и овче кашкавал, суроватъчна извара и масло.

Фирма "Хляб и хлебни изделия" ЕООД, гр.Елхово е основен и водещ в региона производител на хляб и хлебни изделия. Производствената и административна дейност се извършва в гр.Елхово. Фирмата разполага със собствен трафопост, три производствени и една административна сграда, разположени в регулационните граници на града.

Машиностроенето в общината е представено от "Лемекон" АД и "Орудица – 2000" ООД.
"Лемекон" АД гр. Елхово е специализиран производител на всички видове и размери свързващи елементи на водопроводни инсталации за дружествата на "Водоснабдяване и канализация", "Напоителни системи" и строителни фирми. Дружеството е създадено през 1958 г. като завод за фасонни и арматурни части и конструкции. От 1997 г. дружеството е приватизирано, собственост на юридически и физически лица, като мажоритарен собственик е Индустриален концерн "АКБ ФОРЕС". Дружеството присъствува активно и убедително на вътрешния пазар. Изнася продукция в съседните балкански страни.

"Орудица - 2000" ООД е регистрирана през 1999 г. Основна дейност на дружеството от неговото фактическо функциониране е металолеене и металообработване – производство предимно на водопроводна арматура и фасонни части. Освен голямата гама от размери на чугунени отливки са усвоени и нови производства – на стоманени изделия за водопроводи, преходници, инвентар за селскостопански машини и резервни части за тях. Фирмата разполага с богата гама производствени мощности.

ЕТ „Фаворит 2003 – Иван Иванов" развива дейност с производство на оградна мрежа и производство на бои на водна основа, както и търговия със строителни материали.

Туризъм
Устойчивото развитие на туризма е важен приоритет за Община Елхово най-вече заради икономическите ползи. Наличните природни ресурси, богатото историческо наследство, природни забележителности и съществуващите традиции са сериозна предпоставка за

насърчаване растежа на доходите и създаването на заетост в общината, чрез подпомагане на развитието на интегриран селски туризъм.

Сдружение „Бизнес център - Елхово" има реализирани два проекта в областта на туризма. През 2006-2007 г. се реализира проект за „Изграждане на капацитет у местната общност за предоставяне на туристически услуги и създаване на регионални туристически продукти". Основни дейности реализирани по проекта са проучване на местния потенциал, разработване на туристически маршрути и включване в туристически пакети, практическо обучение на местната общност за разработване на туристически програми и стартиране на собствен бизнес в туризма, реклама на местните туристически възможности в България и чужбина. В рамките на проекта е изработена детайлна туристическа карта и пътеводител „Съкровищата на Тунджанската долина между Странджа и Сакар".

През 2012-2013 г. се реализира проект „Активен туризъм в Странджа и Сакар", чиято цел е да популяризира региона като дестинация за велотуризъм. Ключови дейности по проекта са провеждането на форум в гр.Одрин за възможностите за развитие на велотуризма в региона, определяне на вело-маршрутите в трансграничния регион на Бъргария и Турция, изработване на карта и велопътеводител с маршрутите и туристическите обекти и др.

Културно-историческо наследство:
В община Елхово е запазено богато културно-историческо наследство, съхранени са богати фолклорни традиции и обичаи.

Етнографско-археологически музей – Елхово е създаден през 1958 г. разположен в центъра на града и представя една от най-интересните и оригинални етнографски експозиции в страната. Във фонда му се съхраняват над 22 000 експоната и повече от 8000 оригинални документа и фотографии от разнообразното етнографско наследство на Странджанско-Сакарския край. От 2003 г. до днес, Етнографският музей на град Елхово е включен в списъка на „100-те национални туристически обекта на България" под номер 100. Музейната експозиция е разположена върху 250 m^2 площ и е разпределена в 4 зали, които са функционално и архитектурно оформени на два етажа през 60-те години на миналия век.

Тракийски слънца са скални светилища, които се намират на около 4 km на юг от с. Мелница по асфалтовия път към с. Лесово. На това място през 1990 г. са открити група мистични тракийски скални кръгове. Техният брой надвишава 200 и са неравномерно разпределени по пресечения хълмист терен на Дервентските възвишения на височина около 245 метра върху добре отличаващи се самотно стърчащи скали. Тези местности носят наименованията Мучукови камъни и Мирчолови камъни.
В близост до с. Мелница е изградена и първата екопътека около тези светилища – "Дрънчи Дупка". Тя има тематична насоченост, тъй като преминава през местата, където могат да се наблюдават струпвания на тракийските слънца.

Най-значимите находки от времето на Древна Тракия в Елховско са двата долмена запазени южно от пограничното село Голям Дервент. Долмените представляват мегалитни съоръжения, изградени от няколко големи естествени камъка или грубо обработени каменни плочи, поставени отвесно и покрити с друга каменна плоча. Древните тракийски племена са ги използвали най-вече за погребения на високопоставени представители на племенната аристокрация и свързаните с това култови обреди. Подобни мегалитни съоръжения са запазени в Западна Европа и Кавказ. На Балканския полуостров се срещат само в Източните Родопи, Сакар планина и Странджа. Най-разпространени са

еднокамерните, по-рядко има и двукамерни. Двата вида могат да бъдат с или без входен коридор (дромос). По-големият от двата долмена край с. Голям Дервент, е проучен през 2007 г. и се състои от две камери и дромос (вход). Датира от IX – VIII в. пр. Хр.

10.2. Състояние на инфраструктурата в Община Елхово

Транспортна инфраструктура

Пътищата на територията на Община Елхово са от републиканската пътна мрежа - от I, II и III клас и от общинската пътна мрежа – от IV клас. Общата дължина на републиканските пътища на територията на община Елхово е 110.3 km разпределени по класове както следва:

- пътища I - ви клас – 39.6 km;
- пътища II - ри клас – 11.3 km;
- пътища III - ти клас – 59.4 km.

Най-високото ниво на транспортното обслужване в общината се осъществява от първокласния път I – 7 „Мараш-Зимница-Окоп-Елхово-ГКПП Лесово" свързващ граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. Преслав – Върбица – Бероново – Мараша – о.п. Ямбол, о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – Лесово – граница Турция.

През територията на Община Елхово минава участък от 39.6 km. ГКПП "Лесово" осъществява връзката между Турция – България – Румъния по направлението на първокласен път I-7. По направление на път I-7 се осъществена и връзка с АМ "Тракия".
С важно значение за общината са и второкласните пътища, те са 2 на брой с обща дължина 11.3 km. Второкласните пътища осъществяват транзитно движение на средни разстояния и изпълняват разпределителни функции в транспортната система, като осигуряват оптимални маршрути на транзитно движение към отделни маршрути в страната.

Път II – 79 о.п. Елхово – Болярово – Голямо Крушево –Граница ОПУ Бургас, чрез него се осъществява връзката с област Бургас. Общата дължина на пътя в общината е 9.6 km.
Път II – 76 (Елхово – Гранитово) - Граница ОПУ Хасково с дължина на територията на Община Елхово 1.7 km., чрез него се осъществява връзката с Орменион – Ново село – Свиленград – Харманли – Тополовград – Елхово – Бургас. Пътят се влива в път I-7 чрез пътно кръстовище с. Гранитово и от път I-7 се прави връзка с път II-79 „Елхово-Болярово-Г.Крушево-граница ОПУ Бургас". Състоянието на пътната настилка е лошо.

Общата дължина на третокласните пътища на територията на Общината са 59.4 km. Път III – 7008 Елхово – Пчела – М.Манастир – Ген. Тошево-Скалица граница с РПС Ямбол с дължина на територията на Община Елхово 19.6 km, който представлява основна пътна връзка, по която се провежда автомобилния поток за ТЕЦ "Марица-изток". Състоянието на по-голямата част от този път е лошо с износена настилка, мостове с тесен габарит. Само 5.3 km от този път са в добро състояние, а на 4.3 km състоянието на пътната настилка е средно. Отделни участъци от пътя се нуждаят от реконструкция, основен ремонт и рехабилитация.

Път III – 7009 Бояново – Борисово – Леярово граница с РПС Ямбол с дължина на територията на Община Елхово от 14.3 km. От km 0+000 до km 2+400 и от km 10+600 до km 14+300 състоянието на настилката е добро.

Път III – 7902 Маломирово –Раздел- Голям Дервент с дължина на територията на Община Елхово от 25.5 km. От км 10+000 до km 25+500 състоянието на настилката е добро. По

голямата част от останалият път с дължина от 8.7 km е в лошо състояние, а 1.3 km състоянието на настилката е средно.

Състоянието на пътищата от общинската пътна мрежа е лошо. Изградената четвъртокласна пътна мрежа на територията на Община Елхово е с обща дължина 81.6 km, от които в добро състояние е пътното платно на около 20 km. Пътните принадлежности на същите са в лошо състояние.

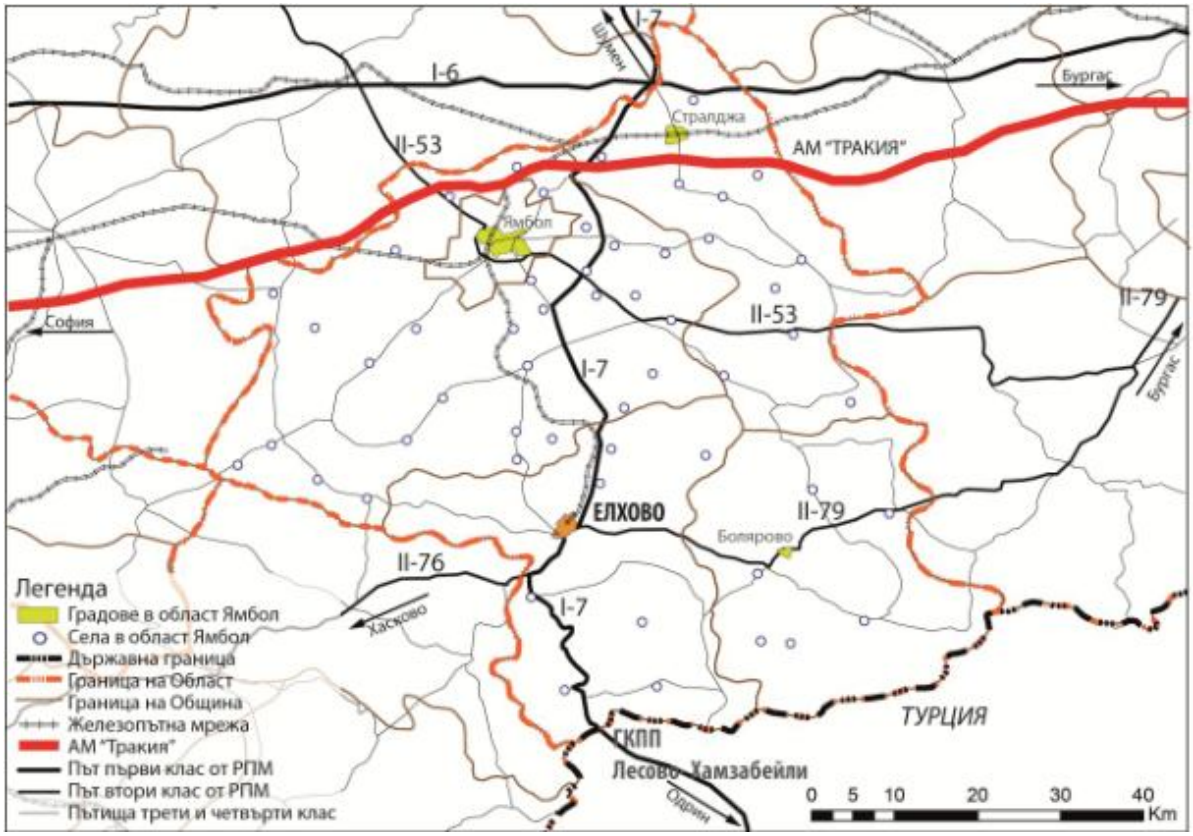

Фиг. II-15. Функционални връзки на Община Елхово
** Източник: ИПГВР - Елхово*

Улична мрежа

Улиците на гр. Елхово условно се класифицират на две основни групи – първостепенна и второстепенна улична мрежа. Първостепенната улична мрежа (ПУМ) включва всички входни и изходни артерии и главните улици на града, а второстепенната улична мрежа – всички останали улици. Общата дължина на уличната мрежа в гр. Елхово е 43 km. Всички пътни артерии са с трайна настилка и са в сравнително добро експлоатационно състояние. Поддържането им е задължение на собствениците, а общинските пътища се финансират предимно със средства от бюджета. Вътрешната улична мрежа на град Елхово е в задоволително състояние.

Улиците в гр. Елхово са изградени с трайни настилки (асфалтобетон и паваж). В по голямата си част ПУМ е с подменена водопроводна мрежа, но се нуждае от реконструкция на уличните настилки. Състоянието на второстепенната улична мрежа е по-лошо и се нуждае от ремонти.

Главните улици в града са ул. „Александър Стамболийски”, ул. „”Ангел Вълев”, ул. „Марица”, ул. „Ж. Петков”, ул. „Победа”, ул. „Цар Асен”, ул. „Трети Март” и ул. „Индустриална”. В периода 2011-2013 г. е извършен ремонт на улиците „Александър

Стамболийски" и ул. „Победа" финансирани със средства от ПРСР 2007-2013г.

Електроснабдяване

„ЕВН България Електроразпределение" ЕАД е основния доставчик на електроенергия за Югоизточна България. Община Елхово се електроснабдява с напрежение 20 kV от подстанция „Елхово" 110/20 kV. Изводи 20 kV – „Помпи", „Родопа", „Устрем", „Устрем", „Тенево", „Крум", „Аспарух", „Елпром" и „Княжево".

На територията на общината функционират 156 трансформаторни поста 20/0,4 kV с обща инсталирана мощност 140 MW. Общата трансформаторна мощност в трафопостовете е достатъчна за съществуващите товари, но предвид повишаването на потреблението с присъединяването на нови обекти, е предвидено инсталирането на допълнителни мощности.

Разпределителната мрежа е въздушна и кабелна, като в гр.Елхово е кабелна 20 kV и въздушни изводи около града за захранване на промишлените зони и резервно захранване. Около града преминават 3 въздушни електропровода 110 kV – „Близнака", „Граничар" и „Ивайловград", като 2 влизат в подстанция „Елхово" и 1 преминава през територията на общината.

Уличното осветление е един от най-големите консуматори на електроенергия и генерира много разходи за поддръжка. В град Елхово е извършена реконструкция на уличното осветление, като от 3701 броя осветителни тела с ЖЛ 1470 броя са подменени с НЛВН, 55 W.

Алтернативни източници на енергия

Слънчева енергия – Община Елхово има значителен ръст в изграждането на Възобновяеми енергийни източниц (ВЕИ). Използването на фотоволтаичните системи е един от най-разпространените начини за енергопроизводство. Такива системи са изградени на територията на цялата община. Успешно се усвоява потенциала на слънчевата енергия за производство на електроенергия в общината. Монтираните мощности произвеждат 21000 MWh/годишно.

От общинските обекти слънчеви колектори за битова гореща вода са монтирани в сградата на филиала на ЦДГ „Невен", в сградите на Център за настаняване от семеен тип и Защитено жилище и в района на градски стадион в Елхово. На покривите на частни жилища също има инсталирани единични термосоларни системи.

Територията на Община Елхово няма голям потенциал за използването на вятърни генератори, но въпреки това има монтирани 4 броя, които са за задоволяване на частни нужди на собствениците.

Община Елхово има изготвена Програма за насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници до 2020 г.

Газификация

Община Елхово е в близост до транзитният газопровод от Българо-Румънската до Българо-Турската граница. На територията на общината липсва промишлена и битова газификация.

11. Финансови показатели

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Законът за общинските бюджети и Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Бюджетът по опазване на околната среда за последните три календарни години (2012 г., 2013 г. и 2014 г.) на Община Елхово е представен в Таблица II-20.

Таблица II-20

№ по ред	Отчетна година	Бюджет по опазване на околната среда (лв)
1	2012	555 835
2	2013	467 502
3	2014	1 071 958

В Таблица II-21 са представени приходоизточниците свързани с околната среда за периода 2012-2014 година.

Таблица II-21.

№ по ред	Отчетна година	Собствени средства (лв)	Такса битови отпадъци (лв)	Трансфери ПУДООС (лв)	Общо (лв)
1	2012	88 763	452 190	14 882	555 835
2	2013	100 363	347 603	19 536	467 502
3	2014	87 078	586 987	397 893	1 071 958

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Община Елхово заплаща ежемесечно отчисления, съгласно чл.60 и чл.64 (в банкова сметка за чужди средства към РИОСВ-Стара Загора). Натрупаните средства ще бъдат използвани съответно за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови отпадъци.

12. Демографски показатели

Население

По данни на Община Елхово, населението на общината наброява към 12.2014 година – 17126 души. Броя жители в общината е представен в Таблица II-22.

Таблица II-22. Население на Община Елхово по постоянен и настоящ адрес за периода 2012-2014 г.

№ по ред	Населено място	2012 г.		2013 г.		2014 г.	
		Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
1	гр.Елхово	11 824	10668	11680	10534	11553	10401
2	с.Борисово	93	91	85	91	80	88
3	с.Бояново	732	710	721	701	704	693
4	с.Вълча поляна	95	91	87	85	84	79
5	с.Голям Дервент	69	98	73	103	76	104
6	с.Гранитово	672	628	643	597	617	570
7	с.Добрич	85	85	80	79	83	87

№ по ред	Населено място	2012 г.		2013 г.		2014 г.	
		Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
8	с.Жребино	181	181	173	178	161	173
9	с.Изгрев	605	593	607	602	599	596
10	с.Кирилово	280	292	264	286	257	277
11	с.Лалково	86	109	81	114	77	112
12	с.Лесово	670	628	653	617	638	609
13	с.Малко Кирилово	17	18	17	18	15	16
14	с.Маломирово	400	401	409	419	407	418
15	с.Малък Манастир	554	489	532	471	516	458
16	с.Мелница	323	287	312	281	307	273
17	с.Пчела	469	439	475	442	476	439
18	с.Раздел	245	228	240	225	228	214
19	с.Славейково	9	26	10	25	10	27
20	с.Стройно	20	50	20	45	21	43
21	с.Трънково	166	168	160	170	160	185
22	с.Чернозем	74	102	67	96	57	95
Общо за общината		17669	15291	17389	16179	17126	15957

**Източник общинска администрация Елхово*

Намаляването на общата численост на населението на общината и град Елхово е негативна предпоставка за социално-икономическото развитие на града и в редица случаи води до проблеми в развитието на системите на обществено обслужване. Естественото движение на населението през последните години е представено в Таблица II-23.

Таблица II-23. Естествено движение на населението за периода 2012-2014 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момичета	момчета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2012 г.	116	61	55	290	147	143	-174	-86	-88
2013 г.	111	56	55	319	167	152	-208	-111	-97
2014 г.	131	67	64	282	134	148	-151	-67	-84

**Източник НСИ*

Данните в посочените таблици сочат отрицателен естественият прираст на населението в общината през разглеждания период. Увеличението на броя живородени през 2014 г. и съответно по-малката смъртност през тази година спрямо 2012 г. и 2013 г., е добра предпоставка за развитието на прираста в общината.

Насоки и мерки за подобряване на демографските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Въвеждане на екообразование в училищата на територията на Община Елхово с

цел формиране на единно екологично мислене на населението;
- Изготвяне и реализиране на проекти за развитие на селските райони съгласувани с екологично законодателство.

13. Социално-икономически показатели

В икономическото си развитие през последните години Община Елхово се доближава до общите тенденции на икономическото развитие характерно за страната. Като цяло най-вече е развита леката промишленост и селското стопанство. По селата наетите са предимно в селското стопанство, тъй като промишлеността е застъпена в общинския център. За развитието на селското стопанство на територията на общината съществуват добри почвено-климатични условия и сравнително екологично чистна природна среда. Наблюдава се добра осигуреност с квалифицирани кадри в областта на селското стопанство и трикотажна индустрия, дължаща се на дългогодишни традиции в производството на готови облекла от текстил и трикотаж в гр. Елхово, както и на наличието на профилирани учебни заведения в общината. Транспортно-георграфското положение на община Елхово предполага значително участие на чуждестранен капитал в икономическите дейности.

Главните причини за безработицата на територията на общината са: недостиг или липса на достатъчно и професионално разнообразни работни места. Продължителния престой на трудовата борса и ниското заплащане демотивира безработните при търсенето и намирането на работа.

Формирането на работната сила и заетостта зависи преди всичко от трудоспособното население. Освен естественото придвижване на възрастите, върху броя му оказват влияние и миграциите. Основна част от трудоспособното население в общината е съсредоточено в гр. Елхово, което предопределя различията в трудовия потенциал на територията на общината и ежедневния трудов обмен център - села. Информация за трудоспособността на населението в Община Елхово през последните три години (2012-2014 г.), съгласно официалните данни на Националния статистически институт е посочена в Таблица II-24.

Таблица: II-24.

Трудоспособна възраст на населението	Общо			В т.ч в града		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2012 г.						
Общо	**15780**	**7820**	**7960**	**10300**	**5031**	**5269**
Под трудоспособна възраст	2105	1079	1026	1350	677	673
В трудоспособна възраст	9264	5034	4230	6589	3468	3121
Над трудоспособна възраст	4411	1707	2704	2361	886	1475
2013 г.						
Общо	**15523**	**7696**	**7827**	**10124**	**4945**	**5179**
Под трудоспособна възраст	2076	1066	1010	1314	656	658
В трудоспособна възраст	9108	4956	4152	6452	3410	3042
Над трудоспособна възраст	4339	1674	2665	2358	879	1479
2014 г.						
Общо	**15293**	**7607**	**7686**	**9978**	**4881**	**5097**
Под трудоспособна възраст	2071	1060	1011	1291	641	650
В трудоспособна възраст	8854	4841	4013	6268	3336	2932
Над трудоспособна възраст	4368	1706	2662	2419	904	1515

**Източник НСИ*

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT - АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е "анализа на средата". Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на понататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализ, целеполагането и изготвянето на план за действие. Това налага те да бъдат изложени в тази част по структуриран начин. Избран бе подходът основните изводи да се групират в две основни части:

- Достижения и силни страни, проблеми и слаби страни и
- Възможности и заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от "анализа на средата" могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва общината през следващите години.

Прилагането на този аналитичен инструмент позволява:

- пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на общината;
- изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- насочване към приоритетните сфери на развитие;
- насочване към приоритетните проблеми за решаване.

SWOT анализът предлага възможност за творческо интерпретиране на резултатите от направените анализи, което е видно от предложената по-долу схема:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
▪ Добро състояние на околната среда; ▪ Липса на значими производства, замърсяващи околната среда; ▪ Благоприятна за развитието на туризма и селското стопанство природо-географска и климатична характеристика; ▪ Наличие на защитени територии и зони, богато биоразнообразие и уникални и ценни екосистеми и културно-историческо наследство като предпоставка за развитието на алтернативни форми на туризъм; ▪ Всички населени места в общината са с изградена водопроводна мрежа; ▪ В процес на изпълнение е проект за: „Строителство на Пречиствателна станция за отпадъчни води, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово"; ▪ Организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО във всички населени места от общината; ▪ Действащо Регионално депо за неопасни отпадъци; ▪ Закрити сметища по населените места от общината; ▪ Спечелен проект за „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на гр.Елхово" – в процес на реализация;	▪ Липса или недостатъчна изграденост на инфраструктура за събиране и пречистване на отпадъчните води в гр.Елхово и населените места на територията на общината; ▪ Намаляване на ефективността на изградената водопроводна мрежа; ▪ Съществуваща практика за палене на стърнищата; ▪ Неблагоприятни демографски тенденции: намаляване на жителите на общината, застаряване на населението особено в селските райони и обезлюдяване на населените места; ▪ Недостатъчна информираност на гражданите по отношение на видовото разнообразие, значението, целите и начините за опазване на видовете и местообитанията; ▪ Инвеститорите не са запознати достатъчно или подценяват изискванията на законодателството в областта на опазване на биологичното разнообразие; ▪ Продължава тенденцията за увеличаване на количеството твърди горива за битово отопление; ▪ Ниска покупателна способност на населението;

▪ Положително отношение на местната власт към привличане на инвеститори; ▪ Наличие на кадри за традиционни производства и на профилирани учебни заведения, отговарящи на икономическия профил на общината	▪ Недостатъчно финансови ресурси за съхраняване на богатото културно наследство; ▪ Липса на велоалейна мрежа.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
▪ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда; ▪ Привличане на инвеститори и активно участие на местния бизнес за решаване на приоритетни екологични проблеми; ▪ Обществени нагласи в подкрепа на усилията за опазване на околната среда; ▪ Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението, особено сред подрастващите; ▪ Културните традиции и наследство са предпоставка за развитие на алтернативните форми на туризъм в Община Елхово – като културен туризъм, фолклорен и др.; ▪ Сътрудничество с други общини при решаване на общи екологични проблеми; ▪ Наличие на добри предпоставки за трансгранично сътрудничество в областта на околната среда; ▪ Богатото биоразнообразие и наличие на защитени територии и зони и уникални и ценни екосистеми са предпоставка за развитието на познавателен, еко, орнитоложки туризъм и фото и хоби туризъм; ▪ Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение.	▪ Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство за достигане на високите изисквания на ЕС; ▪ Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проектите на общината; ▪ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината; ▪ Трудности при осигуряване на съфинансиране за реализирането на проекти, финансирани по Европейски програми; ▪ Миграцията (предимно на млади хора) от общината към по-големите градове на страната и емиграцията в чужбина е все по-осезаема; ▪ Липса на канализиция в населените места на общината и ПСОВ; ▪ Замърсяване на обработваеми земи с препарати за растителна защита; ▪ Антропогенно въздействие върху флората и фауната в защитените територии; ▪ Съществуващи рискове от наводнения и заливане на терените в близост до р.Тунджа.

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЕЛХОВО

Като изходна точка за формулиране на целите и задачите на Програмата за опазване на околната среда на Община Елхово за 2014 – 2020 г. е формулирана визия на общината. Визията е образ, виждане на състоянието и в определен бъдещ момент. Тя отразява мнението на всички заинтересувани страни и представителите на администрацията относно бъдещето, икономическото и екологично състояние на Община Елхово. Отчитайки специфичните предимства е формирана следната визия на Община Елхово:

Община Елхово с чиста околна среда, рационално използваща природните си ресурси, с добър икономически растеж и по-висок стандарт на живот на местното население.

V. ЦЕЛИ

На базата на направения SWOT анализ са определени основните цели за бъдещото развитие на общината в областта на околната среда. При целеполагането са взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени; основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и са отчетени заплахите пред общината в областта на околната среда. За тяхното решаване са избрани подходи, които максимално да

позволяват възползването от постигнатите успехи (силни страни) и стоящите пред общината възможности. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години.

Основната цел на Общинската програма за опазване на околната среда е запазване и подобряване състоянието на околната среда, съхраняване на природните дадености на региона и подпомагане развитието на икономиката и туризма в общината.
Дефинирането на визията, стратегическите цели и приоритети в Програмата се базира на извършения анализ, на откроените специфични особености в SWOT анализа и на очакванията за развитие на процесите в заобикалящата среда.

1. Генерални стратегически цели
Стратегическа цел 1 – "Създаване на по-добри условия за живот чрез подобряването състоянието на околната среда и създаване на възможности за развитие на устойчив туризъм"
Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 1.1. Подобряване на инфраструктурата за опазване на околната среда

Приоритет 1.1.1. Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата в населените места от общината и изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води в гр.Елхово
Водоснабдителната мрежа в населените места от Община Елхово в т.ч. и в града е амортизирана и има нужда от модернизация. От съществена важност за осигуряването в бъдеще на добро качество за живот на местните обитатели е осигуряването на достатъчно по количество и качество вода за питейни и технологични нужди. Изграждането на канализационни мрежи, рехабилитация на съществуващите и изграждането на ПСОВ за отпадъчни води ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води, почвите и ще намали вредните емисии. Прилагането на приоритета, налага предприемането на комплекс от мерки, насочени към осигуряването на проектна готовност, организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране.

Приоритет 1.1.2. Ефективно управление на отпадъците на територията на общината
Ефективното управление на отпадъците спестява разходването на ограничени публични ресурси, подобрява облика на населените места и щади здравето на населението. Поради тази причина, общественият интерес от съвременно управление на отпадъците в т.ч. ТБО е много висок. Битовите отпадъци не представляват особен проблем за Община Елхово, предвид наличието на Регионално депо за неопасни отпадъци, въпреки това, подобряването на тяхното управление може да се постигне чрез мерки насочени към:

- оптимизиране на системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване;
- въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаси, стъкло и метали;
- намаляване на количествата отпадъци за депониране чрез предварително третиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци;
- изграждане на инсталации за компостиране на зелени отпадъци;
- недопускане на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Приоритет 1.1.3. Благоустрояване и подобряване на средата
Дейностите, които предстои да бъдат реализирани, имат за цел подобряване физическата и жизнена среда в общината като предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. С предвидените мерки по благоустрояване ще се подобри екологичната обстановка, конкурентноспособността на общината и намали миграционния процес. Основните дейности, които се предвиждат са реконструкция на пътища, тротоари настилки и др. вид дейности.

Приоритет 1.1.4. Обновяване и внедряване на мерки за енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия
Усилията са насочени към осигуряване на местното население с енергия за битови и производствени нужди, както и към намаляване на публичните и частни разходи в този сектор. Отчитайки съвременните тенденции в ЕС, дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност. Част от предвидените мерки включват реконструкция на уличното осветление в гр.Елхово и населените места от общината, саниране на обществени сгради и др.

Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство на общината. Борба с климатичните промени

Приоритет 1.2.1. Опазване на богатото биологично разнообразие и зелените площи на общината, чрез разумно и щадящо използване
Богатото биологично разнообразие е един от значимите активи на общината, чието разумно ползване, следва да бъде обект на целенасочена местна политика. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Елхово. Устойчивото ползване на този ресурс е важен фактор за бъдещия просперитет на местната общност в един дългосрочен план. Европейско ниво на селищната среда предполага и достатъчно и с добро качество зелени поддържани площи. Дейностите ще бъдат насочени основно към обновяване на парковата среда и зелените площи.

Приоритет 1.2.2. Превенция и борба с климатичните промени и природни стихии
Дейностите ще бъдат насочени към предотвратяване, подготовка и справяне с неизбежните въздействия от климатичните промени. Община Елхово е сред рисковите региони в страната от уязвимост от наводнения вследствие на климатичните промени. Това налага да се планират дейности, осигуряващи адаптирането на района към климатичните промени и редуциране на природните рискове до допустими нива. Горските пожари особено през пролетно-летния сезон също оказват негативно въздействие върху околната среда. Мерките, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения. Важно място следва да се отреди на мерките, свързани с възстановяването на горски масиви, засегнати от бедствия – наводнения, пожари и др. чрез залесяване и повишаване качествата на горските култури, като фактори за противодействие на наводненията и вредното въздействие на климатичните промени.

Приоритет 1.2.3. Екологосъобразно използване на природните ресурси за развитие на устойчив туризъм

Дейностите включват опазване и популяризиране на природни и културни ценности на територията на общината, поставяне на информационни съоръжения за презентация на туристически обекти в Община Елхово, обновяване на Етнографско-археологически музей Елхово и др.

Стратегическа цел 2 – "Подобряване на административния капацитет на местно ниво за ефективно управление на околната среда, подобряване информираността на местните общности и въвличането им в нейното опазване"

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 2.1. Повишаване знанията на администрацията и в частност служителите работещи в областтта на околната среда

Приоритет 2.1.1. Повишаване знанията и уменията за планиране, реализация на дейности и инициативи по контрол на екологичната обстановка на местната администрация

Капацитета на администрацията от различните нива на управление е ключов фактор за прилагането на успешни политики за опазването на околната среда. Разработването и прилагането на годишни програми за обучение на служителите в публичната администрация ще осигурят информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Приемането на европейските норми и произтичащите от това промени налагат повишаване на качеството на административните услуги. Необходимо е да се улесни и ускори достъпът до информация на потребителите на административни услуги и обслужването им, както и да се информират своевременно гражданите за промените в нормативната уредба и изискванията към съответните целеви групи. Въвеждането на нови форми на административно обслужване ще допринесе изключително много за успешното икономическо развитие и привличане на чуждестранни инвеститори. Внедряването на съвременни форми на административно обслужване изисква подобряване на материално-техническите условия и повишаване квалификацията на заетите в администрацията.

Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение подобряване състоянието на околната среда

Приоритет 2.2.2. Информираност и въвличане на местната общност в реализацията на мерки, насочени към опазване на околната среда и биоразнообразието и повишаване на екологичната култура

Широкото участие на обществеността и местните заинтересовани страни в процеса на опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е важно условие за постигане на целите на програмата. От една страна, хората, живеещи в общината - институциите и организациите са заинтересовани и са ползватели на ресурсите на природата, но от друга страна, те са основният източник на заплахи за състоянието на околната среда. Затова тяхната информираност, образованост, разбиране за причините и начините на опазване и мотивирането им за участие са от изключително значение за постигане на целите на програмата. Предприемането на планирани и целенасочени дейности за осигуряване на това разбиране и участие е необходимо за самия процес на прилагане на програмата. Дейностите в тази насока трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2014 - 2020 година

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Стратегическа цел 1 – "Създаване на по-добри условия за живот чрез подобряване състоянието на околната среда и създаване на възможности за развитие на устойчив туризъм"					
Специфична цел 1.1. Подобряване на инфраструктурата за опазване на околната среда					
Приоритет 1.1.1. Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата в населените места от общината и изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води в гр.Елхово					
1.	Строителство на пречиствателна станция за отпадъчни води, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в град Елхово	Община Елхово	2015 -2016 г.	17 698 060	ОП „Околна среда 2007-2013г."
2.	Изграждане на канализация на ул. „Ж. Петков" ос.т. 311-ос.т.312 към ос.т.304	Община Елхово	2015 г.	7700	Общински бюджет
3.	Реконструкция на водопроводи в гр.Елхово – ул. „Марица" клон 20, клон 115, клон 114, клон 7, клон 64 и клон 65	Община Елхово	2015 г.	160 000	Целева субсидия
4.	Изграждане на дъждоприемни решетки на ул. „Черно море" и ул. „Трети март"	Община Елхово	2015 г.	15 000	Общински бюджет
5.	Изграждане на съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ	Община Елхово	2015-2016г.	Няма разчет	ОПОС, Други източници
6.	Мониторинг за качеството на подземните води в района на общинско депо за ТБО в гр. Елхово, след реализиране на проекта за рекултивация	Община Елхово	Съгласно План за контрол и мониторинг на депото	Няма разчет	Общински бюджет
Приоритет 1.1.2. Ефективно управление на отпадъците на територията на общината					
1.	Закриване и рекултивиране на общинско депо за битови отпадъци на гр. Елхово	Община Елхово	2015 г.	1 241 795	ПУДООС
2.	Изграждане на два броя газови кладенци на РДНО с.Добрич	Община Елхово	2015 г.	7000	Общински бюджет
3.	Извършване на мониторинг на Регионално депо за неопасни отпадъци на общините Елхово и	Община Елхово	Постоянен	Съгласно одобрена план сметка	Общински бюджет

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	Болярово, съгласно условията в КР 134/2006 г. и План за контрол и мониторинг на депото				
4.	Подобряване на системата за събиране и третиране на отпадъци в Община Елхово – осигуряване/подновяване на съдовете за битови отпадъци	Община Елхово	Постоянен	Съгласно приета годишна план-сметка от такса битов отпадък	Общински бюджет
5.	Периодично метене и миене на основните пътни артерии на гр.Елхово и поддържането им в добро състояние	Община Елхово	Постоянен	Съгласно приета годишна план-сметка от такса битов отпадък	Общински бюджет
6.	Повишаване ефективността на превантивния и санкциониращ контрол при вторично замърсяване на почистени площи и предотвратяване създаването на нови нерегламентирани сметища	Община Елхово, РИОСВ-Стара Загора	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
7.	Изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци с оползотворяване на БО и предотвратяване на емисии от парникови газове	Община Елхово	2015-2016 г.	Съгласно изготвен проект	ОПОС, Други източници
8.	Изграждане на инсталации за компостиране и анаеробно разграждане на отпадъци	Община Елхово	2015-2020 г.	Съгласно изготвен проект	ОПОС, Други източници
9.	Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата	Община Елхово	2015-2016 г.	Съгласно изготвен проект	ОПОС, Други източници
Приоритет 1.1.3. Благоустрояване и подобряване на средата					
1.	Обновяване на тротоарна настилка на уличната мрежа в град Елхово	Община Елхово	2015 г.	43 262	Външни източници
2.	Изграждане на паркинг в кв.125, УПИ IV-Кино	Община Елхово	2015 г.	120 619	Общински бюджет
3.	ОР кръстовище между ул. „Ж. Петков”, ул. „Цар Асен”, ул. „Г.Бахчеванов” и ул. „Победа” (ос.т. 245-245б-245в-245а-246а)	Община Елхово	2015 г.	23 100	Целева субсидия

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
4.	ОР ул. „В. Левски”, гр.Елхово ос.т. 181б-181а-181-182-183-ос.т.156	Община Елхово	2015 г.	40 000	Общински бюджет
5.	Обновяне на детските площадки и съоръженията към тях в град Елхово	Община Елхово	2015-2016 г.	89 183	ПРСР
6.	Благоустрояване на детска площадка до Районен съд – Елхово	Община Елхово	2015 г.	5000	Целева субсидия
7.	Благоустрояване на селата Лесово и Малък Манастир, чрез обновяване на детските площадки и съоръженията към тях	Община Елхово	2015-2016 г.	57 796	ПРСР
8.	Подобряване достъпа на деца и младежи до културни услуги в селата Бояново, Кирилово, Маломирово, Раздел и Лесово	Община Елхово	2015-2016 г.	201 084	ПРСР
9.	Подобряване на условията за работа с деца и младежи и създаване на достъпна среда на хората с увреждания в читалище „Развитие”, гр.Елхово	Община Елхово	2015 г.	237 840	ПРСР
10.	Обновяване на ул. „Марица”	Община Елхово	2015-2020 г.	1 657 010	ОПРР
11.	Обновяване на ул. „Търговска”	Община Елхово	2015-2020 г.	841 866	ОПРР
12.	Обновяване на ул. „Чаталджа”	Община Елхово	2015-2020 г.	787 087	ОПРР
13.	Обновяване на ул. „Ж. Петков”	Община Елхово	2015-2020 г.	204 640	ОПРР
14.	Обновяване на ул. „Вардар”	Община Елхово	2015-2020 г.	1 476 037	ОПРР
15.	Обновяване на ул. „Ангел Кънчев”	Община Елхово	2015-2020 г.	1 049 864	ОПРР
16.	Обновяване на Междублокови пространства в кв.10а – бл.18, 20, кв.10б – бл.14, кв.13 – бл.19	Община Елхово	2015-2020 г.	666 593	ОПРР
17.	Обновяване на ул. „Витоша”	Община Елхово	2015-2020 г.	366 860	ОПРР
18.	Обновяване на Междублоково пространство в кв.5, бл.8, 10	Община Елхово	2015-2020 г.	510 651	ОПРР
19.	Обновяване на Междублоково пространство в кв.47	Община Елхово	2015-2020 г.	280 650	ОПРР
20.	Обновяване на ул. „Хаджи Димитър”	Община Елхово	2015-2020 г.	439 475	ОПРР

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
21.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 59	Община Елхово	2015-2020 г.	224 720	ОПРР
22.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 17, кв.17б, кв. 17в	Община Елхово	2015-2020 г.	600 027	ОПРР
23.	Обновяване на Междублоково пространство в кв. 110	Община Елхово	2015-2020 г.	190 258	ОПРР
24.	Обновяване на ул. „Хан Крум”	Община Елхово	2015-2020 г.	169 425	ОПРР
25.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 73	Община Елхово	2015-2020 г.	183 807	ОПРР
26.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 81	Община Елхово	2015-2020 г.	193 571	ОПРР
27.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 128	Община Елхово	2015-2020 г.	64 591	ОПРР
28.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 118	Община Елхово	2015-2020 г.	180 40	ОПРР
29.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 114	Община Елхово	2015-2020 г.	186 045	ОПРР
30.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 45	Община Елхово	2015-2020 г.	56 575	ОПРР
31.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 36 и кв.37	Община Елхово	2015-2020 г.	230 935	ОПРР
32.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 115 и блок извън регулация	Община Елхово	2015-2020 г.	159 267	ОПРР
33.	Обновяване на Междублокови пространства в кв. 26	Община Елхово	2015-2020 г.	301 154	ОПРР
Приоритет 1.1.4. Обновяване и внедряване на мерки за енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия					
1.	Реконструкция на улично осветление гр.Елхово	Община Елхово	2015 – 2020 г.	500 000	Външни източници
2.	Реконструкция на улично осветление в населените места под 800 души в Община Елхово	Община Елхово	2015 – 2017 г.	402 630	Външни източници

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
3.	Изграждане на слънчева инсталация в Дом за стари хора в с.Чернозем	Община Елхово	2015 г.	5000	Общински бюджет
4.	Провеждане на информационна кампания за възможностите при използването на ВЕИ, информиране жителите на общината за възможни финансови схеми за реализиране на частни ВЕИ проекти	Община Елхово	2015-2020 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
5.	Използване потенциала на ВЕИ – слънчева енергия за съоръженията за външно изкуствено осветление – улични осветители с фотоволтаичен елемент	Община Елхово	2015-2020 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
6.	Проектиране и изграждане на велоалеи	Община Елхово	Постоянен	Съгласно проекти за обновяване на уличната мрежа	ОПРР
7.	Провеждане на обществени кампании за насърчаване на велосипедния транспорт	Община Елхово	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
8.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в административна сграда на ул. „Търговска” 61-63	Община Елхово	2015-2020 г.	379 635	ОПРР
9.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в Община Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	371 101	ОПРР
10.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в РУ на МВР Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	616 456	ОПРР
11.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в РСПБЗН Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	371 101	ОПРР
12.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в Бюро по труда – Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	169 925	ОПРР
13.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в Районен съд Елхово, Районна прокуратура и Районна служба на Агенция по вписванията	Община Елхово	2015-2020 г.	459 164	ОПРР

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
14.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в Районна пътна служба Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	230 485	ОПРР
15.	Обновяване и внедряване на мерки за енергийна ефективност в РДГП Елхово и ГПУ Елхово	Община Елхово	2015-2020 г.	1 834 663	ОПРР
16.	Внедряване на системи за централизирано управление и диагностика на уличното осветление	Община Елхово	2015-2017 г.	227 000	ОПРР
Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство на общината					
Приоритет 1.2.1. Опазване на богатото биологично разнообразие и зелените площи на общината, чрез разумно и щадящо използване					
1.	Благоустрояване на кътове за отдих в градски парк - Елхово	Община Елхово	2015 г.	18 000	Общински бюджет
2.	Изграждане на екомаршрути обхващащи природни, исторически и културни забележителности на територията на общината	Община Елхово	2015-2017 г.	Няма разчет	Външни източници
3.	Поддържане на зелените площи на територията на Община Елхово	Община Елхово	постоянен	Съгласно годишните разчети на общински бюджет	Общински бюджет
4.	Създаване на регистър на зелените площи	Община Елхово	2016-2017 г.	Няма разчет	Общински бюджет
5.	Обновяване на Градски парк за културен отдих	Община Елхово	2015-2016 г.	630 953	ОПРР
6.	Обновяване на зелено пространство на ул. „Марица” и ул. „Търговска”, кв.31б	Община Елхово	2015-2016 г.	160 263	ОПРР
7.	Обновяване на зелено пространство пред читалище „Развитие”, кв.120, гр.Елхово	Община Елхово	2015-2017 г.	89 372	ОПРР
8.	Обновяване на зелено пространство пред МБАЛ в кв.18	Община Елхово	2015-2017 г.	187 438	ОПРР
9.	Обновяване на зелено пространство на ул. „Марица” и ул. „Търговска”, кв.31б	Община Елхово	2015-2016 г.	160 263	ОПРР
10.	Обновяване на зелено и междублоково	Община Елхово	2015-2016 г.	220 318	ОПРР

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	пространство в кв.39				
11.	Обновяване на зелено пространство спортна площадка, кв.177	Община Елхово	2015-2016 г.	106 856	ОПРР
Приоритет 1.2.2. Превенция и борба с климатичните промени и природни стихии					
1.	Извършване на лесокултурни дейности – почвоподготовка и залесяване, съгласно одобрен Лесоустройствен проект за периода 2011-2021 г. на общински горски фонд	Община Елхово	2015 г.	143 000	Общински бюджет
2.	Залесяване на опожарени горски територии и превантивни дейности в общината за предотвратяване на горски пожари	Община Елхово	2015-2020 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източничи
3.	Почистване коритата на реките в урбанизираните територии	Община Елхово	2015-2020 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
4.	Изграждане на рехабилитация на защитни диги и стени на р.Тунджа	Община Елхово	2015-2017 г.	459 920	ОПОС
Приоритет 1.2.3. Екологосъобразно използване на природните ресурси за развитие на устойчив туризъм					
1.	Създаване на архитектурни експозиции в унисон със съвременните практики, чрез ново пространствено художествено оформлелие	Община Елхово	2015 г.	58 176	ПРСР
2.	Опазване на нематериалното културно наследство в региона на Елхово и Лалапаша чрез изграждане на инфраструктура за провеждане на традиционни събития	Община Елхово	2015 г.	25 265	Програма ТГС
3.	Подобряване на туристическата привлекателност на Община Елхово, чрез обновяване на Етнографско-археологически музей Елхово	Община Елхово	2015 г.	20 345	ПРСР
4.	Подкрепа на развитието на туризма, чрез поставяне на информации съоръжения за	Ощина Елхово	2015 г.	54 360	ПРСР

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	презентация на туристическите обекти в Община Елхово				
5.	Изграждане на екомаршрути обхващащи природни, исторически и културни забележителности	Община Елхово	2015-2018 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
6.	Изграждане на Изложбена зала (зала за културни събития)	Община Елхово	2015-2016 г.	202 614	ОПРР
7.	Адаптиране и созиализиране на бивше помощно училище в експозиционна площ към Археологически музей	Община Елхово	2015-2017 г.	667 196	ОПРР
8.	Ремонт и реконструкция на Етнографско-археологически музей Елхово – Етнографска експозиция и административна част	Община Елхово	2015-2017 г.	409 154	ОПРР
Стратегическа цел 2 – "Подобряване на административния капацитет на местно ниво за ефективно управление на околната среда, подобряване информираността на местните общности и въвличането им в нейното опазване"					
Специфична цел 2.1. Повишаване знанията на администрацията и в частност служителите работещи в областтта на околната среда					
Приоритет 2.1.1. Повишаване знанията и уменията за планиране, реализация на дейности и инициативи по контрол на екологичната обстановка на местната администрация					
1.	Повишаване на административния капацитет на служители от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	Община Елхово	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
2.	Хармонизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство	Община Елхово	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
3.	Подобряване контролната дейност на общината относно спазване на екологичното законодателство в три аспекта: превантивен контрол (планиране, информиране и профилактика) ; текущ контрол (постоянно или периодично наблюдение както на състоянието	Община Елхово РИОСВ Стара Загора	Постаянен	Няма разчет	Общиски бюджет

№	Мерки/проекти	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	на компонентите на околната среда, така и на потенциалните източници на замърсяване и увреждане на околната среда); последващ контрол (за спазване изпълнението на издадените разрешителни, предписания, решения по ОВОС, мерки от различни планове за управление и т.н.).				
4.	Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса, чрез въвеждане и интегриране на съвременни информационни системи	Община Елхово	2015-2017 г.	329 600	ОПДУ
Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение подобряване състоянието на околната среда					
Приоритет 2.2.2. Информираност и въвличане на местната общност в реализацията на мерки, насочени към опазване на околната среда и биоразнообразието и повишаване на екологичната култура					
1.	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда в сайта на Община Елхово	Община Елхово	Постоянен	-	Общински бюджет
2.	Поддръжка на информационен център за мнения и препоръки на гражданите в процеса на формиране и вземане на решения, свързани с околната среда	Община Елхово	Постоянен	-	Общински бюджет
3.	Провеждане на информационни кампании за разделно събиране на отпадъците и за опазване на биоразнообразието	Община Елхово	постоянен	1000	Общински бюджет, Организация по оползотворяване
4.	Провеждане на кампании (акции) по почистване на града	Община Елхово	Минимум два пъти годишно	По план-сметката	Общински бюджет
5.	Работа с учебните и детски заведения в общината по проблемите на опазване на околната среда и отпадъците	Община Елхово	постоянен	-	Общински бюджет

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Отговорно длъжностно лице

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от:

ОБЩИНА ЕЛХОВО
гр. Елхово, ул. "Търговска" № 13
Лица за контакти:
Велик Динков – Вр. изп. длъжността Началник отдел „Стопанско управление, общинска собственост и ТСУ"
Тел. 0478 81 275

2. Комисия

Отчитането на напредъка по изпълнение на програмата и вземането на решения по възникнали проблеми ще се осъществява от Общински съвет Елхово.

3. Схема на следене изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете. Съгласно чл.79, ал.4 от ЗООС, програмите се приемат от Общински съвет, който контролира изпълнението им. Чл.79, ал.5 от същия закон постановява, че Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда.

4. Актуализация на програмата

Допълването и актуализацията на програмата е заложено в чл.79, ал.5, съгласно, който при необходимост Кмета на общината внася предложение до Общински съвет. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

5. Информиране на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата

Отчетите за изпълнението на програмата се представят в РИОСВ за информация съгласно чл.79., ал.6 от ЗООС.

Отговорник за предоставяне на информация е координатора на програмата.

6. Използвани източници на информация

- Националната стратегия за околна среда 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.);
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р.България за периода (2011-2020 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- Областна стратегия за развитие на Област Ямбол 2014-2020 г.;
- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район 2010-2015 г.;
- План за развитие на Община Елхово за периода 2014-2020 г.;
- Програма за енергийна ефективност на Община Елхово 2013-2015 г.;
- Програма за насърчаване на използването на възобновяеми енергийни източници до

2020 г.;
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Елхово за периода 2014-2020 г.;
- Годишен доклад по околна среда на за изпълнение на дейностите, за които е предоставено КР №134/2006 г. за 2013 - 2014 г.;
- Прединвестиционно проучване по проект: Проектиране и строителство на ПСОВ, довеждащ колектор и частична рехабилитация на ВиК мрежата в гр.Елхово;
- Програма за овладяване популацията и трайно решаване на проблема с безстопанствените кучета на територията на Община Елхово";
- Годишен доклад по околна среда – РИОСВ Стара Загора за 2014 г.;
- Официален сайт на Община Елхово - http://www.elhovobg.org/;
- Официална интернет страница на НСИ - http://www.nsi.bg/.

7. Нормативна уредба
- ЗАКОН за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.;
- ЗАКОН за чистотата на атмосферния въздух, Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.;
- ЗАКОН за водите, Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2015г.;
- ЗАКОН за управление на отпадъците Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.61 от 25 Юли 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.;
- ЗАКОН за почвите, Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.;
- ЗАКОН за защитените територии, Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г .;
- ЗАКОН за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г.;
- ЗАКОН за защита от шума в околната среда, Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Декември 2010г., доп. ДВ. бр.32 от 24 Април 2012г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г;
- НАРЕДБА № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, В сила от 29.04.2011г., Обн. ДВ. бр.34 от 29 Април 2011г., , изм. и доп. ДВ. бр.22 от 5 Март 2013г., изм. ДВ. бр.44 от 17 Май 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г.;
- НАРЕДБА № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, Обн. ДВ. бр.87 от 30 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г. , изм. и доп. ДВ. бр.28 от 19 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 31 Октомври 2014г.;
- НАРЕДБА № 2 за класификация на отпадъците, Обн. ДВ. бр.66 от 8 Август 2014г.;
- НАРЕДБА № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г.;
- НАРЕДБА № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води, издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 23 Септември 2014г, в сила от 5.03.2013;
- НАРЕДБА № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на

показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г.;

- НАРЕДБА № 9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, В сила от 03.05.1991г., Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002г., обн.07.09.2005г.;
- НАРЕДБА № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, в сила от 30.07.2010г., Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г.;
- НАРЕДБА № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места от 23.09.1997г.;
- НАРЕДБА за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС №235/15.10.2013г. (обн., ДВ. бр.92/22.10.2013г.);
- НАРЕДБА за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС №53/1999 г. (ДВ, бр. 29 от 1999 г.);
- НАРЕДБА №1 от 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51 от 2014г.);
- НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр.13 от 17.02.2015г.);
- НАРЕДБА № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ. бр.80/13.09.2013г.;
- НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (приета с ПМС № 277/05.11.2012г., и обн. в ДВ, бр.89/13.11.2012г.);
- НАРЕДБА №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ, бр.71/12.08.2008г.);
- НАРЕДБА № 6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.);
- НАРЕДБА № 4/27.12.2006г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007г.);
- НАРЕДБА № 2 за опазване чистотата и околната среда в Община Елхово;
- НАРЕДБА за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Елхово;
- НАРЕДБА № 15 за изграждане, стопанисване, опазване и контрол на зелената система на територията на Община Елхово;
- НАРЕДБА № 19 за овладяване на популацията на безстопанствените животни и придобиване, притежаване, отглеждане и регистрация на кучета на територията на Община Елхово.

Директиви

- ДИРЕКТИВА на съвета 92/43/ЕИО от 21.05.1992 за запазването на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- ДИРЕКТИВА на Съвета 79/409/ЕИО от 2 април 1979 за опазването на дивите птици.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Списък на видовете висши растения срещащи се на територията на ПР „Балабана”;
2. Списък на видовете висши растения срещащи се на територията на ПР „Долна Топчия”;
3. Списък на лечебните растения срещащи се на територията на Община Елхово.

Приложение № 1. Списък на видовете висши растения в ПР „Балабана”

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
Aceraceae										
	Acer campestre L.	клен	+	+						
	Acer negundo L.	ясенолистен явор	+	+	+					
	Acer tataricum L.	мекиш	+	+		+				
Alliaceae										
	Allium cyrilli Ten.	кирилов лук	+							
	A. rotundum L.	кръгъл лук	+			+				
	A. scorodoprasum L.	чесъновиден лук	+			+				
Amaryllidaceae										
	Leucojum aestivum L.	блатно кокиче	+	+			VU			+
Apiaceae										
	Chaerophyllum temulentum L.	замайващ балдаран	+	+		+				
	Conium maculatum L.	бучиниш	+	+		+				
	Daucus carota L.	морков	+							
	D. guttatus Sibth. et Sm.	капков морков	+							
	Heracleum sibiricum L.	сибирски девесил	+	+		+				
	Myrrhoides nodosa (L.) Cannon	възловат мирхоидес	+	+				0		
	Pastinaca hirsuta Pančić	космат пащърнак		+						
	Physospermum cornubiense (L.) DC.	кандилколистен физоспермум		+						
	Torilis japonica (Houtt.) DC.	японски торилис	+							
Araceae										
	Arum elongatum Steven	удължен змиярник	+	+						
	A. maculatum L.	петнист змиярник		+		+				
Araliaceae										
	Hedera helix L.	бръшлян	+	+		+				
Aristolochiaceae										
	Aristolochia clematitis L.	поветицовидна вълча ябълка	+	+		+				
Asclepiadaceae										
	Periploca graeca L.	гръцки гърбач	+							
	Vincetoxicum hirundinaria Medic.	лечебен винцетоксикум	+	+		+				
Asteraceae										
	Achillea millefolium L.	обикновен равнец	+	+		+				
	A. setacea Waldst. & Kit.	четинолистен равнец		+						
	Arctium lappa L.	обикновен репей	+	+						

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Bellis sylvestris Cirillo	горска паричка	+							
	Carduus acanthoides L.	обикновен магарешки бодил	+							
	Carlina vulgaris L.	обикновена решетка	+			+				
	Centaurea calcitrapa L.	лятна метличина	+			+				
	Cichorium intybus L.	обикновена синя жлъчка	+			+				
	Cirsium arvense (L.) Scop.	обикновена паламида/полска паламида	+	+						
	C. vulgare (Savi) Ten.	крилатостъблена паламида	+							
	Conyza canadensis (L.) Cronquist	канадска коница	+							
	Lactuca serriola L.	компасна салата	+	+		+				
	Lapsana communis L.	обикновен сгърбун	+	+						
	Mycelis muralis (L.) Dumort.	стенна салата		+						
	Senecio vulgaris L.	обикновен спореж	+	+		+				
	Sonchus arvensis L.	бодлив кострец	+							
	Taraxacum officinale F. H. Wigg.	лечебно глухарче	+	+		+				
	Tragopogon pratensis L.	полска козя брада	+	+		+				
Asparagaceae										
	Asparagus tenuifolius Lam.	тънколистна зайча сянка	+	+						+
Boraginaceae										
	Buglossoides purpurocaerulea (L.) I. M. Johnst.	виолетова белоочка	+			+				
	Lithospermum officinale L.	лечебно птиче просо	+			+				
	Myosotis ramosissima Rochel	разклонена незабравка	+	+						
	M. scorpioides L.	блатна незабравка	+							
	M. sicula Guss.	малка незабравка	+							
	Symphytum officinale L.	обикновено зарасличе	+			+				
Brassicaceae										
	Alliaria petiolata (M. Bieb) Cavara & Grande	лъжичина трева /чеснова трева	+	+		+				
	Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.	овчарска торбичка	+			+				
	Rorippa prolifera (Heuff.) Neilr.	нежен пореч	+							
	R. sylvestris (L.) Besser	горски пореч	+							
	Thlaspi arvense L.	плоска попова лъжичка	+			+				
	T. perfoliatum L.	прободенолистна попова лъжичка		+						

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
Caesalpiniaceae										
	Gleditsia triacanthos L.			+						
Campanulaceae										
	Campanula trachelium L.	гледичия	+							
Cannabaceae										
	Cannabis sativa L.	посевен коноп	+							
	Humulus lupulus L.	хмел	+	+						
Caprifoliaceae										
	Sambucus ebulus L.	тревист бъз	+	+		+				
	S. nigra L.	черен бъз	+	+		+				
Caryophyllaceae										
	Saponaria officinalis L.	лечебно сапунче	+			+				
	Stellaria graminea L.	тревиста звездица				+				
	S. media (L.) Cirillo	врабчови чревца	+	+		+				
	S. nemorum L.	пасищна звездица		+						
Celastraceae										
	Euonymus europeus L.	европейски чашкодрян	+	+		+				
Chenopodiaceae										
	Chenopodium album L.	бяла сладка трева	+			+				
Convolvulaceae										
	Convolvulus arvensis L.	обикновена поветица /съвлек	+			+				
Cornaceae										
	Cornus mas L.	дрян	+	+		+				
	C. sanguinea L.	кучешки дрян	+	+						
Corylaceae										
	Carpinus orientalis Mill.	келяв габър		+						
	C. betulus L.	обикновен габър	+	+		+				
	Corylus avellana L.	леска	+			+				
Cyperaceae										
	Carex caryophyllea Latourr.	пролетна острица	+							
	C. muricata L.	мурикатова острица		+						
	C. otrubae Podp.	вълча острица	+							
	C. remota L.	редкокласа острица	+	+						
	C. riparia Curtis	брегова острица	+							
	Cyperus difformis L.	разнороден изворник	+							
Dioscoreaceae										

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Tamus communis L.	обикновен брей	+	+		+				
Dipsacaceae										
	Dipsacus laciniatus L.	нарязанолистна лугачка		+						
Equisetaceae										
	Equisetum arvense L.	полски хвощ	+			+				
	E. palustre L.	блатен хвощ	+			+				
Euphorbiaceae										
	Euphorbia cyparissias L.	кипарисова млечка/обикновена млечка	+			+				
	E. serrulata Thuill.	миризлива млечка	+							
	E. velenovskyi Bornm.	веленовскиева млечка	+							
	Mercurialis annua L.	едногодишен пролез		+		+				
Fabaceae										
	Amorpha fruticosa L.	черна акация		+	+					
	Astragalus glycyphyllos L.	сладколистен клин	+			+				
	Coronilla cretica L.	критска зайчина	+							
	Galega officinalis L.	жаблек	+			+				
	Lathyrus hirsutus L.	влакнесто секирче	+							
	L. pratensis L.	ливадно секирче	+			+				
	L. sylvestris L.	горско секирче	+			+				
	Lotus corniculatus L.	обикновен звездан	+			+				
	Medicago arabica (L.) Huds.	арабска люцерна	+	+						
	Melilotus alba Medic.	бяла комунига	+			+				
	Ononis spinosa L.	бодлив гръмотрън	+			+				
	Trifolium pratense L.	ливадна детелина	+	+		+				
	T. repens L.	бяла детелина/пълзяща детелина	+			+				
	Vicia grandiflora Scop.	едроцветна глушина	+			+				
	V. sativa L.	пролетна глушина	+	+		+				
	V. sepium L.	горска глушина	+							
	V. tetrasperma (L.) Schreb.	четирисеманна глушина	+							
	V. varia Host.	пъстроцветна глушина	+							
Fagaceae										
	Quercus pedunculiflora C. Koch	дръжкоцветен дъб	+	+						

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Q. robur L.	летен дъб	+	+		+				
Fumariaceae										
	Corydalis solida (L.) Clairv.	плътногрудеста лисичина	+			+				
Geraniaceae										
	Erodium cicutarium (L.) L'Hér.	часовниче	+			+				
	Geranium dissectum L.	насеченолистен здравец	+							
	G. robertianum L.	зловонен здравец		+		+				
Hypericaceae										
	Hypericum perforatum L.	жълт кантарион	+			+				
Iridaceae										
	Crocus flavus Weston	жълт минзухар	+			+				+
	C. pallasii Goldb.	паласов минзухар	+			+				+
	Iris graminea L.	треволистна перуника	+			+				
Juncaceae										
	Juncus effusus L.	разперена дзука	+							
Lamiaceae										
	Ajuga genevensis L.	обикновено срещниче		+						
	A. reptans L.	пълзящо срещниче	+							
	Ballota nigra L.	черна кепела	+			+				
	Glechoma hederacea L.	бръшляноподобна самобайка	+	+		+				
	Lamium purpureum L.	обикновена мъртва коприва	+	+		+				
	Melissa officinalis L.	медицинска маточина	+							
	Melittis melissophyllum L.	кошутина		+						
	Mentha aquatica L.	водна мента	+			+				
	Prunella vulgaris L.	обикновена пришница	+	+		+				
	Salvia tomentosa Mill.	наплъстена какула	+			+				
	Scutellaria altissima L.	висока превара	+	+		+				
	Stachys officinalis (L.) Trev.	лечебен ранилист	+			+				
	S. palustris L.	блатен ранилист	+							
Liliaceae										
	Colchicum autumnale L.	обикновен мразовец	+	+		+				
	Fritillaria pontica Wahlenb.	черноморска ведрица		+			LC		+	
	Muscari armeniacum Leichtin ex Baker	пирамидално кукувиче грозде	+							
	Polygonatum latifolium Desf.	широколистна момкова сълза	+	+						

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	P. multiflorum (L.) All.	многоцветна момкова сълза	+	+		+				
	P. odoratum (Mill.) Druce.	миризлива момкова сълза	+			+				
	Scilla bifolia L.	двулистен синчец	+	+		+				
Malvaceae										
	Althaea officinalis L.	лечебна ружа	+			+				
Oleaceae										
	Fraxinus oxycarpa M. Bieb ex Willd.	остроплоден ясен	+	+		+				
	Ligustrum vulgare L.	обикновено птиче грозде	+	+		+				
Onagraceae										
	Epilobium hirsutum L.	влакнеста върбовка	+							
Papaveraceae										
	Chelidonium majus L.	змийско мляко	+	+		+				
	Papaver rhoeas L.	кадънка /полски мак	+			+				
	P. rumelicum Velen	румелийски мак	+							
Plantaginaceae										
	Plantago lanceolata L.	ланцетовиден жиловлек	+	+		+				
	P. major L.	голям жиловлек	+	+		+				
	P. media L.	среден жиловлек	+			+				
Poaceae										
	Agrostis stolonifera L.	издънкова полевица	+							
	Alopecurus myosuroides Huds.	полска лисича опашка	+							
	A. pratensis L.	ливадна лисича опашка	+							
	A. rendlei Eig.	мехуреста класица		+						
	Anthoxanthum odoratum L.	осилеста миризливка	+			+				
	Brachypodium sylvaticum (Huds.) P. Beauv.	горски късокрак	+	+						
	Bromus arvensis L.	полска овсига	+							
	B. mollis L.	мека овсига	+							
	B. racemosus L.	клонеста овсига		+						
	B. sterilis L.	дългоосилеста овсига	+	+						
	Cynodon dactylon (L.) Pers.	троскот	+							
	Cynosurus cristatus L.	обикновен сеноклас	+							
	Dactylis glomerata L.	ежова главица	+	+						
	Echinochloa crus-galli (L.) Beauv.	дараджан	+							

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Elymus repens (L.) Gould	пълзящ пирей	+							
	Festuca arundinacea Schreb.	тръстиковидна власатка	+							
	Holcus mollis L.	мека медовица		+						
	Lolium perenne L.	английски райграс/пасищен райграс	+							
	Melica ciliata L.	ресничеста бисерка	+							
	Phacelurus digitatus (Sm.) Griseb.	длановиден фацелурус		+						
	Poa annua L.	едногодишна метлица	+	+						
	P. nemoralis L.	горска метлица		+						
	P. palustris L.	блатна метлица	+							
	P. pratensis L.	ливадна метлица	+	+						
	P. trivialis L.	обикновена ливадина	+							
	Trachynia distachya (L.) Link	трахиния	+							
Polygonaceae										
	Persicaria hydropiper (L.) Opiz	водно пипериче	+			+				
	P. maculata (Rafin.) S.F.Gray	петнисто пипериче	+			+				
	Polygonum aviculare L.	обикновена пача трева	+			+				
	Rumex conglomeratus Murray	кълбест лапад	+							
	R. crispus L.	къдрав лапад	+	+		+				
Primulaceae										
	Lysimachia nummularia L.	кръглолистно ленивче	+	+		+				
Ranunculaceae										
	Anemone ranunculoides L.	лютиковидна съсънка	+			+				
	Clematis recta L.	изправен повет	+	+		+				
	C. vitalba L.	обикновен повет	+	+		+				
	C. viticella L.	лозовиден повет	+	+						
	Isopyrum thalictroides L.	кокошка	+			+				
	Ranunculus acris L.	обикновено лютиче	+							
	R. constantinopolitanus (DC.) D'Urv.	цариградско лютиче	+	+						
	R. ficaria L.	жълтурче лютиче	+	+		+				
	R. neapolitanus Ten.	неаполско лютиче	+							
	R. nemorosus DC.	горско лютиче	+							
	R. repens L.	пълзящо лютиче		+		+				

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	R. sardous Crantz	сардинско лютиче		+						
Rosaceae										
	Agrimonia eupatoria L.	лечебен камшик	+	+		+				
	Aremonia agrimonoides (L.) DC.	матруня		+						
	Crataegus monogyna Jacq.	обикновен глог	+	+		+				
	Fragaria vesca L.	горска ягода	+			+				
	Geum urbanum L.	градско омайниче	+	+		+				
	Malus sylvestris (L.) Mill.	киселица	+	+		+				
	Potentilla reptans L.	пълзящ очиболец	+	+		+				
	Prunus cerasifera Ehrh.	джанка	+	+						
	P. spinosa L.	трънка	+	+		+				
	Pyrus pyraster Burgsd.	дива трънлива круша	+	+						
	Rosa canina L.	обикновена шипка	+	+						
	Rubus caesius L.	полска къпина	+	+		+				
	R. discolor Weihe & Nees	сладкоплодна къпина	+							
Rubiaceae										
	Cruciata laevipes Opiz	многоцветен кръстец		+		+				
	Galium album Mill.	бяло еньовче	+							
	G. aparine L.	лепка	+	+		+				
	G. verum L.	истинско еньовче	+			+				
Salicaceae										
	Populus alba L.	бяла топола	+	+						
	P. nigra L.	черна топола	+			+				
	Salix alba L.	бяла върба	+	+		+				
	S. fragilis L.	крехка върба	+							
Scrophulariaceae										
	Linaria vulgaris Mill.	жълтуголистна луличка	+			+				
	Pseudolysimachium longifolium (L.) Opiz	дълголистен степник		+						
	Verbascum xanthophoeniceum Griseb.	жълтовиолетов лопен	+							
	Veronica anagalis-aquatica L.	водно великденче	+			+				
	V. beccabunga L.	поточно великденче		+		+				

Семейство	Вид	Българско наименование	по Георгиев (2014)	Василев и Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	V. hederifolia L.	бръшлянолистно великденче	+							
Smilacaceae										
	Smilax excelsa L.	висока скрипка	+	+		+				
Solanaceae										
	Solanum dulcamara L.	червено грозде/катерливо грозде/куче грозде	+			+				
	S. nigrum L.	черно куче грозде	+			+				
Ulmaceae										
	Ulmus laevis Pall.	бял бряст	+	+						
	U. minor Mill.	полски бряст	+	+		+				
Urticaceae										
	Parietaria officinalis L.	обикновена лечебна/лечебна зидарка		+		+				
	Urtica dioica L.	обикновена коприва	+	+						
Valerianaceae										
	Valerianella costata (Steven) Betchke	ребриста мотовилка		+						
	V. microcarpa Loisel.	дребноплодна мотовилка	+							
Verbenaceae										
	Verbena officinalis L.	лечебна върбинка	+	+		+				
Violaceae										
	Viola jordanii Hanry	жорданова теменуга	+							
	V. reichenbachiana Jord. ex Boreau	миризлива теменуга		+						
	V. odorata L.	райхенбахова теменуга	+			+				
56	228									
			196	112		114	2	1	1	4

**Източник: Междинен доклад по проект: „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция: 7. Актуализиране на план за управление на Поддържан резерват „Балабана”*

Приложение № 2. Списък на видовете висши растения срещащи се на територията на ПР „Долна Топчия”

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
Aceraceae										
	Acer campestre L.	клен	+	+						
	Acer negundo L.	ясенолистен явор	+	+	+					
	Acer pseudoplatanus L.	шестил	+							
	Acer tataricum L.	мекиш	+	+		+				
Alismataceae										
	Sagittaria sagittifolia L.	стрелолист	+	+						
Alliaceae										
	Allium scorodoprasum L.	чесъновиден лук	+			+				
Amaryllidaceae										
	Galanthus elwesii Hook. f.	елвезиево кокиче	+				EN		+	
	Leucojum aestivum L.	блатно кокиче	+	+			VU			+
Apiaceae										
	Aegopodium podagraria L.	обикновен благ бъз	+	+						
	Anthriscus cerefolium (L.) Hoffm.	див кервиз		+		+				
	A. sylvestris (L.) Hoffm.	горски азмацук		+						
	Chaerophyllum byzantinum Boiss.	византийски балдаран	+	+						
	C. temulentum L.	замайващ балдаран	+	+		+				
	Conium maculatum L.	бучиниш	+	+		+				
	Daucus carota L.	морков	+	+						
	Heracleum sibiricum L.	сибирски девесил	+	+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Myrrhoides nodosa (L.) Cannon	възловат мирхоидес	+	+						
	Orlaya grandiflora (L.) Hoffm.	едроцветно срамливче	+							
	Pastinaca hirsuta Pančić	космат пащърнак		+				+		
	Peucedanum alsaticum L.	елзаска самодивска трева	+							
	Physospermum cornubiense (L.) DC.	кандилколистен физоспермум	+	+						
	Smyrnium perfoliatum L.	пробитолистен прибел		+						+
	Torilis japonica (Houtt.) DC.	японски торилис	+							
Araceae										
	Arum elongatum Steven	удължен змиярник	+							
Araliaceae										
	Hedera helix L.	бръшлян	+	+		+				
Aristolochiaceae										
	Aristolochia clematitis L.	поветицовидна вълча ябълка	+	+		+				
Asclepiadaceae										
	Periploca graeca L.	гръцки гърбач	+	+						
	Vincetoxicum hirundinaria Medic.	лечебен винцетоксикум	+	+		+				
Asteraceae										
	Achillea millefolium L.	обикновен равнец	+	+		+				
	Anthemis arvensis L.	полско подрумче	+							
	A. cotula L.	смрадливо подрумче	+			+				
	Arctium lappa L.	обикновен репей	+	+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Artemisia vulgaris L.	див пелин		+		+				
	Bellis sylvestris Cirillo	горска паричка	+							
	Carduus acanthoides L.	обикновен магарешки бодил	+	+						
	Carlina vulgaris L.	обикновена решетка	+	+		+				
	Centaurea solstitialis L.	бодлива метличина		+		+				
	Chamomilla recutita (L.) Rauschert	лечебна лайка	+	+						
	Chondrilla juncea L.	прътовиден кривец		+						
	Cichorium intybus L.	обикновена синя жлъчка	+			+				
	Cirsium arvense (L.) Scop.	обикновена паламида/полска паламида	+	+						
	C. creticum (Lam.) D'Urv.	критска паламида	+							
	C. vulgare (Savi) Ten.	крилатостъблена паламида	+							
	Conyza canadensis (L.) Cronquist	канадска коница		+						
	Crepis sancta (L.) Babc.	палестинска дрипавка		+						
	C. setosa Haller f.	четинеста дрипавка	+	+						
	Erigeron acer L.	обикновена злолетница		+						
	E. annuus (L.) Pers.	едногодишна злолетица		+						
	Lactuca serriola L.	компасна салата	+			+				
	Lapsana communis L.	обикновен сгърбун	+	+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Matricaria trichophylla (Boiss.) Boiss.	тънколистна дива лайка	+			+				
	Mycelis muralis (L.) Dumort.	стенна салата		+						
	Senecio vulgaris L.	обикновен спореж	+			+				
	Silybum marianum (L.) Gaertn	бял трън	+			+				
	Sonchus asper (L.) Hill	бодлив кострец		+						
	Taraxacum officinale F. H. Wigg.	лечебно глухарче	+			+				
	Tragopogon dubius Scop.	съмнителна козя брада		+						
	T. pratensis L.	полска козя брада	+			+				
	Xeranthemum annuum L.	едногодишно безсмъртниче	+	+		+				
Berberidaceae										
	Mahonia aquifolium (Pursh) Nutt.	джелолистна махония	+	+						
Betulaceae										
	Betula pendula Roth	бяла бреза		+		+				
	Carpinus betulus L.	обикновен габър	+	+		+				
	Corylus avellana L.	леска	+	+		+				
Boraginaceae										
	Buglossoides purpurocaerulea (L.) I. M. Johnst.	виолетова белоочка	+	+		+				
	Echium italicum L.	италианско усойниче		+		+				
	E. vulgare L.	обикновено усойниче		+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Lithospermum officinale L.	лечебно птиче просо	+							
	Myosotis ramosissima Rochel	разклонена незабравка	+							
	M. scorpioides L.	блатна незабравка	+							
	M. sicula Guss.	малка незабравка	+							
	M. sylvatica Ehrh. ex Hoffm.	горска незабравка		+						
	Symphytum officinale L.	обикновено зарасличе	+	+		+				
Brassicaceae										
	Alliaria petiolata (M. Bieb) Cavara & Grande	лъжичина трева /чеснова трева	+	+		+				
	Arabis sagittata (Bertol) DC.	стрелолистна гъшарка		+						
	Berteroa incana (L.) DC	сива турия	+	+						
	Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.	овчарска торбичка	+	+		+				
	Cardamine hirsuta L.	влакнеста горва	+							
	C. impatiens L.	нежна горва		+						
	Cardaria draba (L.) Desv.	родилна трева	+							
	Erophila verna (L.) Chevall.	пролетна гладница	+							
	Erysimum diffusum Ehrh.	разклонена боянка		+						
	Rorippa prolifera (Heuff.) Neilr.	нежен пореч	+							
	Thlaspi arvense L.	плоска попова лъжичка	+			+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	T. perfoliatum L.	прободенолистна попова лъжичка		+						
Butomaceae										
	Butomus umbellatus L.	сенников водолюб	+							
Caesalpiniaceae										
	Gleditsia triacanthos L.	гледичия	+	+	+					
Campanulaceae										
	Campanula rapunculus L.	ряповидна камбанка		+						
	C. sibirica L.	сибирска камбанка		+						
	C. trachelium L.	коприволистна камбанка	+							
Cannabaceae										
	Cannabis sativa L.	посевен коноп	+	+						
	Humulus lupulus L.	хмел	+	+						
Caprifoliaceae										
	Sambucus ebulus L.	тревист бъз	+	+		+				
	S. nigra L.	черен бъз	+	+		+				
Caryophyllaceae										
	Dianthus armeria L.	армериовиден карамфил		+						
	Myosoton aquaticum (L.) Moench	мокрица	+							
	Saponaria officinalis L.	лечебно сапунче	+							
	Silene dioica (L.) Clairv.	двудомно плюскавиче		+						
	S. italica (L.) Pers.	италианско плюскавиче	+							

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Stellaria media (L.) Cirillo	врабчови чревца	+	+		+				
	S. nemorum L.	пасищна звездица	+	+						
Celastraceae										
	Euonymus europeus L.	европейски чашкодрян	+	+		+				
Ceratophyllaceae										
	Ceratophyllum demersum L.	плаващ роголистник	+							
Chenopodiaceae										
	Chenopodium album L.	бяла сладка трева	+			+				
Convolvulaceae										
	Calystegia sepium (L.) R. Br.	дребноцветно чадърче		+		+				
	C. sylvatica (Kit.) Griseb.	едроцветно чадърче	+							
	Convolvulus arvensis L.	обикновена поветица /съвлек	+	+		+				
Cornaceae										
	Cornus mas L.	дрян	+	+		+				
	C. sanguinea L.	кучешки дрян	+	+						
Cyperaceae										
	Carex acutiformis Ehrh.	заострена острица	+							
	C. distans L.	редкокласа острица		+						
	C. divulsa Stokes	прекъсната острица	+							
	C. hirta L.	твърдовлакнеста острица		+						
	C. hordeistichos Vill.	ечемичена острица	+							
	C. ovalis Good.	заешка острица		+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	C. remota L.	редкокласа острица		+						
	C. sylvatica Huds.	горска острица	+							
	Pycreus flavescens (L.) Rchb.	жълтеникав пикреус	+							
Dioscoreaceae										
	Tamus communis L.	обикновен брей	+	+		+				
Dipsacaceae										
	Dipsacus laciniatus L.	нарязанолистна лугачка		+						
Euphorbiaceae										
	Euphorbia amygdaloides L.	горска млечка		+		+				
	E. cyparissias L.	кипарисова млечка/обикновена млечка	+			+				
	E. palustris L.	блатна млечка	+							
	E. serrulata Thuill.	миризлива млечка	+	+						
	Mercurialis annua L.	едногодишен пролез		+		+				
	M. ovata Sternb. & Hoppe	кръглолистен пролез	+							
	M. perennis L.	многогодишен пролез		+		+				
Fabaceae										
	Amorpha fruticosa L.	черна акация	+	+	+					
	Astragalus glycyphyllos L.	сладколистен клин	+	+		+				
	Coronilla varia L.	пъстра зайчина	+	+		+				
	Galega officinalis L.	жаблек	+			+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Lathyrus aphaca L.	копиевидно секирче/жълто секирче		+						
	L. hirsutus L.	влакнесто секирче	+	+						
	L. latifolius L.	широколистно секирче	+	+						
	L. niger (L.) Bernh.	черно секирче		+		+				
	L. nissolia L.	теснолистно секирче		+						
	L. pratensis L.	ливадно секирче	+			+				
	L. sativus L.	посевно секирче	+			+				
	L. sylvestris L.	горско секирче	+			+				
	L. tuberosus L.	грудково секирче		+		+				
	L. vernus Bernth.	пролетно секирче		+						
	Lotus corniculatus L.	обикновен звездан	+	+		+				
	Medicago arabica (L.) Huds.	арабска люцерна		+						
	M. falcata L.	сърповидна люцерна		+						
	M. lupulina L.	хмелна люцерна		+						
	M. minima (L.) Bartal.	дребноплодна люцерна		+						
	M. orbicularis (L.) Bartal.	полска люцерна	+							
	Melilotus alba Medic.	бяла комунига	+	+		+				
	M. officinalis (L.) Lam.	лечебна комунига	+			+				
	Ononis spinosa L.	бодлив гръмотрън	+			+				
	Robinia pseudoacacia L.	акация	+	+	+					
	Trifolium angustifolium	теснолистна		+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	L.	детелина								
	T. campestre Schreb	полска детелина		+						
	T. hybridum L.	хибридна детелина	+							
	T. michelianum var. balansae (Boiss.) Azn.	мишелова детелина	+							
	T. pratense L.	ливадна детелина	+	+		+				
	T. repens L.	бяла детелина/пълзяща детелина	+	+		+				
	T. striatum L.	жилчеста детелина		+						
	Trigonella coerulea (L.) Ser.	син сминдух		+		+				
	Vicia cracca L.	птича глушина	+			+				
	V. faba L.	бакла		+						
	V. grandiflora Scop.	едроцветна глушина	+	+		+				
	V. lutea L. var. lutea	жълта глушина		+						
	V. lutea L. var. hyrta (Balb.) Lois.	жълта глушина		+						
	V. sativa L.	пролетна глушина	+			+				
	V. sepium L.	горска глушина	+							
	V. serratifolia Jacq.	назъбенолистна глушина	+							
	V. tenuifolia Roth	тънколистна глушина	+							
	V. tetrasperma (L.) Schreb.	четирисеманна глушина	+	+						
	V. varia Host	пъстроцветна глушина	+							

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	V. villosa Roth	вълнеста глушина	+	+						
Fagaceae										
	Quercus cerris L.	цер	+	+						
	Q. pedunculiflora C. Koch	дръжкоцветен дъб	+	+						
	Q. pubescens Willd.	космат дъб		+						
	Q. robur L.	летен дъб	+	+		+				
Fumariaceae										
	Corydalis solida (L.) Clairv.	плътногрудеста лисичина	+			+				
Geraniaceae										
	Erodium cicutarium (L.) L'Hér.	часовниче	+			+				
	Geranium pyrenaicum Burm. f.	пиренейски здравец	+			+				
	G. robertianum L.	зловонен здравец		+		+				
	G. sanguineum L.	кървав здравец		+		+				
Hypericaceae										
	Hypericum hirsutum L.	овласена звъника	+							
	H. perforatum L.	жълт кантарион	+	+		+				
	H. tetrapterum Fr.	четирикрила звъника	+							
Iridaceae										
	Crocus chrysantus (Herb.) Herb.	златоцветен минзухар	+			+				+
	C. flavus Weston	жълт минзухар	+			+				+
	C. pallasii Goldb.	паласов минзухар	+							+
	Iris graminea L.	треволистна перуника	+	+		+				
	I. pseudacorus L.	блатна перуника	+	+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	I. sintenisii Janka	синтенисова перуника	+							
Juncaceae										
	Juncus effusus L.	разперена дзука	+							
Lamiaceae										
	Ajuga genevensis L.	обикновено срещниче		+						
	A. reptans L.	пълзящо срещниче	+	+						
	Ballota nigra L.	черна кепела	+			+				
	Clinopodium vulgare L.	обикновен черновръх		+		+				
	Glechoma hederacea L.	бръшляноподобна самобайка	+	+		+				
	Lamium amplexicaule L.	стъблеобхващаща мъртва коприва		+						
	L. maculatum (L.) L.	петниста мъртва коприва	+	+		+				
	L. purpureum L.	обикновена мъртва коприва	+	+		+				
	Lycopus europaeus L.	европейска катушка		+		+				
	Melissa officinalis L.	медицинска маточина	+	+						
	Mentha aquatica L.	водна мента	+			+				
	M. pulegium L.	приятна мента	+			+				
	Prunella vulgaris L.	обикновена пришница	+	+		+				
	Salvia virgata Jacq.	пръстовиден конски босилек	+							
	Scutellaria altissima L.	висока превара	+	+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Stachys germanica L.	германски ранилист		+		+				
	S. officinalis (L.) Trevis.	лечебен ранилист	+			+				
	S. palustris L.	блатен ранилист	+							
	S. recta L.	прав ранилист		+						
Lemnaceae										
	Lemna gibba L.	издута водна леща		+			NT			
	L. minor L.	малка водна леща	+	+		+				
	L. trisulca L.	триделна водна леща	+							
	Spirodela polyrrhiza (L.) Schleiden	многокоренова спиродела	+	+						
	Wolffia arrhiza (L.) Horkel ex Wimm.	безкоренова волфиа	+	+			VU			
Lentibulariaceae										
	Utricularia vulgaris L.	обикновена мехурка	+							
Liliaceae										
	Asparagus officinalis L.	лечебна зайча сянка	+			+				+
	A. tenuifolius Lam.	тънколистна зайча сянка	+	+						+
	Colchicum autumnale L.	обикновен мразовец	+	+		+				
	Convallaria majalis L.	момина сълза	+	+		+				
	Fritillaria pontica Wahlenb.	черноморска ведрица		+			LC		+	
	Lilium martagon L.	петров кръст		+		+				+

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Muscari armeniacum Leichtin ex Baker	пирамидално кукувиче грозде	+							
	M. comosum (L.) Mill.	качулесто кукувиче грозде		+						
	Ornithogalum fimbriatum Willd.	ресничест гарвански лук	+							
	O. kochii Parl.	кохиев гарвански лук		+						
	O. sibthorpii Greuter	сибторпиев гервански лук	+							
	O. umbellatum L.	сенниковиден гарвански лук	+							
	Polygonatum latifolium Desf.	широколистна момкова сълза	+	+						
	P. multiflorum (L.) All.	многоцветна момкова сълза	+	+		+				
	P. odoratum (Mill.) Druce.	миризлива момкова сълза	+			+				
	Scilla bifolia L.	двулистен синчец	+			+				+
Lytraceae										
	Lythrum salicaria L.	обикновена блатия	+			+				
Malvaceae										
	Alcea pallida (Willd.) Waldst. & Kit.	бледа алцея	+			+				
	Althaea officinalis L.	лечебна ружа	+	+		+				
	Malva sylvestris L.	горски слез	+			+				
Moraceae										
	Morus alba L.	бяла черница	+	+						
Oleaceae										
	Fraxinus ornus L.	мъждрян	+			+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	F. oxycarpa M. Bieb. ex Willd.	остроплоден ясен	+	+		+				
	Ligustrum vulgare L.	обикновено птиче грозде	+	+		+				
Onagraceae										
	Circea lutetiana L.	едра чаровница	+	+						
	Epilobium hirsutum L.	влакнеста върбовка	+							
Orchidaceae										
	Epipactis purpurata Sm.	пурпурен дремник	+				EN		+	
Paeoniacaea										
	Paeonia peregrina Mill.	червен божур /красив божур		+		+				+
Papaveraceae										
	Chelidonium majus L.	змийско мляко	+	+		+				
	Corydalis marschalliana (Pall.) Pers.	маршалова лисичина		+						
	Fumaria officinalis L.	лечебен росопас		+						
	Papaver hybridum L.	хибриден мак	+							
	P. rhoeas L.	кадънка /полски мак	+	+						
Plantaginaceae										
	Plantago lanceolata L.	ланцетовиден жиловлек	+	+		+				
	P. major L.	голям жиловлек	+			+				
	P. media L.	среден жиловлек	+	+		+				
Poaceae										
	Aegilops cylindrica Host	цилиндрично диво жито	+	+						
	Agrostis capillaris L.	обикновена полевица	+							

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	A. gigantea Roth.	гигантска полевица		+						
	Alopecurus geniculatus L.	коленчата класица	+							
	A. pratensis L.	ливадна лисича опашка	+							
	A. rendlei Eig.	мехуреста класица		+						
	Anthoxanthum odoratum L.	осилеста миризливка	+			+				
	Arrhenatherum elatius (L.) P. Beauv. ex J & C. Presl	фреенски райграс/висок райграс	+							
	Avena fatua L.	див овес		+						
	Brachypodium pinnatum (L.) P. Beauv.	перест късокрак		+						
	B. sylvaticum (Huds.) P. Beauv.	горски късокрак	+	+						
	Bromus arvensis	полска овсига		+						
	B. commutatus Schrad.	обикновена овсига		+						
	B. mollis L.	мека овсига	+	+						
	B. ramosus Huds.	клонеста овсига	+	+						
	B. sterilis L.	дългоосилеста овсига	+	+						
	Chrysopogon gryllus (L.) Trin.	черна садина		+						
	Cynodon dactylon (L.) Pers.	троскот	+	+						
	Dactylis glomerata L.	ежова главица	+	+						
	Dasypyrum villosum (L.) Cand	космата латица		+						
	Elymus repens (L.)	пълзящ пирей	+	+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Gould									
	Festuca pratensis Huds.	ливадна власатка	+							
	F. valesiaca Schleich. ex Gaudin	валезийска власатка		+						
	Hordelymus europaeus (L.) Harz.	европейски горски ечемик	+							
	Hordeum bulbosum L.	луковичен ечемик		+						
	H. murinum L.	миши ечемик	+	+						
	Lolium perenne L.	английски райграс/пасищен райграс		+						
	Melica ciliata L.	ресничеста бисерка		+						
	Phragmites australis (Cav.) Steud.	обикновена тръстика	+							
	Poa angustifolia L.	теснолистна метлица		+						
	P. annua L.	едногодишна метлица	+	+						
	P. nemoralis L.	горска метлица	+	+						
	P. pratensis L.	ливадна метлица		+						
	P. trivialis L.	обикновена ливадина	+							
	Taenatherum caput-medusae (L.) Nevski	грапав тениатерум		+						
	Vulpa myurus (L.) C. C. Gmel.	мишеопашата вулпия		+						
Polygonaceae										
	Persicaria hydropiper (L.) Opiz	водно пипериче	+	+		+				
	P. maculata (Rafin.)	петнисто пипериче	+			+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	S.F.Gray									
	Polygonum aviculare L.	обикновена пача трева	+	+		+				
	Rumex acetosa L.	киселец	+	+		+				
	R. conglomeratus Murray	кълбест лапад	+							
	R. crispus L.	къдрав лапад	+	+		+				
	R. pulcher L.	хубав лапад		+						
Primulaceae										
	Anagalis arvensis L.	полско огнивче		+		+				
	Lysimachia nummularia L.	кръглолистно ленивче	+	+		+				
	L. vulgaris L.	обикновено ленивче		+						
Ranunculaceae										
	Adonis aestivalis L.	летен горицвет		+		+				
	Anemone ranunculoides L.	лютиковидна сасънка	+	+		+				
	Clematis recta L.	изправен повет	+	+		+				
	C. vitalba L.	обикновен повет	+	+		+				
	C. viticella L.	лозовиден повет	+	+						
	Consolida regalis Gray	обикновена ралица		+		+				
	Ranunculus acris L.	обикновено лютиче	+							
	R. aquatilis L.	водно лютиче		+						
	R. auricomus L.	златисто лютиче		+						
	R. constantinopolitanus (DC.) D'Urv.	цариградско лютиче	+	+						
	R. ficaria L.	жълтурче лютиче		+		+				
	R. neapolitanus Ten.	неаполско лютиче	+	+						

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	R. repens L.	пълзящо лютиче		+		+				
Resedaceae										
	Reseda lutea L.	жълта резеда		+		+				
Rhamnaceae										
	Frangula alnus Mill.	елшовиден зърнастец	+							
	Paliurus spina-christi Mill.	драка		+						
Rosaceae										
	Agrimonia eupatoria L.	лечебен камшик	+	+		+				
	Aremonia agrimonides (L.) DC.	матруня		+						
	Crataegus monogyna Jacq.	обикновен глог	+	+		+				
	Filipendula vulgaris Moench	ливадно орехче		+		+				
	Fragaria vesca L.	горска ягода	+	+		+				
	Geum urbanum L.	градско омайниче	+	+		+				
	Malus domestica Borkh.	домашна ябълка		+						
	M. sylvestris (L.) Mill.	киселица	+	+		+				
	Potentilla argentea L.	сребролистен очиболец	+	+		+				
	P. reptans L.	пълзящ очиболец	+	+		+				
	Prunus cerasifera Ehrh.	джанка	+	+						
	P. spinosa L.	трънка	+	+		+				
	Pyrus pyraster Burgsd.	дива трънлива круша	+	+						
	Rosa canina L.	обикновена шипка	+	+						
	Rubus caesius L.	полска къпина	+	+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	R. discolor Weihe & Nees	сладкоплодна къпина	+							
	Sorbus domestica L.	скоруша	+			+				
Rubiaceae										
	Asperula arvensis L.	полска лазаркиня	+							
	Cruciata laevipes Opiz	многоцветен кръстец	+	+		+				
	Galium album Mill.	бяло еньовче	+	+						
	G. aparine L.	лепка	+	+		+				
	G. verum L.	истинско еньовче	+	+		+				
Salicaceae										
	Populus alba L.	бяла топола	+	+						
	P. canescens (Ait.) Sm.	сива топола	+							
	P. nigra L.	черна топола	+			+				
	Salix alba L.	бяла върба	+	+		+				
	S. fragilis L.	крехка върба	+							
	S. purpurea L.	черна върба /ракита	+	+		+				
Scrophulariaceae										
	Digitalis lanata Ehrh.	вълнест напръстник		+		+				
	Linaria genistifolia (L.) Mill.	жълтуголистна луличка		+						
	Pseudolysimachium longifolium (L.) Opiz	дълголистен степник	+	+						
	Rhinanthus angustifolius C. C. Gmel.	теснолистна клопачка		+						
	Scrophularia canina L.	кучешко живениче		+		+				

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Verbascum densiflorum Bertol	гъстоцветен лопен		+		+				
	V. xanthophoeniceum Griseb.	жълтовиолетов лопен	+							
	Veronica anagalis-aquatica L.	водно великденче	+			+				
	V. beccabunga L.	поточно великденче		+		+				
	V. hederifolia L.	бръшлянолистно великденче	+							
	V. officinalis L.	лечебно великденче	+			+				
	V. polita Fr.	изящно великденче	+							
	V. serpyllifolia L.	мащерколистно великденче		+						
	V. triloba (Opiz) Wiesb.	триделно великденче	+							
Simaroubaceae										
	Ailanthus altissima (Mill.) Swingle	айлант	+	+	+					
Smilacaceae										
	Smilax excelsa L.	висока скрипка	+	+		+				
Solanaceae										
	Solanum dulcamara L.	червено грозде/катерливо грозде/куче грозде	+			+				
	S. nigrum L.	черно куче грозде	+			+				
Tamaricaceae										
	Tamarix tetrandra Pallas ex Bieb.	четиритичинкова ракитовица	+							

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
Tiliaceae										
	Tilia cordata Mill.	дребнолистна липа	+			+				
Typhaceae										
	Typha latifolia L.	широколистен папур	+	+		+				
Ulmaceae										
	Celtis australis L.	южна коприва		+		+				
	Ulmus laevis Pall.	бял бряст	+	+						
	U. minor Mill.	полски бряст	+	+		+				
Urticaceae										
	Parietaria officinalis L.	обикновена лечебна/лечебна зидарка		+		+				
	Urtica dioica L.	обикновена коприва	+	+						
	U. urens L.	гръцка коприва	+			+				
Valerianaceae										
	Valeriana officinalis L.	лечебна дилянка		+		+				
	Valerianella microcarpa Loisel.	дребноплодна мотовилка	+							
Verbenaceae										
	Verbena officinalis L.	лечебна върбинка	+	+		+				
Violaceae										
	Viola jordanii Hanry	жорданова теменуга	+							
	V. odorata L.	миризлива теменуга	+	+		+				
	Viola reichenbachiana Jord. ex Boreau	райхенбахова теменуга		+						
Vitaceae										

Семейство	Вид	Българско име	по Георгиев (2014)	Василев & Мешинев (2014)	Инвазивен вид	Лечебно растение	Червени списъци	Балкански ендемити	ЗБР (приложение 3)	ЗБР (приложение 4)
	Vitis sylvestris C. C. Gmelin	горска лоза	+							
Zygophyllaceae										
	Tribulus terrestris L.	бабини зъби	+			+				

**Източник - Междинен доклад по проект: „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати – изключителна държавна собственост в териториалния обхват на РИОСВ-Стара Загора, Обособена позиция 6. Актуализиране на план за управление на поддържан резерват „Долна Топчия”*

Приложение № 3. Списък на лечебните растения срещащи се на територията на Община Елхово

№	Таксон	Българско наименование
	Aceraceae	
1	Acer tataricum L.	Мекиш
	Malvaceae	
2	Alcea pallida(W.K.) Bess.	Алцеа бледа Alcea pallida(W.K.) Bess.
	Brassicaceae	
3	Alliaria petiolata (Bieb.) Cavara et Grande.	Лъжичина
	Liliaceae	
4	Allium scorodoprasum L.	Рокамбол
5	Polygonatum multiflorum (L.) All.	Момкова сълза многоцветна
	Ranunculaceae	
6	Anemone ranunculoides L.	Съсънка лютиковидна
7	Helleborus odorus W. et K.	Кукуряк миризлив
8	Ranunculus ficaria L.	Жълтурче
9	Isopyrum thalictroides L	Кокошка
	Apiaceae	
10	Angelica sylvestris L.	Пищялка горска
11	Tordylium maximum L.	Нузла обикновена
12	Anthriscus cerefolium(L.) Hoffm.	Азмацуг (Див керевиз) Балдаранолистен
13	Chaerophyllum tenulentum L.	Балдаран замайващ
14	Sanucula europaea L.	Дебрянка европейска
	Aristolochiaceae	
15	Aristolochia clematitis L.	Вълча ябълка обикновена
	Lamiaceae	
16	Betonica officinalis L.(Stachys officinalis (L.) Trev.	Ранилист лечебен
17	Lamium maculatum L.	Мъртва коприва петниста
18	Lamium purpureum L.	Мъртва коприва червена
19	Lycopus europaeus L.	Катушка обикновена
20	Scutellaria hastifolia L.	Превара копиелистна
21	Mentha aquatica L.	Мента водна
22	Mentha longifolia (L.) Huds.	Мента дълголистна
23	Glechoma hederaceae L.	Самобайка
	Brassicaceae	
24	Brassica juncea (L.)Czern.	Горчица сарепска
25	Barbarea vulgaris R.Br.	Злина, Змийски език обикновен
26	Capsella bursa-pastoris (L.)Medic.	Овчарска торбичка обикновена
27	Thlaspi arvense L.	Попова лъжичка полска
	Cucurbitaceae	
28	Bryonia alba L.	Дива тиква
	Boraginaceae	
29	Buglossoides purpurocaerulea (L.) Lohnst. (Lithospermum purpureo-coeruleum L.)	Белоочица виолетова
	Asteraceae	
30	Carduus acanthoides L.	Магарешки бодил късодръжков

№	Таксон	Българско наименование
31	Achillea millefolium L.	Бял равнец
32	Senecio vulgaris L.	Спореж обикновен
33	Sylibum marianum (L.) Gaerth.	Бял трън
34	Taraxacum officinale Web.	Глухарче обикновено
35	Centaurea calcitrapa L.	Метличина дългоиглеста
36	Onopordum acanthium L.(Onopordon)	Онопордум жълтеникав
37	Lactuca serriola L.	Салата компасна
38	Centaurea solstitialis L.	Метличина средиземноморска
39	Cichorium intybus L.	Синя жлъчка грапавоплодна
	Papaveraceae	
40	Ophioglossum vulgatum L.	Змийско мляко
	Chenopodiaceae	
41	Chenopodium album L.	Куча лобода бяла
	Ranunculaceae	
42	Clematis recta L.	Повет прав
	Convolvulaceae	
43	Convolvulus arvensis L.	Поветица обикновена
	Cornaceae	
44	Cornus mas L.	Дрян обикновен
	Fabaceae	
45	Coronilla varia L.	Зайчина пъстра
46	Galega officinalis L.	Конски ребра (Жаблек)
47	Vicia grandiflora Scop.	Глушина едроцветна (Фий е.)
48	Trifolium pratense L.	Детелина ливадна
49	Vicia sativa L.	Глушина посевна
50	Trifolium repens L.	Детелина пълзяща
51	Lathyrus pratensis L.	Секирче ливадно
52	Lathyrus sylvesris L.	Секирче горско
53	Lotus corniculatus L.	Звездан обикновен
54	Melilotus alba Med.	Комунига бяла
55	Ononis spinosa L.	Гръмотрън бодлив
	Betulaceae	
56	Corylus avellana L.	Леска обикновена
	Rosaceae	
57	Crataegus monogyna Jacq.	Глог червен
58	Agrimonia eupatoria L.	Лечебен камшик
59	Fragaria vesca L.	Ягода горска
60	Rubus caesius L.	Къпина полска
61	Geum urbanum L.	Омайниче градско
62	Prunus spinosa L.	Трънка
63	Potentilla reptans L.	Прозорче пълзящо (Очиболец пълзящ)
	Rubiaceae	
64	Cruciata laevipes Opiz. (Galium cruciatum (L.) Scop.)	Гергевка
65	Galium verum L.	Еньовче същинско
	Dipsacaceae	

№	Таксон	Българско наименование
66	Dipsacus fullonum L. (D. sylvestris Huds.)	Лугачка горска
	Equisetaceae	
67	Equisetum arvense L.	Хвощ полски
68	Equisetum palustris L.	Хвощ блатен
	Geraniaceae	
69	Erodium cicutarium (L.) L'Her.	Часовниче цикутово
	Celastraceae	
70	Euonymus europaeus L.	Чашкодрян европейски
	Oleaceae	
71	Fraxinus oxycarpa Willd.	Ясен полски
	Caryophyllaceae	
72	Viscaria vulgaris L.	Лепка
73	Saponaria officinalis L.	Сапунче лечебно
	Geraniaceae	
74	Geranium pyrenaicum Burm.fil.	Здравец пиринейски
	Hypericaceae	
75	Hypericum perforatum L.	Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен Порезниче)
	Brassicaceae	
76	Lepidium latifolium L.	Горуха широколистна
77	Leucojum Aestivum	Блатно кокиче
	Boraginaceae	
78	Lithospermum officinale L.	Птиче просо
	Primulaceae	
79	Lysimachia nummularia L.	Ленивче кръглолистно
80	Anagallis arvensis	Огнивче полско
	Lythraceae	
81	Lythrum virgatum L.	Блатия пръстена
	Euporbiaceae	
82	Mercurialis annua L.	Пролез едногодишен
	Urticaceae	
83	Parietaria officinalis L.	Разваленка лечебна
	Asclepiadaceae	
84	Periploca graeca L.	Гърбач
	Polygonaceae	
85	Persicaria maculata (Raf.) S. Gray	Пипериче водно
86	Persicaria hydropiper (L.) Spach.	Пипериче обикновено
87	Polygonum aviculare L.	Пача трева обикновена
88	Rumex pulcher L.	Лапад красив
89	Tragopogon pratensis L.	Козя брада полска (Брадица)
	Plantaginaceae	
90	Plantago lanceolata L.	Живовлек ланцетовиден
91	Plantago major L.	Живовлек голям
92	Plantago media L.	Живовлек среден
	Salicaceae	
93	Populus nigra L.	Топола черна
94	Salix alba L.	Върба бяла

№	Таксон	Българско наименование
	Primulaceae	
95	Primula veris L. (P. officinalis (L.) Hill.)	Иглика лечебна
96	Primula acaulis (L.) L. (P. vulgaris Huds.)	Иглика безстъблена
	Fagaceae	
97	Quercus robur L. (Q. pedunculata Ehrh.)	Дъб летен
	Caprifoliaceae	
98	Sambucus ebulus L.	Бъз нисък (Бъзак)
99	Sambucus nigra L.	Бъз черен
100	Scrophulariaceae	Живениче възловато
	Solanaceae	
101	Solanum nigrum L.	Кучешко грозде черно
	Caryophyllaceae	
102	Stellaria graminea L.	Звездица тревна
103	Stellaria media (L.) Vill.	Звездица средна
	Dioscoreaceae	
104	Tamus communis L.	Брей обикновен
	Ulmaceae	
105	Ulmus minor Mill.	Бряст полски
106	Verbenaceae	Verbena officinalis L.
	Scrophulariaceae	
107	Veronica anagallis- aquatica L.	Великденче огничевоподобно
	Asclepiadaceae	
108	VincetoxicumhirundinariaMedic.	Винцетоксикум лечебен
	Violaceae	
109	Viola odorata L.	Теменуга миризлива

**Източник: РИОСВ – Стара Загора*